

Årsrapport 2015

Lån & Spar Bank A/S
CVR-nr. 13 53 85 30

lån & spar

din personlige bank

Indhold

Til vores aktionærer	1
Hoved- og nøgletal 2011-2015	2
Ledelsesberetning	3-22
Strategi, vision og mission	9
Lån & Spar Aktionæren	10
Regnskabsberetning	11-15
Risikostyring	16
Corporate Social Responsibility	17
Corporate Governance	18-19
Ledelse	20-21
Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflægningen	22
Regnskab	23-70
Ledelsespåtegning	71
Revisorerklæringer	72-73
Repræsentantskab	74
Lokalråd	76-77
Loyalitetsbanker	78-79
Fondsbørsmeddelelser og finanskalender	80
Rådgivningscentre og adresser	82-83

Til vores aktionærer

Det har først og fremmest været et år, hvor vi har haft travlt med at hjælpe vores kunder. Den historisk lave rente gjorde det attraktivt for rigtig mange kunder at få omlagt deres realkreditlån til lån med fast rente, og det har virkelig kunnet mærkes i vores rådgivningscentre og supportfunktion. Der kom også skub i handlen med ejer- og andelsboliger, og det har også bidraget til det høje aktivitetsniveau. Vi har heldigvis også haft travlt med at tage imod mange nye helkunder. Det er utroligt vigtigt, at vi vinder markedsandele i et marked, hvor efterspørgslen på banklån er lav, og hvor rentemarginalen har været kraftigt faldende.

Vi fik også taget nogle væsentlige skridt mod realiseringen af strategien Plan 218. Vi har bl.a. opnået vigtige resultater i det lange seje træk med automatisering og digitalisering, så rådgivernes tid bruges sammen med kunderne. Vi har også introduceret et nyt rådgivningssystem, som sætter høje standarder for rådgivningen. Resultaterne i forhold til vores tre strategiske mål lader dog vente på sig. Vi er dog overbeviste om, at vi stadig kan nå vores strategiske mål senest i 2018.

Basisindtjeningen før nedskrivninger for 2015 blev på 171 mio. kr. og lever op til det, vi har udmeldt for året. Årets resultat blev på 101 mio. kr. og forrenter egenkapitalen med

9,8 %. Det synes vi godt, vi kan være tilfredse med i et marked, hvor den korte rente er negativ. Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen, at der udbetales udbytte på 8 kr. pr. aktie.

Andre vigtige begivenheder, som udmærker sig, er åbningen af vores nye rådgivningscenter i Glostrup. I oktober kunne vi også efter lang tids forberedelse overtage aktiviteterne i Konceptbanken og etablerede dermed en filial af Lån & Spar i Sverige. Vigtige initiativer, som koster på kort sigt, men som gerne skulle bidrage til indtjeningsvækst i årene, der kommer.

Vi skylder en stor tak til medarbejderne i Lån & Spar, for uden deres daglige indsats, havde disse resultater ikke været mulige. Vi er overbeviste om, at en sund arbejdsplads er en væsentlig forudsætning for denne indsats. Vi er derfor ekstra stolte af, at vores arbejdsmiljø i 2015 både vandt EU's arbejdsmiljøpris og "The Global Health Award".

Vi vil i 2016 fortsætte arbejdet med realiseringen af vores strategi. Den lave rente og svage vækst i udlånsmarkedet vil være udfordrende. Vi forventer dog, at vi også i 2016 vil kunne tiltrække flere kunder og forretninger til banken.

Adm. direktør
John Christiansen (tv.)
og bestyrelsesformand
Anders Bondo Christensen

Hoved- og nøgletal 2011-2015

Mio. kr.	2015	2014	2013	2012	2011
Resultat					
Netto rente- og gebyrindtægter	683,7	648,7	595,3	570,7	509,2
Kursreguleringer valuta	6,3	7,5	4,8	7,4	6,8
Andre driftsindtægter	2,2	2,2	5,3	5,6	5,7
Udgifter til personale og administration	505,6	453,3	444,6	430,4	402,8
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	15,3	20,2	18,0	16,5	14,7
Basisindtjening før nedskrivninger	171,3	184,9	142,8	136,8	104,2
Nedskrivninger på udlån m.v.	8,4	44,3	29,6	36,3	29,6
Basisindtjening	162,9	140,6	113,2	100,5	74,6
Øvrige kursreguleringer	-11,7	9,9	1,3	13,0	0,1
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	2,3	2,1	2,2	1,9	1,3
Udgifter til nødlidende banker (netto)	22,1	20,3	19,7	12,2	17,5
Resultat før skat	131,4	132,3	97,0	103,2	58,5
Skat	30,1	30,8	25,3	25,1	14,9
Årets resultat	101,3	101,5	71,7	78,1	43,6
Balance					
Kassebeholdning og tilgodehavender i kreditinstitutter m.v.	3.040,1	2.299,6	2.466,1	1.655,3	890,5
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	10.782,4	8.757,8	8.249,1	7.876,1	7.282,5
Obligationer og aktier	1.254,3	2.241,3	1.480,2	1.176,7	1.374,7
Aktiver i alt	15.511,5	13.692,5	12.550,1	10.991,8	9.840,9
Indlån og anden gæld	13.838,3	12.093,5	11.051,4	9.473,8	8.043,1
Egenkapital	1.078,4	992,1	929,9	837,8	773,8
Nøgletal					
Kapitalprocent	15,1	16,3	18,9	16,2	17,8
Kernekapitalprocent	13,8	14,8	16,3	15,5	15,3
Egenkapitalforrentning før skat p.a. (%)	12,7	13,8	11,0	12,8	7,8
Egenkapitalforrentning efter skat p.a. (%)	9,8	10,6	8,1	9,7	5,8
O/I-nøgle (omkostninger/indtjening)	75,3	71,9	76,4	76,6	80,0
Renterisiko (%)	1,7	3,5	1,9	1,3	2,0
Valutaposition (%)	2,9	5,8	7,1	5,5	7,9
Valutarisiko (%)	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Udlån i forhold til indlån (%)	78,7	73,5	75,8	82,5	89,1
Udlån i forhold til egenkapital	10,0	8,8	8,9	9,4	9,4
Årets udlånsvækst (%)	23,1	6,2	4,7	8,2	9,2
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet (%)	115,9	160,9	160,0	130,8	106,1
Summen af store eksponeringer (%)	53,7	32,6	17,4	50,9	34,2
Årets nedskrivningsprocent	0,1	0,4	0,3	0,4	0,3
Årets resultat pr. aktie (kr.)	37,6	37,6	27,3	30,4	17,2
Indre værdi pr. aktie (kr.)	399,9	367,6	344,4	327,0	300,6
Udbytte pr. aktie (kr.)	8,0	8,0	7,0	7,0	5,0
Børskurs	414,0	413,5	295,0	275,0	270,0
Børskurs/årets resultat pr. aktie	11,0	11,0	10,8	9,0	15,7
Børskurs/indre værdi pr. aktie	1,0	1,1	0,9	0,8	0,9
Gennemsnitlig antal ansatte	387,0	369,0	375,0	360,0	360,0

Sammenligningstal for 2011-2012 er tilpasset som følge af ændringer i anvendt regnskabspraksis i 2013.

Ledelsesberetning

Vision og mission som pejlemærker

Lån & Spars vision og mission har været centrale for vores arbejde i 2015. De er vores pejlemærker og fungerer som vigtige holdepunkter i såvel daglig drift som i mere strategiske beslutninger.

Visionen understreger, at vi i ét og alt vil sætte høje standarder, både målt op imod vores egne ambitioner og op imod branchen. Lån & Spar skal fortsat være kundens personlige bank, og det skal være let at være kunde hos os. Vi skal opleves både innovative og tidssvarende – og samtidig som det trygge valg.

'En yderst professionel og kompetent vejledning og en eminent service. Jeg kan kun anbefale Lån og Spar til venner, familie og alle jeg måtte tale med'. Kunde i Lån & Spar.

Missionen er formuleret konkret og operativt: Vi lægger vægt på den personlige oplevelse, når vi skal informere, rådgive og hjælpe vores kunder med at tage en beslutning.

Status på strategien – Plan 218

2015 har været det andet år med Plan 218 som køreplan for initiativer og med helt konkrete mål, som skal realiseres senest i 2018. For 2015 isoleret set har resultaterne ikke nærmet sig de strategiske mål. Vi har derfor igangsat en række tiltag, som skal sikre yderligere fremgang i de kommende år.

	2015	2014
200 mio. kr. i basisindtjening før nedskrivning	171 mio. kr.	185 mio. kr.
Kundetilfredshed på 30 % målt på C7 scoren	21 %	21 %
4 kundemøder pr. rådgiver pr. dag	2,5 møder	2,5 møder

Resultaterne for 2015 bekræfter os i, at det er nogle ambitiøse mål, vi forfølger. Vi ved, hvor vi vil sætte ind for at forbedre resultaterne, og med tre år tilbage af strategiperioden er vi stadig overbeviste om, at vi med hårdt arbejde kan nå i mål.

En tilfredsstillende basisindtjening

Basisindtjeningen før nedskrivninger blev på 171 mio. kr. for 2015, hvad der må anses som tilfredsstillende. Basisindtjeningen er påvirket af et historisk lavt renteniveau i Danmark. I forhold til året før er rentemarginalen faldet 40 basispoint. Modsat er basisindtjeningen positivt påvirket af kundeudviklingen og en meget stor aktivitet med konvertering af realkreditlån.

Tilgangen af helkunder er således fortsat i 2015, og Lån & Spar har nu over 55.000 helkunder. Helkundefilosofien er et aktiv for bankdriften, fordi vi får opbygget tætte relationer med vores kunder.

Faldet i renteniveauet har givet kunderne mulighed for at få omlagt deres realkreditlån til en fast rente helt ned til 2 %. Det er der rigtig mange kunder, som har ønsket at benytte sig af. Det har givet travlhed hos vores rådgivere og i bankens supportfunktion, og har givet et betydeligt løft i gebyrindtægterne sammenlignet med året før.

'At modtage kvalificeret rådgivning omkring investering i ejendom er altafgørende ift. at føle tryghed omkring sin økonomiske situation'.

Kunde i Lån & Spar.

Kundetilfredsheden er konsolideret

Målsætningen for kundetilfredshed målt på C7-scoren er 30 %. C7-scoren beregnes som andelen af kunder, der vil anbefale banken, fratrasket den andel, som ikke vil anbefale banken. Den måling, der blev foretaget i marts 2015, viste en stabilisering af scoren 21 %. Det placerer os i top 3 i banksektoren, når det gælder kundetilfredshed. En C7-score på 21 % er således udtryk for en relativ høj kundetilfredshed. Det ændrer imidlertid ikke på, at der stadig er et pænt stykke op til de 30 %, som er vores ambition.

Et af de steder, vi kan forbedre kundens oplevelse, er ved at løse opgaverne hurtigere og mere gnidningsfrit. Fx oplever for mange nye kunder, at det tager lang tid før alle deres forretninger er flyttet til banken.

'Vi gik fra mødet med en oplevelse af at have fået noget, som vi ikke vidste om investering og udbetaling af ratepensioner'.

Kunde i Lån & Spar.

Årsagen til de lange sagsforløb skyldes bl.a. problemer med de digitale engagementsoverførsler mellem bankerne og den digitale tinglysning. Her afhænger løsningerne af andre, men der er også masser af områder, hvor vi selv kan gøre det bedre.

Et af svarene er yderligere automatisering, selv om produktionsapparatet i Lån & Spar allerede har været igennem en meget omfattende proces - i 2012 løste vi cirka 50.000 opgaver automatisk, i dag er det 700.000. Vi har opnået en dokumenteret besparelse på hele 110.000 timer. Alligevel fortsætter vi med at trimme produktionsprocessen til at levere høje standarder hver dag.

Derudover har vi i 2015 iværksat flere spændende initiativer, der vil digitalisere og effektivisere arbejdsgangene, så rådgiverens tid frigøres til rådgivning og fokus på øget kundetilfredshed.

Målet er 4 kundemøder pr. dag

Det tredje målepunkt i Plan 218 er 4 kundemøder pr. rådgiver pr. dag. Vi er i 2015 stabiliseret på 2,5 kundemøder pr. dag, og også på dette punkt arbejder vi målrettet på forbedringer. Der er bl.a. fokus på den forberedelsestid, som rådgiveren har før et møde. Her har vi i 2015 igangsat to væsentlige effektiviseringstiltag, der kan være med til både at øge kundetilfredsheden, reducere rådgivernes forberede-

delsestid og dermed bidrage til det sidste løft op til 4 kundemøder pr. rådgiver pr. dag.

Vi har således automatiseret og digitaliseret informationsudvekslingen mellem kunden og os. Kunden kan nu booke et rådgivningsmøde direkte i rådgiverens kalender. Kunden behøver ikke at bruge tid på at ringe, og rådgiveren får automatisk fyldt kalenderen op. Kunden bliver bedt om at oplyse emnet for mødet, og systemet styrer indhentning af eventuelle dokumenter og relevante data, så beslutningsgrundlaget bliver bedst muligt. Det gør det enklere for kunden, ligesom det reducerer forberedelsestiden for rådgiveren.

'Meget effektiv behandling af min ansøgning af billån. Rådgiver var meget serviceminded, behagelig at tale med og hjælpsom'. Kunde i Lån & Spar.

Vi har også introduceret et nyt rådgivningssystem, der giver rådgiveren og kunden et hurtigt overblik over kundens økonomi. Det er hurtigt og nemt at opstille budget-

ter og foretage simuleringer af ændringer i kundens økonomi.

'Klar og tydelig kommunikation hele forløbet igennem. Personlig rådgiver fra dag 1, har været rigtig rar'. Kunde i Lån & Spar.

Systemet kan integreres med produktionssystemet, så sagsbehandlingen går hurtigere. Der er derfor store forventninger til det nye rådgivningssystem, som rulles fuldt ud i 2016.

'Verdens sundeste arbejdsplads'

Bank i Bevægelse blev introduceret i 2009, og programmet har siden haft stor succes. Sygefraværet er faldet, effektiviteten er steget, og medarbejdertilfredsheden scorer meget højt.

Bank i Bevægelse har en forretningsstrategisk forankring, og det har i 2015 fået international opmærksomhed. EU's arbejdsmiljøagentur nominerede os til EU's arbejdsmiljø-

pris, som vi vandt. Og kun få dage efter prisoverrækkelsen i Riga fik vi at vide, at vi også var nomineret til "The Global Health Award", som vi ligeledes vandt.

Vi kan derfor tillade os at kalde os danmarks-, europa- og verdensmestre på området. Det er aldrig sket for en dansk virksomhed før.

Markedsforhold - verden omkring os

Ved indgangen til 2015 var renteniveauet historisk lavt. Pres på kronen i starten af året betød imidlertid, at Danmarks Nationalbank over kort tid satte renten på indskudsbeviser ned til minus 0,75 %. Den rekordlave rente presser banksektoren, som i forvejen er udfordret af en beskeden udvikling i låneefterspørgslen. Der er dog tegn på, at økonomien er på vej i den rigtige retning.

*'Mødet var aftalt på forhånd med en klar dagsorden/mål på en reinvestering/pension. Den blev fulgt og opnået, så alt i skønneste orden'.
Kunde i Lån & Spar.*

Beskæftigelsen er fortsat med at stige, og særligt i anden halvdel af året har der være fremgang i privatforbruget. Stigningen i huspriserne er fortsat i 2015. De største stigninger ses fortsat i Hovedstaden og andre større byer, men til forskel fra tidligere, er der nu også pæne stigninger i resten af landet. Denne udvikling er givetvist stimuleret af det lave renteniveau og den høje beskæftigelse.

Modsat er det desværre gået for den danske eksport, som er gået kraftigt tilbage. Samlet set er det dog vurderingen, at den danske økonomi er i fremgang.

Sveriges økonomi har i store træk vist samme udvikling i 2015 som i Danmark. Sveriges Riksbank nedsatte i årets løb

styrerrenten ad flere omgange til minus 0,35 %. Baggrunden for Riksbankens rentenedsættelse er udsigterne til en meget lav inflation. Den positive udvikling i privatforbruget fortsatte og bidrog dermed til den økonomiske vækst. Det samme gjorde beskæftigelsen og udviklingen i huspriserne.

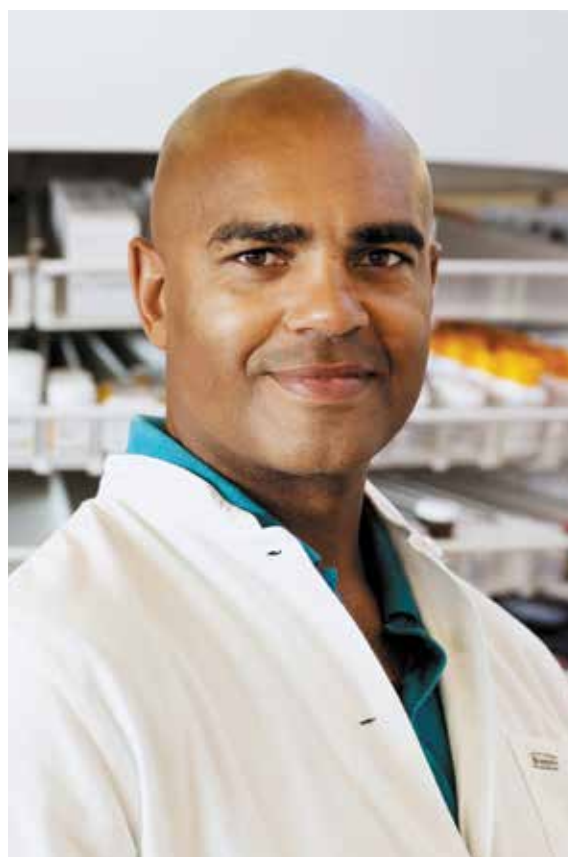
Nyt rådgivningscenter i Glostrup

I foråret 2015 åbnede vi vores nye rådgivningscenter på Hovedvejen i Glostrup. Rådgivningscenteret er kommet rigtig godt fra start, og har allerede fået godt fat i lokalområdet. Med åbningen kunne vores samarbejde med ejendomsmæglerkæden EDC i Københavnsområdet udvides til også at omfatte den københavnske Vestegn.

Etablering af filial i Sverige

Lån & Spar overtog 1. oktober 2015 aktiviteterne i Konceptbanken. Konceptbanken har indtil overtagelsen været et joint venture mellem Lån & Spar og den svenske bank Sparbanken Öresund.

Aktiviteterne omfatter en internetbank, som tilbyder forbrugslån, kortkreditter, indlån og andre enkle bankprodukter til svenske privatkunder. Aktiviteterne videreføres som

en svensk filial af Lån & Spar. Filialen har 15 fuldtidsbeskæftigede, et udlån på ca. 1,1 mia. kr. samt et mindre indlån. På sigt er det planen at udbrede loyalitetsbankkonceptet på det svenske marked.

*'Jeg blev mødt af en meget imødekommende og interesseret rådgiver og havde en følelse af at være ønsket og eftertragtet som ny kunde, så det var virkelig positivt'.
Kunde i Lån & Spar.*

Styrke gennem samarbejde

Loyalitetsbankkonceptet har været afgørende for de seneste års succes med at tiltrække og fastholde attraktive kunder til banken. Det er derfor glædeligt, at vi i 2015 har indgået samarbejde om yderligere seks loyalitetsbanker.

Det drejer sig om:

- FADL
- Skolelederforeningen
- De Offentlige Tandlæger
- Forbundet af arkitekter og designere
- Danske Skov- og Landskabsarkitekter
- Centralforeningen af Stampersonel

Medlemmerne i disse seks foreninger rammer meget præcist den kundegruppe, vi går efter.

Samarbejdet med bankens andre vigtige samarbejdspartnere som Totalkredit, Letpension og EDC har også udviklet sig positivt i det forgange år. Særligt samarbejdet med To-

talkredit har været i fokus på grund af det meget store antal konverteringer, som betød travlhed hos både Totalkredit og os. I 2015 indgik vi et samarbejde med FDM, som vi forventer, vil styrke vores position på markedet for bilfinansiering.

Lån & Spar er med i det brede samarbejde bag mobilbetalingstjenesten Swipp. Med en ny app til både iPhone og Android er Swipp i dag en velfungerende betalingsløsning. Med det store antal banker bag løsningen er brugen af Swipp i hastig fremgang.

Erhverv og kapitalforvaltning

Bankens erhvervsområde udvikler sig fortsat positivt. Målet er fortsat vækst i forretningsomfanget med læger, tandlæger, apotekere og andre liberale erhverv. I 2015 har særligt praktiserende læger bidraget til væksten. Kapitalforvaltningsafdelingen Gudme Raaschou, som betjener både privatkunder og institutionelle kunder, har udviklet sig stabilt i året.

Forventninger til fremtiden

Det strategiske mål om en basisindtjening før nedskrivninger på 200 mio. kr. kan synes tæt på. Det er imidlertid vores forventning, at markedsudviklingen vil være imod os. Væksten i udlånsmarkedet vil fortsat være svag, og renten vil en tid endnu være historisk lav. I 2016 vil vi ikke kunne hente de samme gebyrindtægter fra formidling af realkreditlån, som vi har gjort i 2015. Vi forventer, at vi fortsat vil få succes med at tiltrække kunder og forretninger på både det danske og svenske marked. Det vil delvist kunne opveje effekten af den lave rente og faldet i gebyrindtægterne fra formidling af realkreditlån. På den baggrund forventes basisindtjeningen før nedskrivninger for 2016 at udgøre 150-170 mio. kr.

Strategi, vision og mission

I 2014 introducerede vi strategiplanen Plan 218, som løber frem til 2018. Vi havde i årene forinden haft succes med at slå os fast som 'Din personlige bank' og opnået fremgang i både indtjeningen, kunde- og medarbejdertilfredsheden.

Med Plan 218 har vi valgt at holde fast i 'Din personlige bank' og bankens vision og mission som rammen for vores virksomhed. Med strategien ønsker vi at løfte indtjening og kundetilfredshed til nye højder.

Vision

Vi vil sætte høje standarder

- Det skal være lettere at være kunde hos os
- Vi skal opleves innovative og tidssvarende
- Vi skal være det trygge valg

Mission

Vi vil være et attraktivt valg for kunden

- Priserne skal være bedre end i de store banker
- Vi vil have høj etik i vores rådgivning
- Oplevelsen skal være mere personlig

200 mio. kr. i basisindtjening
før nedskrivning

Forudsætninger:
Maks 0,5 % i nedskrivninger.
Kort rente på min. 2 %.

Kundetilfredshed på 30 %
målt på C7 scoren

C7 scoren øges fra 20 % til 30 %. Beregnes som den andel af kunder, der vil anbefale Lån & Spar, fratrasket den andel, som ikke vil.

4 kundemøder pr. rådgiver
pr. dag

Mere end 200.000 timer skal frem mod 2018 frigives ved hjælp af digitaliseringer og systemoptimeringer.

Strategien har sit navn efter målet om en basisindtjening før nedskrivninger på 200 mio. kr. senest i 2018. Det svarer til en vækst i indtjeningen på 40 % over de fem år, strategien løber. Da vi ikke ønsker indtjeningsvækst på bekostning af kreditkvaliteten, har vi fastlagt, at nedskrivningerne samtidig maksimalt må udgøre 0,5 % af udlån og garantier. Renteniveauet har stor betydning for bankens indtjening, og det er derfor en forudsætning for indtjeningsmålet, at den korte rente minimum udgør 2 %. Det er et pænt stykke over det aktuelle renteniveau.

Kundetilfredsheden skal øges til 30 % målt på C7 scoren. C7 scoren beregnes som andelen af kunder, der vil anbefale banken, fratrasket andelen, der ikke vil anbefale banken. Udgangspunktet var her kundetilfredshedsundersøgelsen i 2013, som viste en C7 score på 20 %.

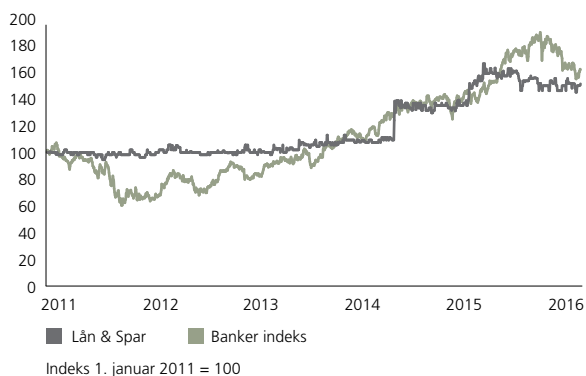
Som det sidste vil vi holde fire kundemøder pr. rådgiver pr. dag. Den personlige kontakt er afgørende for kundetilfredsheden, og vi har derfor valgt at gøre antallet af kundemøder til et særskilt strategisk mål. Målet er en fordobling af antallet af møder, og kan kun realiseres, hvis rådgivernes tid frigøres til kun at holde kundemøder.

Lån & Spar Aktionæren

Vi ønsker at fremstå som en transparent virksomhed for nuværende og potentielle investorer. Vi bestræber os derfor på at holde et højt informationsniveau i vores kommunikation, hvor både potentiale og risici er tydelige. Vi mener, at vi med glade medarbejdere og stærke partnerskaber kan sikre tilfredse kunder og derigennem et attraktivt afkast til vores aktionærer. Lån & Spar-aktien er noteret på NASDAQ Copenhagen (ISIN: DK0010201532). I oversigten nedenfor er vist udvalgte nøgletal for Lån & Spar-aktien.

Nøgletal pr. aktie (kr.)	2015	2014
Årets resultat	37,6	37,6
Indre værdi	399,9	367,6
Udbytte	8,0	8,0
Børskurs/årets resultat	11,0	11,0
Børskurs/indre værdi	1,0	1,1

Kursudvikling

Kursudvikling

Lån & Spar-aktien lukkede året i kurs 414,0 mod 413,5 året før. Grafen viser den indekserede kursudvikling for Lån & Spar-aktien sammenlignet med udviklingen i indekset for banker noteret på NASDAQ Copenhagen.

Udbytte

Bestyrelsen indstiller til generalforsamlingen, at der udbetales udbytte på 8 kr. pr. aktie for regnskabsåret 2015.

Aktionærsammensætning

Langt størstedelen af aktierne i Lån & Spar er ejet af institutionelle investorer og faglige organisationer. De faglige organisationer har indgået aktionæroverenskomster, der betyder, at deres aktier normalt kun omsættes inden for denne kreds af aktionærer. Aktionærer, der har anmeldt at eje 5 % eller mere af aktiekapitalen, fremgår af tabellen nedenfor:

Pensionskasser tilknyttet PKA	10,83 %
LB Forsikring A/S	10,36 %
Politiforbundet, Det Særlige Fond	10,00 %
Danmarks Lærerforening	8,96 %

Generalforsamling

Den ordinære generalforsamling afholdes mandag den 7. marts 2016 kl. 16.30 på Radisson Blu Scandinavia Hotel, Amager Boulevard 70, 2300 København S.

Regnskabsberetning

Konklusion

Årsregnskabet for 2015 udviser et resultat på 101,3 mio. kr., hvilket forrenter den gennemsnitlige egenkapital efter skat med 9,8 %. Basisindtjening før nedskrivninger udgør 171,3 mio. kr., hvilket indfrier den udmeldte resultatforventning om en basisindtjening før nedskrivninger i niveauet 160-180 mio. kr. Lån & Spar har også i 2015 formået at skabe vækst i kunder, udlån og indlån, hvilket har påvirket indtjeningen positivt. Det samme har de ekstraordinært store gebyrindtægter fra formidling af realkreditlån. Det historisk lave renteniveau har betydet et kraftigt fald i rentemarginalen, og som følge heraf fald i netto renteindtægter. Udgifter til personale og administration er steget med 11,5 %, hvoraf en stor del kan henføres til etableringen af filial i Sverige i årets sidste kvartal. Nedskrivninger på udlån m.v. udgør 8,4 mio. kr., hvilket er et fald på 35,9 mio. kr. Basisindtjeningen efter nedskrivninger udgør 162,9 mio. kr., hvilket er en stigning på 22,3 mio. kr. Sammenlignet med 2014 er årets resultat endvidere påvirket af kurstab på obligationsbeholdningen. Ledelsen anser årets resultat og basisindtjening for værende tilfredsstillende.

Basisindtjening

Netto renteindtægter udgør 416,7 mio. kr., hvilket er 11,8 mio. kr. mindre end året før. Dette fald skyldes det historisk lave renteniveau, som har betydet en lavere forrentning af overskudslikviditeten og en skærpet konkurrence på udlåns-

markedet. Sammenlignet med året før er rentemarginalen faldet 40 basispoint. Vi har i 2015 tiltrukket mange nye helkunder, og har derfor kunnet øge væksten i både udlån og indlån. Herudover har de tilkøbte aktiviteter i Sverige øget renteindtægterne i sidste kvartal af året. Det har delvist opvejet effekterne af det lave renteniveau.

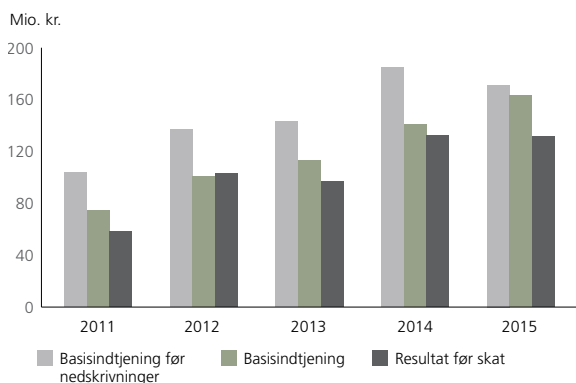
Gebyrer og provisionsindtægter udgør 317,1 mio. kr., hvilket er 64,3 mio. kr. mere end året før. Denne kraftige stigning i indtægterne skyldes hovedsagelig en meget stor aktivitet med formidling af realkreditlån drevet af det meget lave renteniveau. Stigningen i salget af ejer- og andelsboliger har også bidraget til den meget høje aktivitet i året. Gebyrindtægterne er også påvirket af den positive kundeudvikling.

Afgivne gebyrer udgør 53,6 mio. kr., hvilket er 18,0 mio. kr. mere end året før.

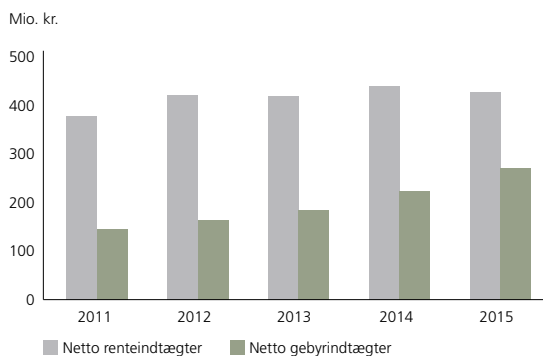
Netto rente- og gebyrindtægter udgør samlet 683,7 mio. kr., hvilket er en fremgang på 5,4 %.

Udgifter til personale og administration udgør 505,6 mio. kr., hvilket er en stigning på 11,5 %. Heraf kan 7,5 % henføres til 4. kvartal 2015, hvor omkostningerne er øget som følge af tilkøbte aktiviteter i Sverige. Herudover er omkostningerne øget som følge af flere medarbejdere og øgede it-udgifter.

Basisindtjening og resultat før skat

Netto rente- og gebyrindtægter

Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver udgør 15,3 mio. kr., hvilket er et fald på 5,0 mio. kr. sammenlignet med året før.

Basisindtjeningen før nedskrivninger udgør herefter 171,3 mio. kr. Når omkostningerne sættes i forhold til indtægterne, har vi brugt 75 øre, for hver krone vi har tjent.

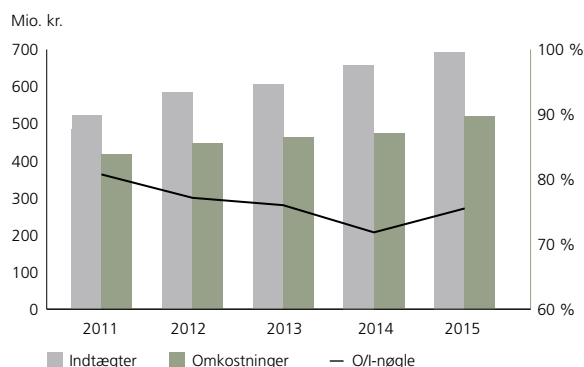
Nedskrivninger på udlån m.v. udgør 8,4 mio. kr. for året. Det er 35,9 mio. kr. mindre end året før. Posten er positivt påvirket af større tilbageførte nedskrivninger på udlån til erhverv. Herudover er der generelt færre nedskrivninger, hvilket bl.a. tilskrives det lave renteniveau. Sat i forhold til udlån og garantier udgør nedskrivningerne 0,1 %.

Basisindtjeningen efter nedskrivninger udgør 162,9 mio. kr., hvilket er en stigning på 22,3 mio. kr.

Øvrige kursreguleringer

Øvrige kursreguleringer udgør et kurstab på 11,7 mio. kr. mod en gevinst året før på 9,9 mio. kr. Obligationer har givet et kurstab på 32,6 mio. kr., som følge af en kraftig stigning i den lange rente i 2. kvartal 2015. Aktier har bidraget med en kursgevinst på 16,5 mio. kr. og afledte finansielle instrumenter med en gevinst på 4,4 mio. kr. I sidste års kursgevinst bidrog salget af aktier i Nets med en gevinst på 14,3 mio. kr.

Indtægter, omkostninger og O/I-nøgle

Resultat af kapitalandele

Resultat af kapitalandele i Invest Administration A/S udgør 2,3 mio. kr.

Udgifter til nødlidende banker

Udgifter til nødlidende banker udgør 22,1 mio. kr., hvilket er 1,8 mio. kr. mere end året før. Udgiften omfatter bidrag til Garantiformuen på 21,8 mio. kr. og bidrag til Afviklingsformuen på 0,3 mio. kr.

Skat

Skat af årets resultat udgør 30,1 mio. kr., hvilket svarer til en effektiv skattesats på 22,9 %, hvilket er på niveau med den gældende selskabsskatteprocent.

Årets resultat og udbytte

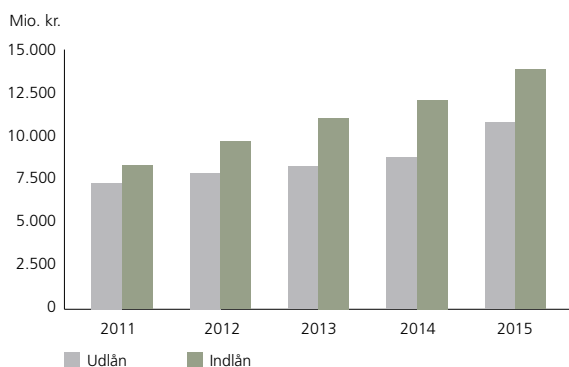
Årets resultat udgør herefter 101,3 mio. kr., hvilket er på niveau med året før. Bestyrelsen indstiller, at der udbetales et udbytte på 8 kr. pr. aktie, svarende til 21,4 % af årets resultat.

Balance, risikoeksponering og kapitalforhold

pr. 31. december 2015

Udlånet udgør 10.782,4 mio. kr. ved udgangen af året. Det er en stigning på 2.024,6 mio. kr. Korrigeret for tilkøbte aktiviteter i Sverige udgør væksten 906,2 mio. kr. eller 10,3 %.

Udlån og indlån

Stigningen skyldes primært den fortsatte tilgang af privatkunder, som skal have finansieret deres ejer- eller andelsbolig. Herudover er der et øget udlån til liberale erhverv. Udlånet er samlet nedskrevet med 110,6 mio. kr. ved udgangen af året, hvilket er et fald på 14,6 mio. kr. i forhold til året før.

Balancen udgør samlet 15.511,5 mio. kr., hvilket er en stigning på 1.819,0 mio. kr. Stigningen i balancen er primært drevet af væksten i indlånet.

Maksimal krediteksponering

(Mio. kr.)	31.12.2015	31.12.2014
Detail, Danmark	10.968,6	9.163,6
Detail, Sverige	1.171,7	-
Erhverv	949,2	939,5
Institut	203,4	241,0
Stat	2.817,9	2.045,8
I alt	16.110,8	12.389,9

Den maksimale krediteksponering ekskl. handelsbeholdningen udgør 16.110,8 mio. kr., hvoraf garantier udgør 2.361,4 mio. kr. Udlån og garantier til privatkunder i Danmark (Detail, Danmark) udgør 68,1 % af krediteksponeringen, og er fortsat kendetegnet ved en meget høj kreditkvalitet.

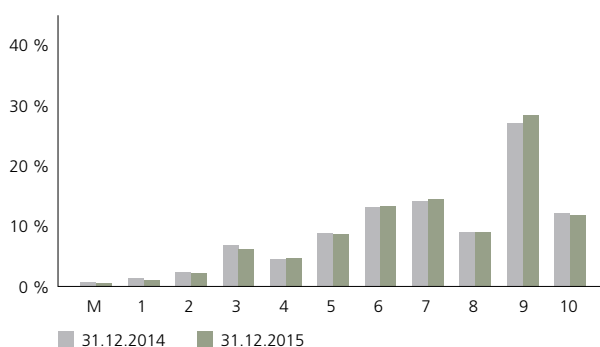
Detailkunder i Danmark inddeles efter bankens ratingssystem i ti risikoklasser efter sandsynligheden for tab. Kunder, der har misligholdt deres forpligtelser, placeres i en gruppe for sig. Fordelingen af eksponeringen efter kreditkvalitet er vist i grafen nedenfor. Risikoklasserne 7-10, hvor risikoen for tab er meget lille, udgør 63,6 % af eksponeringen. Misligholdte eksponeringer udgør 54,3 mio. kr. Det svarer til 0,5 % af eksponeringen.

For detaileksponeringen i Sverige foretages en tilsvarende opdeling. Indtil banken har udviklet sine modeller til også at dække de svenske detaileksponeringer, foretages inddelingen baseret på ratings fra et anerkendt svensk kreditvurderingsbureau. Som det fremgår af grafen, er kreditkvaliteten af eksponeringen mere jævnt fordelt på risikoklasserne, end det er tilfældet for detaileksponeringerne i Danmark. Misligholdte eksponeringer udgør 4,8 mio. kr. Det svarer til 0,4 % af eksponeringen.

Erhvervseksponeringen vedrører primært organisationer og institutionelle investorer, men også et stigende udlån til liberale erhverv. Erhvervseksponeringerne inddeles efter Finanstilsynets bonitetskategorier til klassificering af eks-

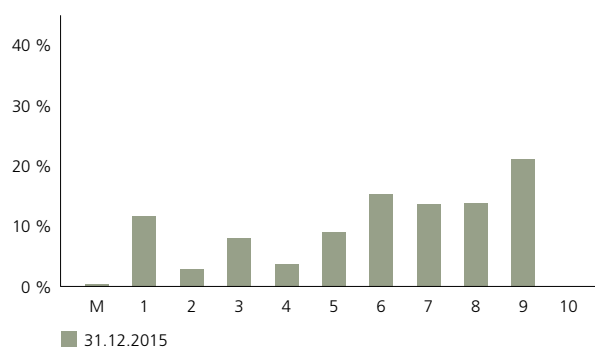
Detaileksponeringer i Danmark

Procent

Detaileksponeringer i Sverige

Procent

poneringen efter kreditkvalitet. Fordelingen på de enkelte kategorier er vist i tabellen nedenfor.

Krediteksponeringen på erhverv

(Mio. kr.)	31.12.2015	31.12.2014
3 - utvivlsom god	15,5	45,7
2a - normal	592,3	666,2
2b - ingen væsent- lige svaghedstegn	284,4	162,3
2c - væsent- lige svaghedstegn	21,9	21,0
1 - OIV	35,1	44,3
Erhverv i alt	949,2	939,5

I kategorierne 3 og 2a er sandsynligheden for tab henholdsvis 'meget lav' og 'lav', og her er 64,0 % af eksponeringen placeret.

Statseksponeringen omfatter den del af bankens likvider, som er placeret i Danmarks Nationalbank.

Obligationsbeholdningen udgør 1.147,3 mio. kr. ultimo december, og omfatter stort set udelukkende almindelige danske realkreditobligationer, som er kendetegnet ved en lav kreditrisiko.

Obligationer

(Mio. kr.)	31.12.2015	31.12.2014
Stat	7,4	1,7
Realkredit	1.139,2	2.105,2
Øvrige	0,7	28,8
Obligationer i alt	1.147,3	2.135,7

Renterisikoen, som hovedsageligt vedrører obligationsbeholdningen, udgør 16,8 mio. kr. pr. 31. december 2015. Det er et fald på 14,8 mio. kr. Risikoen skal ses i forhold til det forventede merafkast ved investering i obligationer.

Aktiebeholdningen udgør 107,0 mio. kr. Medregnes ikke afregnede handler udgør den samlede aktieeksponering 97,7 mio. kr. Aktierisikoen kan udtrykkes som et fald i mar-

kedsværdien på 12 % af aktieeksponeringen, svarende til en middel negativ markedsudvikling, og vil betyde et kurstab på 11,7 mio. kr.

Nettoeksponeringen i udenlandsk valuta udgør ved årets udgang 28,7 mio. kr. mod 52,6 mio. kr. året før.

Domicilejendomme er omvurderet ved udgangen af året og værdiansat til 132,7 mio. kr. Omvurderingen viste en positiv værdiregulering på 13,9 mio. kr., som følge af et observeret fald i kravet til forrentning af tilsvarende ejendomme. Af de 13,9 mio. kr. er 3,6 mio. kr. indregnet i årets resultat, mens de resterende 10,3 mio. kr. er indregnet i anden totalindkomst.

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker udgør 23,6 mio. kr.

Indlånet udgør 13.838,3 mio. kr. Det er en stigning på 1.744,8 mio. kr. Fratrullet indlånet i de tilkøbte svenske aktiviteter udgør stigningen 1.686,2 mio. kr., hvilket er en stigning på hele 13,9 %. Stigningen skyldes kundetilgang og øget opsparring hos privatkunderne.

Egenkapitalen udgør 1.078,4 mio. kr., hvilket er en stigning i året på 86,3 mio. kr. Årets resultat samt værdireguleringer i anden totalindkomst har øget egenkapitalen med 108,9 mio. kr., mens udbetalt udbytte samt køb og salg af egne aktier har reduceret egenkapitalen med 22,6 mio. kr.

Kravet til likviditeten efter FiL § 152 (15 %-kravet) udgør 1.953,4 mio. kr. ved udgangen af året. Likviditeten er opgjort til 4.217,4 mio. kr. svarende til 115,9 % mere end lovkravet (overdækning). I forhold til 10 %-kravet udgør overdækningen 152,6 %. Den 1. oktober 2015 begyndte indfasningen af det nye likviditetskrav Liquidity Coverage Ratio (LCR). Ved udgangen af året er bankens LCR opgjort til 188,0 %. For 2015 udgør lovgivningens krav til LCR 60 %. De tilkøbte aktiviteter i Sverige har nedbragt overskudslikviditeten til et niveau, som er mere lønsom for banken, og som stadig er risikomæssigt betryggende.

Kapitalgrundlaget er opgjort til 1.070,4 mio. kr., hvilket er en stigning på 72,6 mio. kr. Af det samlede kapitalgrundlag udgør den egentlige kernekapital 977,9 mio. kr. Vækst og de tilkøbte aktiviteter har bragt risikoeksponeringen op på 7.094,9 mio. kr. Kapitalprocenten er som følge heraf faldet til 15,1 %, mens den egentlige kernekapitalprocent er faldet til 13,8 %. Kravet til størrelsen af kapitalgrundlaget udgør 11,2 % af risikoeksponeringen og omfatter den nødvendige solvens på 11,0 % og et aktuelt bufferkrav på 0,2 %.

Kapitalforhold

(Mio. kr.)	31.12.2015	31.12.2014
Egentlig kernekapital	977,9	906,4
Kernekapital	977,9	906,4
Kapitalgrundlag	1.070,4	997,8
Samlet risikoeksponering	7.094,9	6.118,6
Egentlig kernekapitalprocent	13,8 %	14,8 %
Kernekapitalprocent	13,8 %	14,8 %
Kapitalprocent	15,1 %	16,3 %
Kombinerede bufferkrav	0,2 %	0,0 %
Nødvendig solvens	11,0 %	9,9 %
Solvensbehov	9,2 %	10,1 %

Kapitalgrundlaget overstiger dermed lovgivningens krav med 3,9 % af risikoeksponeringen. Af det samlede krav til kapital skal 8,5 procentpoint dækkes af egentlig kernekapital, og den egentlige kernekapital overstiger dermed lovgivningens krav med 5,3 % af risikoeksponeringen.

Tilsynsdiamanten

Finanstilsynet har fastsat fem grænseværdier, som det enkelte pengeinstitut som udgangspunkt skal holde sig indenfor. Tabellen nedenfor viser tallene ultimo 2015 for Lån & Spar og de fastsatte grænseværdier.

Tilsynsdiamanten

	31.12.2015	Grænseværdi
Store eksponeringer	53,7 %	Mindre end 125 %
Udlånsvækst	23,1 %	Mindre end 20 %
Ejendommeeksponering	0,6 %	Mindre end 25 %
Stabil funding	0,7	Mindre end 1
Likviditetsoverdækning	115,9 %	Større end 50 %

Når udlån fra tilkøbte aktiviteter medregnes, overstiger udlånsvæksten for 2015 grænseværdien på 20 %. Den organiske udlånsvækst for året udgør 10,3 %.

Begivenheder efter balancedagen

Der er fra balancedagen og frem til i dag ikke indtrådt forhold, som forrykker vurderingen af årsrapporten.

Regnskabsmæssige estimater og skøn

Opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser er forbundet med estimater og skøn. De fremtidige resultater vil derfor blive påvirket i det omfang, de faktiske forhold viser sig at afvige fra tidligere estimater og skøn. Estimater og skøn er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige. Principperne for udøvelse af regnskabsmæssige skøn, der er væsentlige for regnskabsaflæggelsen, er uændrede i forhold til tidligere år, og omfatter områderne:

- Nedskrivninger på udlån
- Fastsættelse af dagsværdien for noterede aktier
- Fastsættelse af dagsværdien ved omvurdering af domicilejendomme
- Nedskrivningstest af goodwill
- Måling af ydelsesbaserede pensionsordninger

Risikostyring

Risikostyring i Lån & Spar bygger på vores målsætning om, at vi vil håndtere de risici, som aktiviteterne er forbundet med, ansvarligt og kompetent.

Risikoprofilen i Lån & Spar er kendetegnet ved konservatisme og lav risiko. Vi har gennem mange år primært været fokuseret på aktiviteter målrettet privatkunder. Vi har derfor ikke komplicerede produkter, hvor risici kan være høje eller komplicerede at kvantificere. Vi påtager os risici i henhold til den valgte forretningsmodel samt de strategiske målsætninger. Risikoprofilen afspejler sammenhængen mellem bankens vision, mission og forretningsmodel, og den står til enhver tid i hensigtsmæssigt forhold til kapitalgrundlaget.

Når vi låner penge ud, vil kundens vilje og evne til at betale lånet tilbage være kendt. Vi undersøger kundens økonomiske situation i dybden, og følger løbende op på, om kundens kreditværdighed ændrer sig. Lån & Spar har igennem mange år anvendt et egenudviklet ratingsystem til risikoklassificering af privatkunder i Danmark, og det er derfor en integreret del af vores kreditstyringsproces.

Med overtagelsen af aktiviteterne i Konceptbanken, har Lån & Spar fået et udlån til privatkunder i Sverige. Udlånet omfatter hovedsageligt forbrugslån, men også et mindre udlån på en portefølje af kortkreditter. Udlånet er kendetegnet ved, at der er tale om mindre lån, så der er en stor spredning af risikoen. Lånene ydes uden sikkerhed, så for lån, der misligholdes, vil tabet alt andet lige være større end for mislig-

holdte lån i Danmark. Til forskel fra Danmark er det i Sverige muligt at indeholde restancer på gæld i lønnen, hvilket er med til at begrænse bankens risiko. I Sverige er der også flere oplysninger om borgerne, som er offentligt tilgængelige. Kreditvurderingsbureauer tilbyder på det grundlag oplysninger om rating af privatpersoner, som er opdaterede og valide. Vi har valgt at basere vores kreditstyringsproces på disse ratings. Vi er herudover begyndt arbejdet med at få etableret et datagrundlag, så privatkunderne i Sverige også vil kunne rates efter bankens egenudviklede ratingsystem.

Målet for banken er ligeledes at opbygge et ratingsystem til risikoklassificering af erhvervskunder, så det også bliver en integreret del af kreditstyringsprocessen. Indtil videre anvendes Finanstilsynets standardmetoder for denne del af porteføljen.

Bankens kreditpolitik og effektive procedurer for håndtering af engagementer med forhøjet tabsrisiko har sikret, at vi i 2015 ikke har fået flere tab, end hvad der er forventeligt i den samfundsøkonomiske situation, som vi befinder os i. I lighed med risici på kreditområdet har banken systemer og procedurer, som håndterer de operationelle, markedsmæssige og likviditetsmæssige risici, så vi løbende minimerer disse, da det ikke er bankens primære indtjeningsområder.

For yderligere detaljeret information omkring risici henvises til årsregnskabet note 2 og risikorapporten, som findes på hjemmesiden lsb.dk/risikorapport_2015

Corporate Social Responsibility

Lån & Spar Bank udspringer af begrebet social ansvarlighed. Banken blev stiftet i 1880, og i bankens stiftelsesdokumenter fra dengang fremgår det blandt andet, at man etablerede banken for at sikre, at ingen embeds- eller bestillingsmænd skulle falde i ågerkarlenes vold.

Bankens virksomhed er den dag i dag funderet i de samme rødder, og i bankens mission er det skrevet, at banken vil være en personlig bank, der arbejder med en høj etik i rådgivningen. Banken skal til enhver tid sætte høje standarder for bankdrift og være kundens trygge valg.

Med det som udgangspunkt arbejder vi hver dag med at hjælpe vores kunder til en sund og robust økonomi.

Lån & Spar anser samfundsansvaret og de tilhørende politikker og initiativer som en del af den måde, banken driver sin virksomhed på. Som udgangspunkt skal Lån & Spar først og fremmest sikre, at vores kunder oplever, at vi skaber værdi for dem, og i umiddelbar sammenhæng skal banken bidrage med viden og erfaring, der hvor vi kan gøre en forskel. Vores ambition er at kunne være med til at skabe finansiell stabilitet, samt at kunne tilbyde bæredygtighed i løsninger og serviceydelser, i interne processer og over for eksterne interessenter.

Klimaforandringer bliver i stigende grad synlige, og det er naturligt for os at være opmærksomme på at nedbringe bankens påvirkninger af miljøet mest muligt.

Det er naturligt for os at respektere og understøtte menneskerettigheder og arbejdstagerrettigheder og udvikle det enkelte individ til en dygtig samfundsborger.

At være en ansvarlig virksomhed er konstant en udfordring, som man aldrig kommer helt i mål med. I Lån & Spar arbejder vi med et udgangspunkt i at være ansvarlige, og leve op til de internationalt anerkendte principper for god virksomhedsadfærd inden for de fire definerede områder: miljø, menneskerettigheder, arbejdstagerrettigheder og antikorruption. Vi vil hele tiden arbejde for at leve op til disse krav, samtidig med at vi sikrer bankens positive udvikling og de positive finansielle resultater.

For at leve disse ambitioner ud fokuserer Lån & Spar på fire indsatsområder

- Finansiell rådgivning & kunder
- Medarbejdere
- Marked & Miljø
- Ansvarlige investeringer

I bankens redegørelse for samfundsansvar er alle aktiviteter og mål på CSR området beskrevet. Rapporten kan findes på hjemmesiden lsb.dk/CSR_2015

Corporate Governance

God selskabsledelse

Corporate Governance handler om samspillet mellem aktionærerne og ledelsen, men er også af stor betydning for øvrige interessenter. Corporate Governance, eller på dansk 'God selskabsledelse', udspringer af de regler og holdninger, som fastlægger ledelsesstrukturen i Lån & Spar. Disse regler og holdninger følger af lovgivning, vedtægter, forretningsgange og den måde, hvorpå disse rammer anvendes. Komitéen for god Selskabsledelse arbejder for at fremme udviklingen i god selskabsledelse. Komitéen har udarbejdet et ledelseskodex med en række anbefalinger om god selskabsledelse, som kan ses på corporategovernance.dk. NASDAQ Copenhagen A/S har besluttet at implementere komitéens ledelseskodex i deres regler for udstedere af aktier, som dermed omfatter Lån & Spar. Banken følger alle komitéens anbefalinger med undtagelse af to anbefalinger vedrørende udvælgelse og indstilling af kandidater til bestyrelsen, som kun delvist følges. For at skærpe fokus på de ledelsesmæssige forhold i banksektoren, har Finansrådet taget initiativ til et supplerende ledelseskodex, som med en række anbefalinger går videre end anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse. Banken følger alle anbefalingerne i Finansrådets ledelseskodex. Bankens implementering af anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse og Finansrådet er nærmere beskrevet på bankens hjemmeside. I det følgende gennemgås ledelsesstrukturen i Lån & Spar.

Ledelsesstruktur

Generalforsamling

Generalforsamlingen er Lån & Spar's øverste myndighed. Den ordinære generalforsamling afholdes inden fire måneder efter udløbet af regnskabsåret. Ekstraordinær generalforsamling skal indkaldes efter beslutning fra bestyrelsen, de generalforsamlingsvalgte revisorer eller aktionærer, der ejer mindst 5 % af aktiekapitalen. Alle aktionærer har ret til at møde op, og har også ret til at få et emne behandlet på generalforsamlingen. Hver aktie giver ret til at afgive én

stemme, dog med den begrænsning, at ingen aktionær kan afgive flere stemmer, end hvad der svarer til 15 % af aktiekapitalen. Denne stemmeretsbegrænsning gælder ikke for Lån & Spar Fond. Afgørelser træffes ved simpelt flertal, med mindre andet følger af vedtægterne eller lovgivningen. En ændring af bankens vedtægter kræver således, at mindst 2/3 af de afgivne stemmer er for ændringsforslaget.

Repræsentantskab

Repræsentantskabet fører tilsyn med bestyrelsens og direktionens arbejde. Der afholdes minimum to repræsentantskabsmøder årligt. Repræsentantskabet bliver valgt på den årlige generalforsamling, og består af 45-60 medlemmer. Ofte indgår de forskellige aktionærgrupper valgforbund om de ønskede kandidater.

Bestyrelse

Bestyrelsen tegner den overordnede ledelse. Det er blandt andet bestyrelsens opgave at stå for de skriftlige retningslinjer for de væsentligste aktivitetsområder samt at definere arbejdsdelingen mellem bestyrelse og direktion. Bestyrelsen afholder møder seks gange om året samt efter behov. Bestyrelsen har nedsat et revisionsudvalg, et nomineringsudvalg, et aflønningsudvalg og et risikoudvalg, der udgøres af den samlede bestyrelse. Lars Wallberg er, som følge af hans særlige regnskabsmæssige kompetencer, valgt til formand for revisionsudvalget. Anders Bondo Christensen er formand for de øvrige udvalg. Bestyrelsen består af otte aktionærvalgte og fire medarbejdervalgte medlemmer. Af de nuværende aktionærvalgte bestyrelsesmedlemmer er seks medlemmer mænd og to kvinder. I anbefalingerne fra Komitéen for god Selskabsledelse skelnes mellem henholdsvis uafhængige bestyrelsesmedlemmer og ikke-uafhængige bestyrelsesmedlemmer. Med undtagelse af Anders Bondo Christensen og Helle Bagge Britze er alle medlemmer af bestyrelsen i Lån & Spar uafhængige. Bestyrelsen gennemfører en gang om året en selvevalueringsproces med henblik på at optimere sit arbejde og samarbejde med direktionen. Vederlaget til bestyrelsen udgør et fast årlig honorar, der

reguleres med DA's årlige lønstigningstakst, og godkendes hvert år af generalforsamlingen. Det er repræsentantskabet, der vælger de aktionærvalgte bestyrelsesmedlemmer, og de indstiller typisk formænd for danske lønmodtagerorganisationer som medlemmer, da de har tæt føling med danske lønmodtagere. Alle otte aktionærvalgte medlemmer er på valg hvert år. Genvalg kan ikke finde sted efter det fyldte 70. år. Valg af medarbejdervalgte medlemmer følger reglerne i dansk lovgivning. Disse regler giver medarbejderne ret til at vælge et antal medlemmer til bestyrelsen, der svarer til halvdelen af de aktionærvalgte medlemmer. De medarbejdervalgte medlemmer er på valg hver fjerde år. Der er senest afholdt valg i 2014, så næste ordinære valg skal afholdes i 2018.

Lokalråd

I alle rådgivningscentre uden for Hovedstadsområdet har vi etableret et lokalråd. Medlemmerne støtter bankens udvikling, og hjælper med at udbrede kendskabet til banken i lokalområdet. Derudover skal de videreformidle opfattel-

sen af banken i lokalområdet til rådgivningscenterets leder. Hvert lokalråd består af 7-16 medlemmer fra organisationer i aktionærkredsen. Der afholdes lokalrådsmøder minimum fire gange om året. Medlemmerne vælges af bestyrelsen for et år ad gangen, og rådet udpeger selv en formand og en næstformand.

Direktion

Direktionen varetager den daglige ledelse, og har ansvaret for, at banken lever op til vedtægter, lovgivning og de forskrifter, bestyrelsen angiver. Direktionen deltager normalt i bestyrelses- og repræsentantskabsmøder, men har ingen stemmeret. Aflønningen af direktionen er baseret på en fast løn og pension. Det er bestyrelsen, der ansætter direktionen.

På lsb.dk/corporategovernance_2015, kan du læse mere om bankens implementering af anbefalingerne om god selskabsledelse.

Ledelse

Bestyrelsens formand:**Formand Anders Bondo Christensen, 56 år**

Indvalgt i bestyrelsen den 25. marts 2003. Senest genvalgt 9. marts 2015. Formand for nomerings-, aflønnings- og risikoudvalget.

Formand: Danmarks Lærerforening, Lærernes Centralorganisation, Forhandlingsfællesskabet, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF), FTF-K, Lærernes Pension, LPA Holding, FS Design, A/S Hotel Frederiksdal.

Bestyrelsesmedlem: FTF, Centralorganisationernes Fællesudvalg (CFU), Fonden for Entreprenørskab (tidl. Young Enterprise), Ulandssekretariatet, Nordiske Lærerorganisationers Samråd (NLS).

Bestyrelsens 1. næstformand:**Forbundsformand Claus Oxfeldt, 53 år**

Indvalgt i bestyrelsen den 9. marts 2015.

Forbundsformand: Politiforbundet.

Formand: Nordisk Politiforbund.

Næstformand: Statstjenestemændenes Centralorganisation 10 (CO 10).

Bestyrelsesmedlem: Forbrugsforeningen af 1886, Tjenestemændenes Låneforening, Stats- og Kommunalt Ansattes Forhandlingsfællesskab (SKAF).

Bestyrelsens 2. næstformand:**Formand Finn R. Larsen, 60 år**

Indvalgt i bestyrelsen den 17. marts 2014. Senest genvalgt den 9. marts 2015.

Formand: Akademikerne.

Bestyrelsesmedlem: ATP, Centralorganisationernes Fælles Udvalg (CFU), Forhandlingsfællesskabet, Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Forbundsformand Jørn Rise Andersen, 59 år

Indvalgt i bestyrelsen den 18. marts 2009. Senest genvalgt den 9. marts 2015.

Forbundsformand: Dansk Told & Skatteforbund.

Bestyrelsesformand: Tjenestemændenes Låneforening.

Formand: Dansk Told og Skatteforbunds Fælleslegat.

Bestyrelsesmedlem: Tjenestemændenes Forsikring, Interesseforeningen, Fonden af 1844.

Formand Grete Christensen, 58 år

Indvalgt i bestyrelsen den 8. marts 2010. Senest genvalgt den 9. marts 2015.

Formand: Dansk Sygeplejeråd, Sundhedskartellet, Sygeplejerskernes Fritidsboliger A/S, Sygeplejerskernes Samarbejde i Norden (SSN).

Næstformand: Forbrugsforeningen af 1886, Hotel Koldingfjord A/S, Pensionskassernes Administration A/S (PKA A/S), Pensionskassen for Sygeplejersker og Lægesekretærer.

Bestyrelsesmedlem: A/S Knudmosen, FTF, Forhandlingsfællesskabet, Dansk Selskab for Patientsikkerhed, Ulandssekretariatet.

Forbundsformand Henrik Horup, 52 år

Indvalgt i bestyrelsen den 11. marts 2013. Senest genvalgt 9. marts 2015.

Forbundsformand: Dansk Jernbaneforbund.

Bestyrelsesformand: Min A-kasse, Tjenestemændenes Forsikring, Interesseforeningen Afd. 1, Interesseforeningen Afd. 17.

Næstformand: Tjenestemændenes Låneforening.

Bestyrelsesmedlem: Europæisk Transportarbejder Forbund (ETF), Nordisk Transportarbejder Forbund (NTF) (sektionsformand), Branchebestyrelsen Pension Danmark, Sampension (Kundegruppen for Statsansatte), Dan Ejendoms Service A/S, Låneforeningen 1883.

Repræsentantskabsmedlem: Tryghedsgruppen (Syddanmark).

Formand Bente Sorgenfrey, 59 år

Indvalgt i bestyrelsen den 24. marts 2004. Senest genvalgt 9. marts 2015.

Formand: FTF.

Bestyrelsesmedlem: ATP, Professionshøjskolen Sjælland, Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Repræsentantskabsmedlem: Nationalbanken.

Medlem: PFA's Kunderåd, Det Økonomiske Råd.

Finansdirektør Lars Wallberg, 56 år

Indvalgt i bestyrelsen den 19. marts 2012. Senest genvalgt den 9. marts 2015. Formand for Revisionsudvalget.

Næstformand: Kapitalforeningen LD.

Bestyrelsesmedlem: Refshaleøen Holding A/S, Refshaleøens Ejendomsselskab A/S, Kildebjerg Ry A/S.

Finansdirektør: Lønmodtagernes Dyrtidsfond.

Fuldmægtig Helle Bagge Britze, 50 år

Indvalgt i bestyrelsen den 1. marts 2015.

Medarbejdervalgt.

Medlem: B-Side medlem SU (Lån & Spar Bank).

Analytiker Carsten Mærsk Clausen, 39 år

Indvalgt i bestyrelsen den 17. marts 2014.

Medarbejdervalgt.

Bestyrelsesmedlem: Lån & Spar Fond.

Finansiel rådgiver Klaus Jespersen, 43 år

Indvalgt i bestyrelsen den 8. marts 2010. Senest genvalgt den 17. marts 2014.

Medarbejdervalgt.

Repræsentantskabsmedlem: Glentevejs Antennelaug.

Souschef Karsten Poul Jørgensen, 37 år

Indvalgt i bestyrelsen den 17. marts 2014.

Medarbejdervalgt.

Administrerende direktør John Christiansen, 51 år

Tiltrådt den 1. februar 2007.

Bankuddannet.

Merkonom i Finansiering og Kreditvæsen.

Stats.aut. ejendomsmægler.

Næstformand: Skandinavisk Data Center A/S, Lokale Pengestitutter.

Bestyrelsesmedlem: Finansrådet, KAB, VP Securities.

Repræsentantskabsmedlem: Det Private Beredskab.

Medlem: Økonomiudvalget KAB.

Bankdirektør Jesper Schiøler, 48 år

Tiltrådt den 1. november 1990.

Udnævnt til bankdirektør den 1. oktober 2005.

Bankuddannet.

HD i Afsætning fra CBS.

Executive MBA fra Scandinavian International Management Institute (SIMI).

Næstformand: BOKIS A/S.

Bestyrelsesmedlem: Pensionskassen for Teknikum- og Diplomingeniører, e-nettet a/s, Swipp Holding ApS.

Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen

Formålet med bankens interne kontrol og risikostyring i forbindelse med regnskabsaflæggelsen er at sikre, at kvartals-, halvårs- og årsrapport og den interne ledelsesrapportering giver et retvisende billede uden væsentlig fejlinformation, og aflægges i overensstemmelse med gældende lovgivning. Intern kontrol og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen er blandt andet reguleret i lov om finansiel virksomhed § 71 og tilhørende vejledning udstedt af Finanstilsynet.

Den interne kontrol- og risikostyring ved regnskabsaflæggelsen i Lån & Spar er opdelt i følgende områder:

- Kontrolmiljø
- Risikovurdering
- Kontrolaktiviteter
- Information og kommunikation
- Overvågning af kontroller

Kontrolmiljøet omfatter de betingelser, som regnskabsudarbejdelse og intern kontrol er underlagt. Regnskabsaflæggelsen er ledelsesmæssigt højt prioriteret, hvilket blandt andet afspejler sig i bankens organisering med egne kompetencer inden for økonomi, regnskab, risikostyring og jura.

Risikovurdering er en løbende proces, hvor væsentlige eller risikofyldte forhold af betydning for regnskabsprocessen identificeres og vurderes. Ledelsens vurdering af hvilke regnskabsposter, der indeholder væsentlige estimater og skøn, er en del af denne proces, og er nærmere beskrevet i note 1 om anvendt regnskabspraksis. Risikovurderingen er også en løbende proces i de afdelinger, som er involveret i regnskabsaflæggelse, og sker blandt andet ved vurderinger af konsekvenserne af ny regnskabsregulering eller ved introduktion af nye bankprodukter.

Kontrolaktiviteterne tager udgangspunkt i risikovurderingen og en detaljeret planlægning forud for regnskabsaflæggelsen med en klar opgave- og ansvarsfordeling på medarbejderniveau. En central del af kontrolaktiviteterne er traditionelle afstemninger og analyser af de enkelte regnskabsposter og øvrige oplysninger. Til sikring af, at regnskaberne aflægges i overensstemmelse med gældende lovgivning, anvendes tjeklister.

Informationssystem og kommunikation omfatter blandt andet de it-systemer, der bruges ved regnskabsaflæggelsen, og som leveres af SDC. Lån & Spar har et tæt samarbejde med SDC, som er med til at sikre, at de systemer, der har betydning for regnskabsaflæggelse, understøtter bankens transaktioner. Samarbejdet sker via bestyrelsesarbejdet i SDC og via ledende medarbejderes deltagelse i forretnings- og specialudvalg. Herudover deltager den interne revision i SDC's systemrevisionsudvalg, og indhenter årligt erklæring fra SDC's systemrevisor om it-anvendelsen. Andre vigtige systemer, som har betydning for regnskabsaflæggelsen, er bankens kreditscoresystemer og nedskrivningsmodeller, som banken selv udvikler og driver.

Overvågning af kontroller sker i hele regnskabsprocessen og på forskellige niveauer. I de afdelinger, der er involveret i regnskabsaflæggelsen, er det således en fast procedure, at væsentlige afstemninger og analyser gennemgås af en mere erfaren medarbejder. Ledelsens overvågning omfatter blandt andet gennemgang af regnskaber, budgetopfølgning, analyser og anden ledelsesinformation. Overvågningen af kontroller er desuden en væsentlig del af intern og ekstern revisions arbejde.

Regnskab, indhold

Selskab

Lån & Spar Bank A/S
Højbro Plads 9-11
DK-1200 København K
CVR-nr.: 13 53 85 30
Hjemsted: Københavns Kommune

Resultatopgørelse for 2015	24
Totalindkomstopgørelse for 2015	24
Balance pr. 31. december 2015	25
Pengestrømsopgørelse for 2015	26
Egenkapitalopgørelse for 2015	27

NOTER

Noter - Anvendt regnskabspraksis

1 Anvendt regnskabspraksis	29-34
----------------------------	-------

Noter - Risikostyring

2 Risikostyring	35-48
-----------------	-------

Noter - Kapitalstyring

3 Kapitalstyring	49-50
------------------	-------

Noter - Resultatopgørelse

4 Renteindtægter	51
5 Renteudgifter	51
6 Udbytte af aktier m.v.	51
7 Gebyrer og provisionsindtægter	51
8 Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	51
9 Kursreguleringer	51
10 Andre driftsindtægter	52
11 Udgifter til personale og administration	52
12 Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	52
13 Andre driftsudgifter	52
14 Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	52
15 Skat	53
16 Årets resultat pr. aktie	53

Noter - Balance

17 Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	54
18 Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	54
19 Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	54

Noter - Balance (fortsat)

20 Obligationer til dagspris	55
21 Aktier m.v.	55
22 Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	55
23 Immaterielle aktiver	56
24 Domicilejendomme	57
25 Øvrige materielle aktiver	57
26 Andre aktiver	57
27 Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	57
28 Indlån og anden gæld	57
29 Andre passiver	58
30 Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	58
31 Udskudt skat	59
32 Hensættelser til tab på garantier	59
33 Efterstillede kapitalindskud	59
34 Aktiekapital	60
35 Værdireguleringer	60
36 Andre reserver	60

Noter - Pengestrømsopgørelse

37 Andre poster uden likviditetseffekt	61
38 Ændring i driftskapital	61

Noter - Supplerende oplysninger

39 Basisindtjening	62
40 Revisionshonorar	63
41 Ledelsens aflønning m.v.	63-64
42 Aktiebaserede incitamentsordninger	65
43 Dagsværdi af finansielle instrumenter	65
44 Eventualforpligtelser	66
45 Andre forpligtende aftaler	66
46 Sikkerhedsstillelser	66
47 Fælles kontrollerede aktiviteter	66
48 Nærtstående parter	67
49 Selskabslovens § 55	67
50 Erhvervelse af virksomhed	67
51 Regnskabsmæssig sikring	68
52 Netto rente- og gebyrindtægter og kursreguleringer fordelt på aktiviteter og geografiske markeder	68
53 Afledte finansielle instrumenter	69
54 Hoved- og nøgletal for 2011-2015	70

Resultatopgørelse for 2015

NOTE (1.000 KR.)		2015	2014
4	Renteindtægter	541.236	563.467
5	Renteudgifter	124.500	134.906
	Netto renteindtægter	416.736	428.561
6	Udbytte af aktier m.v.	3.406	2.915
7	Gebyrer og provisionsindtægter	317.070	252.755
8	Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	53.565	35.516
	Netto rente- og gebyrindtægter	683.647	648.715
9	Kursreguleringer	-5.316	17.393
10	Andre driftsindtægter	2.183	2.219
11	Udgifter til personale og administration	505.570	453.295
12	Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	15.264	20.225
13	Andre driftsudgifter	22.123	20.302
14	Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	8.441	44.314
22	Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	2.330	2.087
	Resultat før skat	131.446	132.278
15	Skat	30.119	30.813
	Årets resultat	101.327	101.465
16	Årets resultat pr. aktie (kr.)	37,6	37,6

Totalindkomstopgørelse for 2015

	Årets resultat	101.327	101.465
	Aktuarmæssige gevinster og tab	-439	-9.285
	Opskrivning af domicilejendomme	10.325	-15.936
	Valutakursregulering af udenlandske enheder	22.055	0
	Regnskabsmæssig sikring af udenlandske enheder	-22.217	0
15	Skat af anden totalindkomst	2.132	-5.550
	Anden totalindkomst efter skat	7.592	-19.671
	Årets totalindkomst	108.919	81.794

Balance pr. 31. december 2015

NOTE (1.000 KR.)		2015	2014
Aktiver			
17	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	333.749	2.111.571
18	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	2.706.388	188.035
19	Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	10.782.409	8.757.828
20	Obligationer til dagsværdi	1.147.271	2.135.729
21	Aktier m.v.	107.044	105.569
22	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder	13.367	11.037
23	Immaterielle aktiver	55.533	39.019
	Grunde og bygninger, i alt	132.666	118.818
24	- Domicilejendomme	132.666	118.818
25	Øvrige materielle aktiver	27.600	17.597
	Aktuelle skatteaktiver	11.906	4.778
31	Udskudte skatteaktiver	0	1.041
26	Andre aktiver	139.943	156.828
	Periodeafgrænsningsposter	53.623	44.654
	Aktiver i alt	15.511.499	13.692.504
Passiver			
27	Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	23.606	38.444
28	Indlån og anden gæld	13.838.290	12.093.538
29	Andre passiver	454.966	445.874
	Periodeafgrænsningsposter	709	482
	Gæld i alt	14.317.571	12.578.338
30	Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser	8.599	7.582
31	Hensættelser til udskudt skat	5.172	0
32	Hensættelser til tab på garantier	1.758	14.448
	Hensatte forpligtelser i alt	15.529	22.030
33	Efterstillede kapitalindskud	100.000	100.000
34	Aktiekapital	271.000	271.000
35	Værdireguleringer	40.214	32.976
	- Opskrivningshenlæggelser	40.376	32.976
	- Valutaomregningsreserve	-162	0
36	Andre reserver	5.644	3.314
	- Lovpligtige reserver	5.644	3.314
	Overført resultat	739.861	663.166
	Foreslået udbytte	21.680	21.680
	Egenkapital i alt	1.078.399	992.136
	Passiver i alt	15.511.499	13.692.504

Pengestrømsopgørelse for 2015

NOTE (1.000 KR.)		2015	2014
	Årets resultat før skat	131.446	132.278
	Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	15.264	20.225
37	Andre poster uden likviditetseffekt	-2.062	-3.276
	Betalte skatter	-33.166	-33.596
38	Ændring i driftskapital	1.755.823	-241.485
	Pengestrømme fra driftsaktivitet	1.867.305	-125.854
	Køb af immaterielle aktiver	-23.701	-14.084
	Køb af materielle aktiver	-19.886	-7.203
	Køb af virksomhed	-1.060.533	0
	Salg af materielle aktiver	2	215
	Pengestrømme fra investeringsaktivitet	-1.104.118	-21.072
	Køb af egne aktier	-7.498	-11.508
	Salg af egne aktier	6.438	10.896
	Udbetalt udbytte	-21.596	-18.916
	Pengestrømme fra finansieringsaktivitet	-22.656	-19.528
	Likviditetsforskydning, netto	740.531	-166.454
	Likvider, primo	2.299.606	2.466.060
	Likvider, ultimo	3.040.137	2.299.606
	Likvider, ultimo		
	Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	333.749	2.111.571
	Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	2.706.388	188.035
	I alt	3.040.137	2.299.606

Kreditfaciliteter:

Bankens ikke-udnyttede kreditfaciliteter udgør 104.100 t.kr. (2014: 103.900 t.kr.), heraf 104.100 t.kr. mod sikkerhed i værdipapirer (2014: 103.900 t.kr.)

Egenkapitalopgørelse for 2015

NOTE (1.000 KR.)

	Aktie- kapital	Opskrivnings- henlæggelser	Valutaom- regnings- reserve	Andre reserver	Overført resultat	Foreslået udbytte	Egenkapital i alt
2015							
Egenkapital, primo	271.000	32.976	0	3.314	663.166	21.680	992.136
Årets resultat	0	-696	0	2.330	78.013	21.680	101.327
Aktuarmæssige gevinster og tab	0	0	0	0	-439	0	-439
Opskrivning af domicilejendomme	0	10.325	0	0	0	0	10.325
Valutakursregulering af udenlandske enheder	0	0	22.055	0	0	0	22.055
Regnskabsmæssig sikring af udenlandske enheder	0	0	-22.217	0	0	0	-22.217
Skat af anden totalindkomst	0	-2.229	0	0	97	0	-2.132
Anden totalindkomst i alt	0	8.096	-162	0	-342	0	7.592
Totalindkomst i alt for året	0	7.400	-162	2.330	77.671	21.680	108.919
Køb af egne aktier	0	0	0	0	-7.498	0	-7.498
Salg af egne aktier	0	0	0	0	6.438	0	6.438
Udbetalt udbytte	0	0	0	0	0	-21.596	-21.596
Udbytte af egne aktier	0	0	0	0	84	-84	0
Transaktioner med ejere i alt	0	0	0	0	-976	-21.680	-22.656
Egenkapital, ultimo	271.000	40.376	-162	5.644	739.861	21.680	1.078.399
2014							
Egenkapital, primo	271.000	45.028	0	1.227	593.645	18.970	929.870
Årets resultat	0	377	0	2.087	77.321	21.680	101.465
Aktuarmæssige gevinster og tab	0	0	0	0	-9.285	0	-9.285
Tilbageført opskrivning af domicilejendomme	0	-15.936	0	0	0	0	-15.936
Skat af anden totalindkomst	0	3.507	0	0	2.043	0	5.550
Anden totalindkomst i alt	0	-12.429	0	0	-7.242	0	-19.671
Totalindkomst i alt for året	0	-12.052	0	2.087	70.079	21.680	81.794
Køb af egne aktier	0	0	0	0	-11.508	0	-11.508
Salg af egne aktier	0	0	0	0	10.896	0	10.896
Udbetalt udbytte	0	0	0	0	0	-18.916	-18.916
Udbytte af egne aktier	0	0	0	0	54	-54	0
Transaktioner med ejere i alt	0	0	0	0	-558	-18.970	-19.528
Egenkapital, ultimo	271.000	32.976	0	3.314	663.166	21.680	992.136

1 Anvendt regnskabspraksis

Årsrapporten er aflagt efter reglerne i lov om finansiell virksomhed og bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. (Regnskabsbekendtgørelsen). Bestemmelserne i Finanstilsynets regnskabsbekendtgørelse er udformet, så bestemmelserne om indregning og måling som udgangspunkt ikke er i modstrid med gældende IAS/IFRS. Herudover aflægges årsrapporten i overensstemmelse med yderligere danske oplysningskrav til årsrapporter for børsnoterede finansielle selskaber.

Den anvendte regnskabspraksis er uændret i forhold til årsrapporten 2014.

Årsregnskabet præsenteres i tusinde danske kroner.

Koncernforhold

Investeringsforvaltningsselskabet Invest Administration A/S er et 100 % ejet datterselskab af Lån & Spar. I forhold til Lån & Spars regnskab anses Invest Administration for at være uvæsentlig, og holdes derfor ude af konsolideringen. Da Lån & Spar ikke har andre datterselskaber, er der ikke udarbejdet koncernregnskab.

Generelt

Indregning og måling

Aktiver indregnes i balancen, når det som følge af en tidligere begivenhed er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil tilflyde banken, at aktiverens værdi kan måles pålideligt, samt at aktiverne er under bankens kontrol. Forpligtelser indregnes i balancen, når banken som følge af en tidligere begivenhed har en retlig eller faktisk forpligtelse, og det er sandsynligt, at fremtidige økonomiske fordele vil fragå banken, og forpligtelsens værdi kan måles pålideligt. Ved indregning og måling tages hensyn til forudsigelige risici og tab, der fremkommer inden årsrapporten aflægges, og som afkræfter forhold, der eksisterede på balancedagen. I resultatopgørelsen indregnes indtægter i takt med, at de indtjenes, mens omkostninger indregnes med de beløb, der vedrører regnskabsåret.

Segmentoplysninger

Lån & Spar har med etablering af filial i Sverige opdelt sine aktiviteter i de geografiske markeder Danmark og Sverige.

Omregning af fremmed valuta

Årsregnskabet præsenteres i danske kroner, som er bankens funktionelle valuta. Transaktioner i anden valuta end danske kroner omregnes ved første indregning til transaktionsdagens kurs. Monetære poster i fremmed valuta, som ikke er afregnet på balancedagen, omregnes til balancedagens kurs. Valutakursreguleringer, der opstår ved afregning eller ved omregning til balancedagens kurs, indregnes i resultatopgørelsen under kursreguleringer. Ikke-monetære aktiver og forpligtelser i fremmed valuta, der ikke omvurderes til dagsværdi, omregnes på transaktionstidspunktet til transaktionsdagens kurs.

For udenlandske enheder, hvor den funktionelle valuta afviger fra regnskabsvalutaen, omregnes resultatopgørelsens poster til transaktionsdagens kurs (gennemsnitskurs) og for poster i balancen til balancedagens kurs. De valutakursforskelle, der opstår ved denne omregning, indregnes under valutaomregningsreserve i anden totalindkomst.

Virksomhedssammenslutninger

Ved overtagelse af en anden virksomhed eller en aktivitet indregnes de overtagne aktiver (herunder identificerbare immaterielle aktiver som for eksempel kunderelationer), forpligtelser og eventualforpligtelser fra overtagelsestidspunktet i henhold til overtagelsesmetoden. Der tages hensyn til skatteeffekten af de foretagne omvurderinger. Kostprisen for en virksomhed består af dagsværdien af det erlagte vederlag. Hvis vederlagets endelige fastsættelse er betinget af en eller flere fremtidige begivenheder, indregnes disse til dagsværdien heraf på overtagelsestidspunktet. Omkostninger, der direkte kan henføres til virksomhedsovertagelsen, indregnes i resultatopgørelsen ved afholdelsen.

Positive forskelsbeløb (goodwill) mellem kostprisen for virksomheden og dagsværdien af overtagne identificerede aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser indregnes under immaterielle aktiver. Negative forskelsbeløb (negativ goodwill) mellem kostprisen for virksomheden og dagsværdien af overtagne identificerede aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser indregnes i resultatopgørelsen på overtagelsestidspunktet. Goodwill fra erhvervede virksomheder reguleres inden for maksimum 12 måneder efter overtagelsen, såfremt der efter erhvervelsen fremkommer yderligere oplysninger om dagsværdien på overtagelsestidspunktet af de overtagne aktiver, forpligtelser og eventualforpligtelser. Dog indregnes goodwill ikke til et beløb, der overstiger forventede fremtidige indtægter fra den overtagne virksomhed.

Regnskabsmæssig sikring

Ved sikring af valutaomregningsrisikoen af nettoinvesteringer i udenlandske enheder anvendes reglerne om regnskabsmæssig sikring. Andelen af værdireguleringer af sikringsinstrumenter, som vedrører sikringen, indregnes under valutaomregningsreserve i anden totalindkomst, i det omfang de effektivt sikrer mod valutakursændringer i de udenlandske virksomheder.

Den ineffektive del indregnes i resultatopgørelsen. Ved afhændelse af den udenlandske enhed overføres de akkumulerede værdiændringer til resultatopgørelsen, herunder også valutakursforskelle indregnet under valutaomregningsreserven i forbindelse med omregning af nettoinvesteringer i den udenlandske enhed.

Regnskabsmæssige estimater og skøn

Opgørelse af den regnskabsmæssige værdi af visse aktiver og forpligtelser er forbundet med estimater og skøn. De fremtidige resultater vil derfor blive påvirket, i det omfang de faktiske forhold viser sig at afvige fra tidligere estimater og skøn. Estimater og skøn er baseret på forudsætninger, som ledelsen anser som forsvarlige. Principperne for ud-

1 Anvendt regnskabspraksis fortsat

øvelse af regnskabsmæssige skøn, der er væsentlige for regnskabsaflæggelsen, er uændrede i forhold til tidligere år, og omfatter følgende områder:

Nedskrivninger på udlån

Nedskrivning på udlån foretages, hvis der er objektiv indikation for, at udlånet er værdiforringet. Denne vurdering foretages individuelt og gruppevist. Vurderingen af om der skal foretages nedskrivning samt størrelsen af denne, er forbundet med en del usikkerhed, idet der foretages en række skøn. For individuelt vurderede udlån er det særligt fastlæggelsen af det mest sandsynlige forløb af fremtidige betalinger, der er forbundet med usikkerhed, idet der skønnes over debtors fremtidige betalingsevne og vilje samt værdien ved og tidshorisonten for realisation af sikkerheder.

Ved gruppevis vurdering foretages nedskrivning, såfremt risikopræmien på udlånet er højere end på tidspunktet for udlånets oprettelse. Risikopræmien dækker over sandsynligheden for, at debitor ikke vil være i stand til at overholde sine forpligtelser over for banken, samt hvor stort et tab, det i givet fald vil medføre for banken. Der er en del usikkerhed forbundet med estimeringen af risikopræmien på udlånet, idet denne bygger på historiske tabserfaringer samt misligholdelsesfrekvenser. For oplysninger om nedskrivninger på udlån henvises til note 2, Risikostyring.

Fastsættelse af dagsværdien for noterede aktier

Fastsættelse af dagsværdien for noterede aktier er baseret på værdiansættelsesmetoder, som ikke bygger på observerbare markedsdata, og dagsværdien er som følge heraf forbundet med usikkerhed. For oplysninger om dagsværdireguleringer af noterede aktier henvises til note 43, Dagsværdi af finansielle instrumenter.

Fastsættelse af dagsværdien ved omvurdering af domicilejendomme

Dagsværdien for domicilejendomme opgøres med assistance fra eksterne eksperter på grundlag af afkastmetoden; en metode der bygger på skøn over den forventede nettolejeindtægt, depositum og forrentningsprocent for den enkelte domicilejendom. Oplysninger om forudsætninger ved omvurdering af domicilejendomme fremgår af note 24, Domicilejendomme.

Nedskrivningstest af goodwill

Værdien af goodwill er baseret på et skøn over det fremtidige frie cash flow fra den pengestrømsfrembringende enhed, som goodwill er allokeret til. Oplysninger om forudsætninger ved nedskrivningstest af goodwill fremgår af note 23, Immaterielle aktiver.

Måling af ydelsesbaserede pensionsordninger

Ydelsesbaserede pensionsordninger er opgjort med assistance fra eksterne aktuarer baseret på ledelsens skøn over blandt andet forventet afkast af pensionsordningernes aktiver samt løn- og pensionsreguleringssats, og er forbundet

med usikkerhed. Oplysninger om forudsætninger ved måling af ydelsesbaserede pensionsordninger fremgår af note 30, Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser.

Resultatopgørelse

Renter, udbytte af kapitalandele, gebyrer og provisioner og kursreguleringer

Renteindtægter og renteudgifter omfatter rentebetalinger samt gebyrer og provisioner m.v. i forbindelse med aftaler om lån. Renteindtægter og renteudgifter periodiseres over lånets løbetid. Renteindtægter på udlån, som er fuldt eller delvist nedskrevet, indtægtsføres alene med et beløb svarende til den effektive rente af det nedskrevne udlån.

Udbytter fra investeringer indregnes, når der er erhvervet endelig ret til udbyttet. Dette vil typisk sige på tidspunktet for generalforsamlingens godkendelse af udlodningen fra det pågældende selskab. Dette gælder dog ikke for kapitalandele i tilknyttede virksomheder, som måles efter indre værdis metode, idet der henvises til praksisbeskrivelsen for disse kapitalandele.

Afkast af bankens handelsbeholdning indregnes under henholdsvis renter, udbytte af kapitalandele og kursreguleringer.

Gebyrer og provisioner for løbende ydelser periodiseres over løbetiden. Provisioner for løbende ydelser vedrørende formidling af realkreditlån for Totalkredit indregnes efter modregningsmodellen. Modregningsmodellen giver Totalkredit adgang til at modregne konstaterede tab i realkreditlånets løbetid i de fremtidige løbende provisionsindtægter. Modregning indregnes på tidspunktet for den tabsgivende begivenhed, og årets eventuelle overskydende tab modregnes i fremtidige provisionsindtægter. Øvrige gebyrer og provisioner indregnes, når serviceydelsen er udført.

Andre driftsindtægter

Andre driftsindtægter omfatter regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens hovedaktivitet, herunder indtægter fra udlejning af medarbejdere og udlejning af lokaler.

Udgifter til personale og administration

Udgifter til personale omfatter løn og gager, pensioner, lønsumsafgift samt andre sociale udgifter til bankens personale. Udgifter til administration omfatter udgifter til it, markedsføring, kontorholdsomkostninger og øvrige udgifter forbundet med drift af banken.

Andre driftsudgifter

Andre driftsudgifter omfatter regnskabsposter af sekundær karakter i forhold til bankens hovedaktivitet, herunder udgifter til Garantiformuen og Afviklingsformuen.

1 Anvendt regnskabspraksis fortsat

Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder

Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder omfatter den forholdsmæssige andel af de enkelte virksomheders resultat efter skat.

Skat

Lån & Spar er administrationsselskab i en international sambeskatning med tilknyttede virksomheder og faste driftssteder. Den aktuelle selskabsskat fordeles mellem de sambeskattede selskaber i forhold til disses skattepligtige indkomster med refusion vedrørende skattemæssige underskud. Årets skat, som består af årets aktuelle skat og ændring af udskudt skat, indregnes i resultatopgørelsen med den del, der kan henføres til årets resultat, anden totalindkomst med den del, der kan henføres til posterings, som er ført på anden totalindkomst, fx skat på opskrivning af domicilejendomme og direkte i egenkapitalen med den del, der kan henføres til posterings, som er ført direkte på egenkapitalen.

Balance

Generelt for finansielle aktiver og forpligtelser

Finansielle aktiver og forpligtelser indregnes på afregningstidspunktet. Indtil afregningstidspunktet indregnes ændringen i værdien af finansielle aktiver og forpligtelser.

Ved første indregning måles finansielle aktiver og finansielle forpligtelser til dagsværdi med fradrag af transaktionsomkostninger.

Ophør af indregning sker på afregningstidspunktet, når retten til at modtage / afgive pengestrømme fra det finansielle aktiv eller passiv er udløbet, eller hvis det er overdraget og banken i al sin væsentlighed har overført alle risici og afkast tilknyttet ejendomsretten.

Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker / Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker

Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker omfatter tilgodehavender hos andre kreditinstitutter samt tidsindskud i centralbanker, og måles ved første indregning til dagsværdi med tillæg af transaktionsomkostninger og fradrag af modtagne gebyrer og stiftelsesprovisioner. Efterfølgende måles tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker til amortiseret kostpris.

Udlån

Ved første indregning måles udlån til dagsværdi med fradrag for lånegebyrer og provisioner. Efterfølgende måles udlån til amortiseret kostpris. Er der på balancedagen indtruffet objektiv indikation for, at udlån er værdiforringede, nedskrives udlånet svarende til forskellen mellem udlånets regnskabsmæssige værdi og nutidsværdien af forventede fremtidige betalinger fra udlånet inkl. realisationsværdien af eventuelle sikkerheder.

Individuelle nedskrivninger

For betydelige udlån og udlån, der udviser svaghedstegn, foretages en individuel vurdering baseret på følgende kriterier:

- Kunden har betydelige økonomiske vanskeligheder.
- Kunden har ikke overholdt afviklingsaftaler.
- Kundens lånevilkår er lempet som følge af økonomiske vanskeligheder.
- Sandsynligheden for at kunden går konkurs eller bliver underlagt anden form for økonomisk rekonstruktion.

Ved den individuelle vurdering er forventede fremtidige betalinger fra udlånet baseret på det mest sandsynlige forløb af betalingerne.

Hensættelse til tab på garantier og uudnyttede kreditter

Der indregnes en hensættelse til tab på garantier og uudnyttede kreditter, når der er objektiv indikation på, at kunden ikke er i stand til at dække de forpligtelser, som garantien er stillet overfor, og det dermed er sandsynligt, at banken må afgive økonomiske fordele for at indfri forpligtelsen. Hensættelsen til tab på garantier måles dog ikke lavere end den provision, som er modtaget fra garantien periodiseret over garantiperioden. Ved måling af den hensatte forpligtelse foretages en tilbagediskontering af de omkostninger, som anses for nødvendige til at afvikle forpligtelsen. Diskonteringsfaktoren afspejler markedets generelle renteniveau med tillæg af de konkrete risici, som skønnes at være på forpligtelsen.

Gruppevis nedskrivninger

For øvrige udlån samt individuelt vurderede udlån, hvorpå der ikke nedskrives, foretages vurderingen gruppevis baseret på en risikoklassificering efter bankens ratingsystem.

Ved den gruppevis vurdering anses objektiv indikation for værdiforringelse for indtruffet, når et af følgende kriterier er opfyldt:

- Ved et forværret betalingsmønster der medfører, at udlånet flytter sig til en dårligere risikoklasse.
- Gruppen som helhed udgør en større risiko end oprindeligt antaget, og risikopræmien for gruppen derfor skal være højere.

Gruppevis nedskrivninger beregnes som forskellen mellem den regnskabsmæssige værdi af udlånene i de enkelte grupper og nutidsværdien af forventede fremtidige betalinger.

Nedskrivningerne opgøres på grundlag af bruttovandringer mellem risikoklasserne. Nedskrivningerne føres samlet på en korrektivkonto, som modregnes i udlånet. Nedskrivninger tilbageføres, hvis efterfølgende begivenheder viser, at værdiforringelsen ikke længere er gældende. Udlån afskrives, når tabet er endeligt konstateret. Nedskrivninger af udlån, tilbageførte nedskrivninger og afskrivning af udlån indgår i resultatopgørelsen under nedskrivninger på udlån m.v.

1 Anvendt regnskabspraksis fortsat

Obligationer og aktier

Ved første indregning måles obligationer og aktier i handelsbeholdningen til dagsværdi, som er kostprisen fratrullet transaktionsomkostninger. Obligationer og aktier i handelsbeholdningen måles efterfølgende til dagsværdi. Aktier, som ikke indgår i handelsbeholdningen, måles ligeledes til dagsværdi. Dagsværdien for børsnoterede obligationer og aktier, der handles på aktive markeder, fastsættes ud fra lukkekursen på balancedagen. Aktier, som ikke indgår i handelsbeholdningen, omfatter hovedsageligt aktier i forskellige sektorselskaber, hvor det ved aftale er fastsat, til hvilken kurs aktierne kan handles mellem aktionærerne. For disse aktier fastsættes dagsværdien ud fra den aftalte kurs. For øvrige unoterede aktier fastsættes dagsværdien ud fra tilgængelige oplysninger om handler eller ved anvendelse af kapitalværdiberegninger.

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder

Kapitalandele i tilknyttede virksomheder indregnes og måles efter den indre værdis metode. Andele af virksomhedernes resultat efter skat indregnes i resultatopgørelsen under resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder. Andele af tilknyttede virksomheders egenkapitalbevægelser indregnes direkte på egenkapitalen.

Fælles kontrollerede aktiviteter

Fælles kontrollerede aktiviteter omfatter bankens deltagelse i aktiviteter, hvor indflydelse ved kontrakt er delt med andre. De aktiver, som banken kontrollerer, og de forpligtelser, som banken påtager sig, indregnes i balancen under de regnskabsposter, som det enkelte aktiv eller den enkelte forpligtelse tilhører. I resultatopgørelsen indregnes de omkostninger, som banken afholder til fælles kontrollerede aktiviteter, og bankens andel af indtægter fra fælles kontrollerede aktiviteter.

Afledte finansielle instrumenter

Afledte finansielle instrumenter omfatter terminsforretninger, som ved første indregning måles til dagsværdi, som er kostprisen fratrullet transaktionsomkostninger. Efterfølgende måles afledte finansielle instrumenter til dagsværdi. Dagsværdien opgøres efter almindelig anerkendte metoder, der bygger på markedsbaserede parametre. Ændringen i dagsværdien indregnes i resultatopgørelsen under kursreguleringer. Instrumenter med positiv dagsværdi indregnes under andre aktiver, mens instrumenter med negativ dagsværdi indregnes under andre passiver.

Immaterielle aktiver

Immaterielle aktiver omfatter goodwill, kunderelationer, afståelsesrettigheder og egenudviklet software. Immaterielle aktiver måles ved første indregning til kostpris, som er omkostninger, der direkte kan henføres til de immaterielle aktiver. Efterfølgende måles immaterielle aktiver som udgangspunkt til kostprisen med fradrag af afskrivninger over aktivets økonomiske levetid. Såfremt genindvindingsværdien af de immaterielle aktiver er mindre end den regnskabsmæssige værdi, nedskrives aktivet over resultatopgørelsen.

Den skønnede økonomiske levetid for de enkelte immaterielle aktiver er anført nedenfor.

Goodwill

Goodwill fremkommer ved virksomhedsovertagelser, og består af forskelsværdien mellem kostprisen og dagsværdien af overtagne nettoaktiver på overtagelsestidspunktet. Goodwill testes for værdiforringelse, såfremt der er objektive indikationer på værdiforringelsen, dog mindst én gang årligt, og nedskrives til genindvindingsværdien over resultatopgørelsen, såfremt den regnskabsmæssige værdi af den pengestrømsfrembringende enheds nettoaktiver overstiger genindvindingsværdien. Der afskrives ikke på goodwill.

Kunderelationer

Kunderelationer erhvervet ved virksomhedsovertagelse afskrives lineært over den forventede økonomiske brugstid, der ikke overstiger 10 år. Den økonomiske brugstid afhænger af kundeloyaliteten og revurderes årligt.

Afståelsesrettigheder

Afståelsesrettigheder afskrives lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 5 år.

Egenudviklet software

Egenudviklet software indregnes på baggrund af afholdte udviklingsomkostninger og afskrives lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 3-6 år.

Grunder og bygninger

Domicilejendomme

Domicilejendomme er ejendomme, hvorfra der drives bankvirksomhed, eller som på anden måde indgår i den primære drift. Domicilejendomme måles ved første indregning til kostpris inklusiv handelsomkostninger. Domicilejendomme måles efterfølgende til omvurderet værdi, som er dagsværdien på omvurderingstidspunktet med fradrag af efterfølgende afskrivninger og tab ved værdiforringelse. Afskrivninger foretages lineært over den forventede brugstid, der sædvanligvis udgør 50 år. Afskrivningsgrundlaget er omvurderet værdi med fradrag af forventet restværdi efter afsluttet brugstid. Der afskrives ikke på grunde. Fald i den omvurderede værdi indregnes i resultatopgørelsen, med mindre faldet modsvarer en værdistigning, der tidligere er indregnet direkte på egenkapitalen. Stigninger indregnes i bankens totalindkomst, og bindes i egenkapitalen under opskrivningshenlæggelser. Opskrivninger, der modsvarer en tidligere foretagen nedskrivning på samme ejendom, indregnes i resultatopgørelsen.

Øvrige materielle aktiver

Ved første indregning måles øvrige materielle aktiver til kostpris inklusive omkostninger direkte tilknyttet til anskaffelsen samt eventuelle omkostninger til klargøring af aktivet, indtil det tidspunkt hvor aktivet er klar til at blive taget i brug. Efterfølgende måles øvrige materielle aktiver til kostpris med fradrag af afskrivninger over den økonomiske levetid, der sædvanligvis udgør 3-10 år.

1 Anvendt regnskabspraksis fortsat

Andre aktiver

Andre aktiver omfatter øvrige aktiver, der ikke indplaceres under de øvrige aktivposter. Andre aktiver omfatter positiv markedsværdi af spotforretninger og afledte finansielle instrumenter, som ved første indregning og efterfølgende måles til dagsværdi. Andre aktiver omfatter også tilgodehavende renter og andre aktiver, som forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning. Disse poster måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter omfatter afholdte omkostninger, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker

Gæld til kreditinstitutter og centralbanker indregnes til dagsværdi svarende til modtaget vederlag med fradrag af afholdte direkte henførbare transaktionsomkostninger. Efterfølgende måling sker til amortiseret kostpris.

Indlån

Indlån omfatter gæld til private og virksomheder, som ikke er kreditinstitutter, fx almindelige indlån, tidsindskud og særlige indlånsformer. Indlån indregnes til dagsværdi. Efterfølgende måling sker til amortiseret kostpris.

Skat

Aktuelle skatteaktiver og aktuelle skatteforpligtelser indregnes i balancen opgjort som beregnet skat af årets skattepligtige indkomst reguleret for betalt acontoskat.

Udskudt skat indregnes af alle midlertidige forskelle mellem regnskabsmæssige og skattemæssige værdier af aktiver og forpligtelser. Udskudt skat opgøres på grundlag af gældende skattelovgivning og -satser, og afspejler den måde, hvorpå banken på balancedagen forventer at genindvinde eller afvikle den regnskabsmæssige værdi af sine aktiver og forpligtelser.

Udskudte skatteaktiver indregnes i balancen med den værdi, hvortil aktivet forventes at kunne realiseres. Ændring i udskudt skat som følge af ændringer i skattesatsen indregnes i resultatopgørelsen.

Andre passiver

Andre passiver omfatter passiver, der ikke indplaceres under de øvrige passivposter. Andre passiver omfatter negativ markedsværdi af spotforretninger og afledte finansielle instrumenter, som ved første indregning og efterfølgende måles til dagsværdi. Andre passiver omfatter også skyldige renter og andre forpligtelser, som forfalder til betaling efter regnskabsårets afslutning. Disse poster måles ved første indregning til kostpris og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Periodeafgrænsningsposter

Periodeafgrænsningsposter omfatter indtægter, der vedrører efterfølgende regnskabsår. Periodeafgrænsningsposter måles til amortiseret kostpris.

Hensatte forpligtelser

Hensatte forpligtelser omfatter pensionsforpligtelser, udskudt skat, hensættelse til tab på garantier samt andre hensatte forpligtelser, der er uvisse med hensyn til størrelse eller tidspunkt for afvikling, hvor det er sandsynligt, at forpligtelsen vil medføre træk på bankens økonomiske ressourcer, og forpligtelsen kan måles pålideligt. Forpligtelsen måles som det bedste skøn over de omkostninger, der er nødvendige for på balancedagen at afvikle forpligtelserne. For ydelsesbaserede pensionsordninger indregnes kapitalværdien af de fremtidige ydelser som en hensat forpligtelse. Der foretages årligt en aktuarmæssig opgørelse af kapitalværdien. Årets regulering af kapitalværdien indregnes i resultatopgørelsen, med undtagelse af aktuarmæssige gevinster og tab, der indregnes i anden totalindkomst.

Hensættelse til tab på garantier er beskrevet under posten udlån.

Efterstillede kapitalindskud

Efterstillede kapitalindskud er gældsforpligtelser i form af ansvarlig lånekapital, som i tilfælde af bankens likvidation eller konkurs først fyldestgøres efter de almindelige kreditorkrav. Efterstillede kapitalindskud måles ved første indregning til dagsværdi og efterfølgende til amortiseret kostpris.

Egenkapital

Aktiekapital

Aktier klassificeres som egenkapital, når der ikke er nogen forpligtelse til at overføre kontanter eller andre aktiver.

Udbytte

Forslag til udbytte for regnskabsåret indregnes under egenkapitalen på balancedagen og som en gældsforpligtelse på tidspunktet for vedtagelse på generalforsamlingen.

Egne aktier

Køb og salg af egne aktier samt udbytte fra disse indregnes direkte på egenkapitalen under overført overskud.

Valutaomregningsreserve

Valutaomregningsreserven omfatter forskelsbeløb opstået ved omregning af resultat og nettoinvesteringen i udenlandske enheder fra enhedens funktionelle valuta til danske kroner. Herudover indgår valutakursreguleringer af finansielle kontrakter, som indgår i den regnskabsmæssige sikring af nettoinvesteringer i udenlandske enheder.

Lovpligtige reserver

Lovpligtige reserver omfatter værdireguleringer af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder efter indre værdis metode. Reserven reduceres med udbytteudlodninger til moderselskabet, andre egenkapitalbevægelser

Noter – Anvendt regnskabspraksis

NOTE

1 Anvendt regnskabspraksis fortsat

i tilknyttede og associerede virksomheder samt ved hel eller delvis realisation af kapitalandelene.

Aktiebaseret aflønning

Bankens direktion, ledergruppe og øvrige medarbejdere var i perioden 2006-2008 omfattet af en incitamentsordning, hvor de blev tilbudt aktieoptioner på køb af Lån & Spar aktier. Dagsværdien af ordningen på tildelingstidspunktet udgiftsføres i takt med optjeningen og modposteres på egenkapitalen. På udnyttelsestidspunktet indregnes medarbejdernes betaling som en stigning i egenkapitalen.

Pengestrømsopgørelse

Pengestrømsopgørelsen præsenteres efter den indirekte metode, og viser pengestrømme for året fordelt på drifts-, investerings- og finansieringsaktivitet samt likvider ved

årets begyndelse og slutning. Pengestrømme fra driftsaktiviteter opgøres som driftsresultatet; reguleret for ikke-konstante driftsposter og ændring i driftskapital. Pengestrømme fra investeringsaktiviteter omfatter køb og salg af immaterielle og materielle aktiver.

Pengestrømme fra finansieringsaktiviteter omfatter ændringer i aktiekapital samt udbetaling af udbytte.

Likvider omfatter kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker, tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker samt obligationsbeholdninger med løbetid på under 3 måneder fra tidspunktet for anskaffelsen.

2 Risikostyring

2.1 Risikotyper, målsætning og strategi samt organisering af risikostyring

Risikotyper

Banken er eksponeret over for forskellige risikotyper. De væsentligste risikotyper er:

- **Kreditrisiko:** Risikoen for tab som følge af, at modparter helt eller delvist misligholder deres betalingsforpligtelser.
- **Markedsrisiko:** Risikoen for tab som følge af, at markedsværdien af bankens aktiver og forpligtelser ændrer sig som følge af ændringer i markedsforholdene.
- **Likviditetsrisiko:** Risikoen for, at banken ikke er i stand til at indfri sine forpligtelser ved hjælp af de normale likviditetsreserver.
- **Operationel risiko:** Risikoen for direkte eller indirekte tab forårsaget af utilstrækkelige eller fejlslagne interne processer og systemer, menneskelige fejl eller som følge af eksterne begivenheder.

Målsætning og strategi

Lån & Spar har en målsætning om at identificere alle de væsentlige risici, som banken er eksponeret overfor med henblik på optimering af indtjening i forhold til risiko.

Organisering af risikostyring

Bankens bestyrelse har det overordnede ansvar for afgrænsning og styring af bankens risici. Det er bestyrelsen, som fastlægger målsætning og strategi for risikostyring, samt tager stilling til de overordnede begrænsninger og retningslinjer for de risikotyper, som banken påtager sig. Bestyrelsen følger løbende op på, at banken drives på betryggende vis og i overensstemmelse med den fastlagte risikoprofil, de fastlagte risikopolitikker og retningslinjer. Bestyrelsen modtager løbende rapportering, der er relevant i forhold til bestyrelsens ansvar.

Bestyrelsens revisionsudvalg er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Revisionsudvalget har blandt sine opgaver at overvåge og vurdere effektiviteten af bankens interne kontrol- og risikostyringssystemer. Dette sker blandt andet ved skriftlig og mundtlig rapportering til udvalget samt ved udvalgets behandling af revisionsrapporter på området.

Bestyrelsens risikoudvalg er lovpligtigt og består af hele bestyrelsen. Udvalget har til opgave at rådgive bestyrelsen om bankens overordnede nuværende og fremtidige risikoprofil og strategi og at bistå bestyrelsen med at påse, at bestyrelsens risikostrategi implementeres korrekt i organisationen. Risikoudvalget vurderer, om de finansielle produkter og tjenesteydelser, som banken handler med, er i overensstemmelse med bankens forretningsmodel og risikoprofil, herunder om der er en sammenhæng mellem indtjening og risiko. Risikoudvalget vurderer desuden bankens aflønningsstruktur i forhold til, om denne tager højde for bankens risici, kapital og likviditet.

Direktionen har ansvar for den daglige ledelse, herunder at banken drives i overensstemmelse med de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer. Direktionen har det daglige ledelsesmæssige ansvar for, at banken kun påtager sig risici, som banken forstår og kan gennemskue konsekvensen af. Direktionen har ansvar for risikorapporteringen til bestyrelsen. Direktionen modtager løbende rapportering om udviklingen i bankens risici samt overholdelsen af bankens politikker og retningslinjer.

Risikoteamet er et internt udvalg, organisatorisk placeret under direktionen, bestående af direktion samt ledende medarbejdere fra relevante afdelinger. Risikoteamets væsentligste rolle er at fastlægge den detaljerede kreditrisikopolitik ud fra de politikker, som bestyrelsen har besluttet. Risikoteamet følger løbende op på udviklingen i bankens risici og varetager risikorapporteringen til bestyrelsen. Risikoteamet har desuden ansvar for bankens risikomodeller, herunder overvågning af modellernes performance samt godkendelse af eventuelle justeringer i modellerne. Risikoteamet modtager løbende den rapportering, der er relevant i relation til Risikoteamets overvågning af bankens modeller samt udviklingen i bankens risici.

Likviditetsudvalget er organisatorisk placeret under direktionen og består af direktion samt medarbejdere fra relevante afdelinger. Likviditetsudvalget har ansvar for den løbende opfølgning på bankens likviditetssituation samt iværksættelse af nødvendige tiltag i overensstemmelse med beredskabsplanen for likviditet.

Risikostyring er en central enhed under den risikoansvarlige, som er ansvarlig for bankens overvågning af kredit-, markeds-, likviditets-, og operationel risiko, herunder overvågning af de af bestyrelsen fastlagte politikker og retningslinjer samt overholdelse af direktionens videredelegerede beføjelser. Risikostyring refererer til direktionen.

Compliance har til opgave at overvåge risikoen for, at banken bliver pålagt sanktioner, lider tab af omdømme, eller at banken eller bankens kunder lider væsentlige økonomiske tab som følge af manglende overholdelse af finansiell lovgivning samt bankens interne retningslinjer. Compliance refererer til direktionen.

Intern revision refererer til bestyrelsen og udfører kontrol af bankens risikostyringsprocesser, herunder om bankens procedurer lever op til loven, og om de anvendes korrekt. Intern revision rapporterer resultaterne af kontrollerne til bestyrelse og direktion.

2.2 Kreditrisiko

Bankens eksisterende udlånsportefølje vedrører primært udlån til privatkunder, men banken har også udlån til organisationer, foreninger, selvstændigt erhvervsdrivende primært inden for de liberale erhverv samt finansielle investorer.

2.2 Kreditrisiko fortsat

Styring og overvågning af kreditrisiko

Bestyrelsen fastlægger de overordnede rammer og retningslinier for kreditrisici, der styres ved hjælp af kreditpolitikken, forretningsgange, bevillingsinstrukser m.v. Bestyrelsen forelægges løbende bankens største engagementer til bevilling eller orientering. Bankens system til klassifikation af kunder er indarbejdet i bevillingsstrukturen, hvilket bidrager til øget styring af bankens risici.

Ansvar for, at politikker og forretningsgange i forbindelse med kreditvurderingen overholdes, er placeret i Kreditafdelingen. Overvågning og kontrol af kreditvurderingsprocessen varetages af Risikostyring, hvilket blandt andet inkluderer bankens ratingsystem samt anvendelsen af dette. Risikostyring har ligeledes til opgave at følge udviklingen i kreditrisici, herunder vurdere tab og nedskrivninger.

Bestyrelsen informeres hvert kvartal om bankens kreditrisiko. Rapportering til Risikoteamet foretages også kvartalsvist, men i en mere detaljeret form end den, der forelægges bestyrelsen.

Kreditvurdering

Kreditvurdering af kunden bygger på en vurdering af kundens indkomst- og formueforhold, forventet fremtidig tilbagebetalingsevne og økonomisk adfærd.

Banken har siden 2002 anvendt et egenudviklet ratingsystem til kreditvurdering af privatkunder i Danmark. Kunderne indplaceres ved bevilling i en af bankens 10 risikoklasser efter sandsynligheden for misligholdelse (PD). Risikoklassifikationen er et centralt redskab i bankens kreditstyring, og anvendes blandt andet ved kreditvurdering af kunder, overtræksbehandling og gruppevis nedskrivninger. Derudover er de indarbejdet i bevillingsstrukturen, så det alene er Kreditafdelingen, der kan bevilge udlån til kunder med høj risiko.

Ansøgning fra erhvervskunder, herunder også offentlige myndigheder og finansielle virksomheder, behandles af rådgiverne i Erhvervsafdelingen.

Måling af kreditrisiko

Banken anvender avancerede statistiske modeller til måling af kreditrisikoen på detailkategorien, der består af privatkunder. Modellerne er baseret på følgende risikoparametre:

- Sandsynlighed for misligholdelse (PD).
- Tabets størrelse givet misligholdelse (LGD).
- Eksponeringens forventede størrelse ved misligholdelse (EAD).

Parametrene bygger på historisk information om bankens kunder. Bankens ratingsystem inddeler kunderne i 10 risikoklasser, hvor risikoklasse 1 er de kunder, hvor der er størst sandsynlighed for, at de misligholder deres forpligtelser over for banken, og risikoklasse 10 er de kunder, der har den laveste sandsynlighed. Kunder, der misligholder deres forpligtelser over for banken, placeres i en gruppe for sig.

Der foretages backtest af de statistiske modeller samt de parameterestimater, som modellerne bygger på.

Banken har påbegyndt arbejdet med udarbejdelse af egne statistiske modeller til risikoklassifikation af privatkunder i Sverige. For at understøtte kreditvurderingen anvender banken ratingoplysninger fra et kreditvurderingsbureau til fordeling af kunderne i bankens 10 risikoklasser.

Banken anvender på nuværende tidspunkt ikke avancerede statistiske modeller til risikoklassificering af erhvervskunder. For at understøtte kreditstyringen anvender banken Finanstilsynets klassifikationsmodel, som består af 5 risikoklasser, hvor 1 er misligholdte engagementer og 3 er engagementer med meget lav risiko.

Modtagne sikkerheder

For at reducere kreditrisikoen tilstræber banken at opnå mest mulig sikkerhed for kundernes engagementer. Der tages sikkerhed i kundens fysiske aktiver, garantier m.m.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Maksimal krediteksponering	2015	2014
<i>Balanceførte poster:</i>		
Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	256.936	2.045.773
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	2.706.388	188.035
Udlån	10.782.409	8.757.828
Andre finansielle aktiver	3.718	3.969
<i>Ikke-balanceførte poster:</i>		
Garantier	2.361.386	1.394.260
I alt	16.110.837	12.389.865
<i>Handelsbeholdning:</i>		
Obligationer	1.147.271	2.135.730
Andre finansielle aktiver	35.149	45.245
I alt	1.182.420	2.180.975

Udnyttede kredittilsagn udgør 8.162.221 t.kr. (2014: 7.365.637 t.kr.), og indgår ikke i opgørelsen af den maksimale krediteksponering, da disse kredittilsagn kan tilbagekaldes.

For oplysninger om kreditkvaliteten af obligationer henvises til note 20, Obligationer.

Krediteksponering fordelt på aktivklasser:

Detail, Danmark	10.968.637	9.163.572
Detail, Sverige	1.171.633	-
Erhverv	949.216	939.537
Institut	203.416	240.983
Stat	2.817.935	2.045.773
I alt	16.110.837	12.389.865

Krediteksponering på Detail, Danmark fordelt på risikoklasser	Sandsynlighed for misligholdelse (PD)	2015	2014
Risikoklasse:			
Misligholdte engagementer	100,000 %	54.304	57.746
1	23,520 %	105.657	120.350
2	5,680 %	244.907	218.928
3	4,000 %	673.585	621.912
4	2,320 %	514.303	417.079
5	1,400 %	944.574	801.453
6	0,900 %	1.456.350	1.203.116
7	0,740 %	1.581.703	1.295.645
8	0,370 %	978.315	822.404
9	0,180 %	3.119.410	2.488.701
10	0,030 %	1.295.529	1.116.238
I alt		10.968.637	9.163.572

Misligholdelse er efter kapitaldækningsreglerne til stede, hvis banken anser det for usandsynligt, at kunden indfrier sine forpligtelser over for banken, eller kunden har været i restance eller overtræk med mindst 1.000 kr. i mindst 90 dage. Kunder, der misligholder sine forpligtelser, flyttes automatisk til risikoklassen 'Misligholdte engagementer'. Hvis kunden er en del af en husstand, for eksempel gift med en anden af bankens kunder, er det hele husstanden, der nedgraderes. Hovedparten af bankens eksponering er placeret i risikoklasserne 7-10, hvor der er meget lille sandsynlighed for tab, og denne andel er lidt højere end i 2014. Misligholdte eksponeringer er faldet sammenlignet med 2014.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Krediteksponering på Detail, Sverige fordelt på risikoklasser

Risikoklasse:	2015	2014
Misligholdte engagementer	4.755	-
1	137.193	-
2	33.405	-
3	94.369	-
4	44.095	-
5	106.406	-
6	180.769	-
7	161.186	-
8	161.631	-
9	247.824	-
10	0	-
I alt	1.171.633	-

Halvdelen af bankens udlån er placeret i risikoklasserne 7-10, hvor der er en meget lille sandsynlighed for tab.

Krediteksponering på Erhverv fordelt på risikoklasser

Risikoklasse:	2015	2014
1 (Misligholdte engagementer)	35.120	44.264
2c	21.857	21.050
2b	284.414	162.354
2a	592.303	666.182
3	15.522	45.687
I alt	949.216	939.537

Hovedparten af bankens erhvervseksponeringer er placeret i risikoklasserne 2a/3, hvor risikoen for tab er meget lille, og denne andel er lidt lavere end i 2014. Misligholdte eksponeringer, der vedrører engagementer med objektiv indikation for værdiforringelse, er reduceret siden 2014.

Krediteksponering fordelt på branche:	2015	2014
Offentlige myndigheder	0	0
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0	0
Industri- og råstofudvinding	0	8.410
Energiforsyning	83.165	54.573
Bygge og anlæg	351	246
Handel	7.602	6.265
Transport, hoteller og restauration	4.405	3.103
Information og kommunikation	12.660	66.642
Finansiering og forsikring	160.450	165.624
Fast ejendom	46.795	50.826
Øvrige erhverv	633.788	583.848
I alt	949.216	939.537

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Koncentrationsrisiko

Som led i styringen af kreditrisikoen er der fastsat regler for størrelsen af den samlede eksponering med enkeltkunder og indbyrdes forbundne kunder. I henhold til Europa-Parlamentets forordning og Rådets forordning om tilsynsmæssige krav til kreditinstitutter må en eksponering efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier m.v. ikke overstige 25 % af det justerede kapitalgrundlag. For eksponeringer med kreditinstitutter er grænsen dog 100 % af det justerede kapitalgrundlag. Banken indberetter hvert kvartal de største eksponeringer til myndighederne.

Eksponeringer opgøres i denne sammenhæng som summen af udlån, andre tilgodehavender, uudnyttede trækingsrettigheder, eventuelle overtræk samt kapitalandele og andre værdipapirer.

Eksponeringer, der efter fradrag for særligt sikre dele og modtagne sikkerheder, garantier m.v. udgør 10 % eller mere af det justerede kapitalgrundlag:

	Eksponering efter fradrag for sikkerhed	2015 I % af juste- ret kapital- grundlag	Eksponering efter fradrag for sikkerhed	2014 I % af juste- ret kapital- grundlag
Organisationer og foreninger	399.333	37,3 %	200.049	20,0 %
Andre erhvervsvirksomheder	175.749	16,4 %	125.500	12,6 %
I alt	575.082	53,7 %	325.549	32,6 %

Modtagne sikkerheder

	Kredit- eksponering	2015 Sikkerheds- værdi	Blanko	Kredit- eksponering	2014 Sikkerheds- værdi	Blanko
Detail, Danmark	10.968.637	5.708.524	5.260.113	9.163.572	4.611.882	4.551.690
Detail, Sverige	1.171.633	0	1.171.633	-	-	-
Erhverv	949.216	435.672	513.544	939.537	487.568	451.969
Institut	203.416	0	203.416	240.983	0	240.983
Stat	2.817.935	0	2.817.935	2.045.773	0	2.045.773
I alt	16.110.837	6.144.196	9.966.641	12.389.865	5.099.450	7.290.415

Sikkerheder for Detail, Danmark fordelt på risikoklasser:

Misligholdte engagementer	54.304	32.847	21.455	57.746	30.265	27.481
1	105.657	47.723	57.935	120.350	46.794	73.556
2	244.907	88.866	156.041	218.928	99.843	119.085
3	673.585	296.623	376.962	621.912	258.539	363.373
4	514.303	193.171	321.132	417.079	150.938	266.141
5	944.574	513.601	430.973	801.453	404.560	396.893
6	1.456.350	757.921	698.430	1.203.116	598.265	604.851
7	1.581.703	812.472	769.231	1.295.645	640.572	655.073
8	978.315	524.398	453.916	822.404	428.837	393.567
9	3.119.410	1.690.988	1.428.422	2.488.701	1.308.158	1.180.543
10	1.295.529	749.914	545.616	1.116.238	645.111	471.127
I alt	10.968.637	5.708.524	5.260.113	9.163.572	4.611.882	4.551.690

Sikkerheder for Erhverv fordelt på risikoklasser:

1 (Misligholdte engagementer)	35.120	412	34.708	44.264	13.321	30.943
2c	21.857	1.112	20.745	21.050	1.199	19.851
2b	284.414	44.166	240.249	162.354	38.806	123.548
2a	592.303	380.591	211.712	666.182	388.672	277.510
3	15.522	9.391	6.130	45.687	45.570	117
I alt	949.216	435.672	513.544	939.537	487.568	451.969

Overskydende sikkerheder er ikke medregnet i sikkerhedsværdien. Overskydende sikkerheder opstår, når værdien af sikkerheden overstiger eksponeringen på det, som sikkerheden dækker.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Typen af sikkerhed

De risikoreducerende elementer i banken består af pant og garantier. Over for detailkunder har banken primært pant i fast ejendom, mens der over for erhvervskunder er pant i finansielle aktiver i form af aktier og obligationer.

	Ejendom	Bankkonto	Depot/ værdipapir	Bil, båd m.v.	Garanti	I alt
2015						
Detail, Danmark	4.826.663	4.980	5.168	199.241	672.472	5.708.524
Detail, Sverige	0	0	0	0	0	0
Erhverv	36.171	3.773	288.844	1.342	105.542	435.672
Institut	0	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0	0
I alt	4.862.834	8.753	294.012	200.583	778.014	6.144.196

	Ejendom	Bankkonto	Depot/ værdipapir	Bil, båd m.v.	Garanti	I alt
2014						
Detail, Danmark	4.183.708	2.882	5.580	227.376	192.336	4.611.882
Erhverv	23.085	2.179	372.575	1.380	88.349	487.568
Institut	0	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0	0
I alt	4.206.793	5.061	378.155	228.756	280.685	5.099.450

Fordeling af krediteksponeringer	2015	2014
a) Krediteksponeringer, der ikke er i restance, og ikke er værdiforringet	15.325.451	11.718.892
b) Krediteksponeringer med restance, som ikke er værdiforringet	696.205	570.876
c) Krediteksponeringer, som er individuelt værdiforringet	89.181	100.097
I alt	16.110.837	12.389.865

Andelen af bankens krediteksponering med restance eller værdiforringelse er på et lavere niveau end i 2014.

a) Krediteksponeringer, der ikke er i restance, og ikke er værdiforringet:

Detail, Danmark	10.363.269	8.550.061
Detail, Sverige	1.050.252	-
Erhverv	890.645	882.075
Institut	203.350	240.983
Stat	2.817.935	2.045.773
I alt	15.325.451	11.718.892

Krediteksponering på Detail, Danmark fordelt på risikoklasser:

Misligholdte engagementer	1.651	425
1	86.432	98.969
2	207.709	171.803
3	560.973	524.823
4	499.265	398.978
5	873.098	751.435
6	1.388.860	1.126.426
7	1.528.852	1.235.092
8	938.954	770.031
9	3.018.368	2.403.325
10	1.259.107	1.068.754
I alt	10.363.269	8.550.061

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Krediteksponering på Detail, Sverige fordelt på risikoklasser:

	2015	2014
Misligholdte engagementer	0	-
1	97.791	-
2	29.728	-
3	81.975	-
4	38.342	-
5	93.890	-
6	168.643	-
7	150.330	-
8	152.849	-
9	236.704	-
10	0	-
I alt	1.050.252	-

Krediteksponering på Erhverv fordelt på risikoklasser:

1 (Misligholdte engagementer)	0	0
2c	20.142	20.072
2b	268.550	151.174
2a	586.431	665.143
3	15.522	45.686
I alt	890.645	882.075

b) Krediteksponeringer med restance, som ikke er værdiforringet:

	Kredit-eksponering	Restance/overtræk
2015		
Detail, Danmark	556.192	41.018
Detail, Sverige	116.626	3.056
Erhverv	23.321	1.896
Institut	66	66
Stat	0	0
I alt	696.205	46.036

	1-30 dage	31-60 dage	61-90 dage	Over 90 dage	I alt
Detail, Danmark	550.745	2.064	484	2.899	556.192
Detail, Sverige	40.202	33.649	42.775	0	116.626
Erhverv	23.283	1	32	5	23.321
Institut	66	0	0	0	66
Stat	0	0	0	0	0
I alt	614.292	35.713	43.291	2.904	696.205

	Kredit-eksponering	Restance/overtræk
2014		
Detail, Danmark	557.678	112.096
Erhverv	13.198	650
Institut	0	0
Stat	0	0
I alt	570.876	112.746

	1-30 dage	31-60 dage	61-90 dage	Over 90 dage	I alt
Detail, Danmark	549.398	4.806	1.260	2.214	557.678
Erhverv	13.155	42	0	1	13.198
Institut	0	0	0	0	0
Stat	0	0	0	0	0
I alt	562.553	4.848	1.260	2.215	570.876

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

c) Krediteksponeringer, som er individuelt værdiforringet:	2015		2014	
	Kredit-eksponering	Ned-skrivning	Kredit-eksponering	Ned-skrivning
Økonomiske vanskeligheder	80.555	66.700	57.013	50.113
Manglende overholdelse af afviklingsaftaler	2.367	13.568	2.934	26.700
Ændring/lempelse i lånevilkår som følge af låntagers økonomiske vanskeligheder	3.727	7.461	3.806	11.474
Sandsynlighed for, at lånet påvirkes af gældssanering, tvangsauktion eller konkurs	586	3.488	28.521	22.088
I alt	87.235	91.217	92.274	110.375
Hensættelser til tab på forpligtelser	1.946	1.758	7.823	14.448
I alt	89.181	92.975	100.097	124.823

Renter på individuelt nedskrevne finansielle aktiver udgør 4.412 t.kr. (2014: 4.348 t.kr.).

Individuelt værdiforringet krediteksponering fordelt på eksponeringskategorier:	2015	2014
Detail, Danmark	49.176	55.833
Detail, Sverige	4.755	-
Erhverv	35.250	44.264
Institut	0	0
Stat	0	0
I alt	89.181	100.097

Sikkerheder på individuelt værdiforringet udlån udgør 58.985 t.kr. (2014: 79.044 t.kr.).

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.2 Kreditrisiko fortsat

Nedskrivninger

For en beskrivelse af bankens principper for nedskrivning på udlån og hensættelser til tab på garantier henvises til beskrivelsen af anvendt regnskabspraksis.

	Individuelle ned- skrivninger	Gruppevis ned- skrivninger	Ned- skrivninger i alt
<i>Oversigt over nedskrivninger på udlån m.v.:</i>			
2015			
Udlån:			
Nedskrivninger, primo	110.375	14.857	125.232
Årets nedskrivninger	38.373	11.492	49.865
Tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger	57.599	6.968	64.567
Valutakursregulering	68	0	68
Nedskrivninger, ultimo	91.217	19.381	110.598
Udlån, hvorpå der er foretaget nedskrivninger	178.452	2.721.812	2.900.264
Garantier:			
Hensættelser, primo	14.448	0	14.448
Årets hensættelser	518	0	518
Tilbageførsel af tidligere foretagne hensættelser	13.208	0	13.208
Hensættelser, ultimo	1.758	0	1.758
Garantier, hvorpå der er hensat til tab	3.704	0	3.704
2014			
Udlån:			
Nedskrivninger, primo	113.803	14.852	128.655
Årets nedskrivninger	55.330	8.312	63.642
Tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger	58.758	8.307	67.065
Nedskrivninger, ultimo	110.375	14.857	125.232
Udlån, hvorpå der er foretaget nedskrivninger	202.649	2.851.044	3.053.693
Garantier:			
Hensættelser, primo	3.632	0	3.632
Årets hensættelser	13.314	0	13.314
Tilbageførsel af tidligere foretagne hensættelser	2.498	0	2.498
Hensættelser, ultimo	14.448	0	14.448
Garantier, hvorpå der er hensat til tab	22.271	0	22.271

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.3 Markedsrisiko

Markedsrisici vedrører rente-, valuta- og aktiepositioner, og påvirkes af såvel generelle som specifikke markedsbevægelser. Banken påtager sig markedsrisici i forbindelse med handel for kunder og optimering af afkastet på bankens handelsbeholdning.

Styring og overvågning af markedsrisiko

Bestyrelsen bevilger rammerne for markedsrisici til bankens direktion, der igen videredelegerer rammer til organisationen. Risikostyring overvåger markedsrisici dagligt. Overvågning sker ved hjælp af et risikostyringssystem, der kan håndtere de forskellige typer af finansielle instrumenter. Banken har ved oprettelse af en risikostyringsafdeling sikret, at der er fuldstændig funktionsadskillelse mellem disponerende og rapporterende enheder.

Rapportering

Bestyrelsen informeres minimum en gang hvert kvartal om bankens overordnede markedsrisiko. Rapportering til direktionen sker på ugentlig basis.

Renterisiko

Renterisiko er ændringen i nutidsværdien af fastforrentede fordringer ved ændring i markedrenten.

Banken er, primært som følge af investeringer i obligationer, eksponeret for kurstab ved en rentestigning. Oversigten viser bankens totale renterisiko ved en rentestigning på 1 procentpoint (standardrentechok), som vurderes som en sandsynlig ændring i renteniveauet.

	2015	2014
<i>Renterisiko efter modificeret varighed:</i>		
0-1 år	770	1.056
1-3,6 år	2.088	10.170
Over 3,6 år	13.987	20.416
Total renterisiko	16.845	31.642
<i>Renterisiko efter valuta:</i>		
DKK	20.338	31.869
EUR	-37	-36
SEK	-3.456	-192
Øvrige valutaer	0	1
Total renterisiko	16.845	31.642
Renterisiko i procent af kernekapital efter fradrag	1,7 %	3,5 %

Når den totale renterisiko er positiv, er det udtryk for et tab ved en rentestigning på 1 procentpoint. Udover obligationer og afledte finansielle instrumenter omfatter den totale renterisiko også renterisikoen på fastforrentede udlån og indlån, som regnskabsmæssigt måles til amortiseret kostpris efter første indregning, og hvor værdien derfor ikke påvirkes direkte af ændringer i renteniveauet. Den forventede direkte effekt på resultat og egenkapital ved en rentestigning på 1 procentpoint udgør 22.342 t.kr. (2014: 33.891 t.kr.) før skat, hvilket svarer til renterisikoen på de aktiver og forpligtelser, der måles til dagsværdi efter første indregning.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.3 Markedsrisiko fortsat

Valutarisiko

Valutakursrisiko er risikoen for værdiændring ved ændring i valutakurser.

Bankens aktiviteter omfatter udlån og indlån i andre valutaer end danske kroner. Herudover er banken eksponeret for udsving i udenlandsk valuta som følge af sine handelsaktiviteter. Eksponeringen i de forskellige valutaer afdækkes løbende, og banken har derfor en mindre nettoeksponering i udenlandsk valuta.

	2015	2014
Lange nettopositioner	28.681	52.594
Korte nettopositioner	26.797	19.461
Valutarisiko fordelt på valuta:		
EUR	10.751	6.325
USD	123	7.322
SEK	-14.625	9.967
GBP	2.014	5.072
NOK	485	1.021
Øvrige valutaer, lang	15.308	22.887
Øvrige valutaer, kort	-12.172	-19.461
Valutarisiko i alt	1.884	33.133

I øvrige valutaer er indregnet markedsværdien af investeringsforeningsbeviser med 12.172 t.kr. (2014: 19.461 t.kr.)

Valutakursindikator 1	28.681	52.594
Valutakursindikator 1 i procent af kernekapital efter fradrag	2,9 %	5,8 %
Valutakursindikator 2	352	475
Valutakursindikator 2 i procent af kernekapital efter fradrag	0,0 %	0,1 %

Et tab/gevinst svarende til 1,0 % af valuta-indikator 1 for EUR og 5,0 % for øvrige valutaer vurderes at være en sandsynlig ændring i kursniveauet. Ved et kursfald vil den direkte effekt på resultat og egenkapital være en gevinst på 336 t.kr. før skat (2014: tab på 1.404 t.kr.). Denne gevinst er beregnet ud fra valutaeksponeringen ved udgangen af året. Ved en kursstigning vil der være et tilsvarende tab.

Aktierisiko

Aktierisiko er risikoen for, at markedsværdien af en portefølje af aktier ændres. Oversigten viser påvirkningen på bankens resultat og egenkapital ved et fald på 12 % af markedsværdien, der svarer til en middel negativ markedsudvikling. Beregninger er foretaget inklusiv ikke afregnede handler.

	2015	2014
Aktier	220	697
Investeringsforeningsbeviser	1.922	2.952
Handelsbeholdning	2.143	3.649
Uden for handelsbeholdning	9.577	7.554
Aktierisiko i alt	11.719	11.203

Banken foretager kun i begrænset omfang investering i aktier. Bankens handelsbeholdning omfatter primært aktier i OMX C20-indekset.

Aktierne uden for handelsbeholdningen indgår i en portefølje, der styres, vurderes og rapporteres efter dagsværdier.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.4 Likviditetsrisiko

Styring og overvågning af likviditetsrisiko

Det overordnede mål for styring af likviditetsrisikoen er, at banken til enhver tid kan indfri sine forpligtelser, når de forfalder. Der er internt fastsat mål for den ønskede likviditetsmæssige overdækning i forhold til de krav til likviditet, som følger af lovgivningen.

Banken har implementeret flere forskellige interne modeller til at estimere det fremadrettede likviditetsbehov. Modellerne tager udgangspunkt i det foreliggende budget, men også i de historiske kendte likviditetstræk. Endvidere har banken etableret en likviditetsgruppe, der regelmæssigt mødes og gennemgår såvel den kortsigtede som den langsigtede likviditetssituation.

Rapportering

Bestyrelsen informeres minimum en gang hvert kvartal om bankens likviditetssituation. Rapporteringen til direktionen sker dagligt.

Lovmæssige krav til likviditet

De lovmæssige krav til likviditet er fastsat i lov om finansiel virksomhed (FIL) §152 og Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 (CRR).

Overdækning i forhold til FIL §152	2015	2014
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender	333.749	2.111.571
Obligationer til dagsværdi	1.147.271	2.135.729
Øvrige poster i likviditetsreserven	2.736.405	152.891
Likviditet i alt	4.217.425	4.400.191
Anfordringsgæld og gæld med kortere opsigelsesvarsel end en måned	13.022.958	11.242.136
15 % heraf	1.953.444	1.686.320
Overdækning	115,9 %	160,9 %
Reducerede gælds- og garantiforpligtelser	16.694.485	13.994.628
10 % heraf	1.669.449	1.399.463
Overdækning	152,6 %	214,4 %
Liquidity Coverage Ratio (LCR)	2015	2014
LCR-værdi af likviditetsbufferen	3.529.115	3.890.143
Stresset outflow	2.519.909	4.200.033
Stresset inflow	642.237	2.419.409
Netto stresset outflow	1.877.672	1.780.624
LCR	188,0 %	218,5 %

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.4 Likviditetsrisiko fortsat

Ikke-afledte finansielle forpligtelser

Løbetidsfordeling af ikke-afledte finansielle forpligtelser og aktiver der indgår i styringen af likviditetsrisikoen:

	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2015						
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	23.606	0	0	0	0	23.606
Indlån	12.582.611	212.493	34.383	535.124	473.679	13.838.290
Andre finansielle forpligtelser	0	2.243	0	0	0	2.243
Efterstillede kapitalindskud	0	0	0	0	100.000	100.000
Ikke-afledte finansielle forpligtelser i alt	12.606.217	214.736	34.383	535.124	573.679	13.964.139
Aktiver, der indgår i styringen af likviditetsrisikoen						
	655.920	2.872.273	1.378.102	1.798.950	8.291.811	14.997.056
	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2014						
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	38.444	0	0	0	0	38.444
Indlån	10.536.632	296.796	329.950	444.026	486.134	12.093.538
Andre finansielle forpligtelser	0	3.901	0	0	0	3.901
Efterstillede kapitalindskud	0	0	0	0	100.000	100.000
Ikke-afledte finansielle forpligtelser i alt	10.575.076	300.697	329.950	444.026	586.134	12.235.883
Aktiver, der indgår i styringen af likviditetsrisikoen						
	384.040	2.875.300	1.270.155	1.990.882	6.715.402	13.235.779

Løbetidsfordelingen er baseret på den kontraktlige løbetid for de enkelte forpligtelser og aktiver, hvorimod bankens likviditetsstyring er baseret på den forventede likviditetsudvikling og sikringen af, at banken til stadighed har en komfortabel likviditetsreserve til at dække likviditetsbehovet i en eventuel stresssituation.

Aktiver, der indgår i styringen af likviditetsrisikoen, omfatter:

- Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker
- Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker
- Udlån
- Obligationer
- Aktier, handelsbeholdningen

I styringen af likviditetsrisikoen indgår herudover beholdningen af egne aktier. I dag-til-dag styringen af likviditeten indgår endvidere lines i andre kreditinstitutter.

Noter – Risikostyring

NOTE (1.000 KR.)

2.4 Likviditetsrisiko fortsat

Afledte finansielle forpligtelser, handelsbeholdning

Løbetidsfordeling af afledte finansielle forpligtelser:

	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2015						
Valutaterminsforretninger:						
- Udbetaling	0	1.173.986	820.693	0	0	1.994.679
- Indbetaling	0	1.067.039	663.681	0	0	1.730.720
Udbetaling i alt	0	1.173.986	820.693	0	0	1.994.679
Indbetaling i alt	0	1.067.039	663.681	0	0	1.730.720
	Anfordring	0-3 mdr.	3-12 mdr.	1-5 år	Over 5 år	I alt
2014						
Valutaterminsforretninger:						
- Udbetaling	0	1.966.947	92.931	0	0	2.059.878
- Indbetaling	0	1.966.837	93.447	0	0	2.060.284
Udbetaling i alt	0	1.966.947	92.931	0	0	2.059.878
Indbetaling i alt	0	1.966.837	93.447	0	0	2.060.284

Terminsforretningerne afregnes ved levering af det underliggende aktiv.

For terminsforretninger er medtaget de aftalte pengestrømme fra alle terminsforretninger, uanset om dagsværdien på balancedagen er negativ eller positiv.

Garantier

Udstedte garantier vil, i det omfang garantierne aktualiseres, betyde et træk på bankens likviditet. Pr. 31. december 2015 udgør garantier 2.361.386 t.kr. (2014: 1.394.260 t.kr.) jf. note 44. Garantier, der aktualiseres, skal honoreres på anfordring.

Uudnyttede kredittilsagn

I det omfang kunderne udnytter endnu ikke uudnyttede tilsagn om kredit, vil der ske et træk på bankens likviditet. Uudnyttede kreditter udgør 8.162.221 t.kr. (2014: 7.365.637 t.kr.). De uudnyttede kreditter vil kunne udnyttes på anfordringsvilkår.

Eventuelt kommende regler for den langsigtede likviditet

Det langsigtede likviditetsmål Net Stable Funding Ratio (NSFR) skal sikre en hensigtsmæssig finansieringsstruktur, og følger af Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 (CRR) og implementerer Basel-komiteens standard fra 2010 (Basel III).

NSFR opgøres efter følgende brøk:

Tilstrækkelig beholdning af stabil funding
Krævet beholdning af stabil funding

Der er indtil videre alene tale om en indberetning. Senest ved udgangen af 2016 skal Kommissionen tage stilling til, om det vil være hensigtsmæssigt med egentlige krav for at sikre stabil funding, og i givet fald komme med forslag til, hvordan kravene skal udformes.

Fundingen af Lån & Spar er baseret på indlån fra kunder. En meget stor del af indlånet kommer fra privatkunder, som har Lån & Spar som deres primære bankforbindelse. Indlån fra kunder er almindeligvis på anfordringsvilkår, og den kontraktuelle løbetid på bankens funding er derfor kort. Trods den korte kontraktuelle løbetid vurderes indlånet at være en ganske stabil fundingkilde på kort og lang sigt. Det skyldes spredningen af indlånet på mange kunder, og at hovedparten af indlånet vil være dækket af indskydergarantiordningen i tilfælde af bankens konkurs. Hvis der indføres krav til størrelsen af NSFR, vil det sandsynligvis betyde, at den kontraktuelle løbetid på fundingen skal øges.

3 Kapitalstyring

Bankens mål for kapitalstyring er at:

- Overholde krav til kapital fastsat i lov om finansiel virksomhed samt Europa-Parlamentets og Rådets forordning nr. 575/2013 og direktiv 2013/36/EU af 26. juni 2013 (CRR/CRD IV).
- Sikre bankens evne til at fortsætte som selvstændig bank.
- Opretholde en passende strategisk kapital.

Banken har i året opfyldt alle lovgivningsmæssigt pålagte krav til bankens kapital.

Styringen af kapitalen er baseret på de opgørelsesmetoder og nøgletal, som er udviklet af Basel-komiteen og indarbejdet i EU's forordning om kapitaldækning, som trådte i kraft 1. januar 2014. EU forordningen har direkte retsvirkning i Danmark.

Ledelsen overvåger løbende bankens kapitalforhold. Opgørelsen af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapital indberettes til Finanstilsynet og European Banking Authority (EBA) i overensstemmelse med de regler, som er fastsat herfor.

Kapitalkrav

CRR/CRD IV stiller krav om, at bankens kapitalgrundlag mindst udgør 8 % af risikoeksponeringen (8 %-kravet) og minimum udgør 5 mio. euro. Af kapitalkravet på de 8 % skal minimum 4,5 % være egentlig kernekapital. Den hybride kernekapital kan maksimalt udgøre 1,5 % og den supplerende kapital maksimalt 2 %. I det omfang, den supplerende kapital er under 2 %, kan den hybride kernekapital være tilsvarende større. Det er endvidere et krav, at der er tilstrækkelig kapital til at overholde bankens individuelle solvensbehov. Det individuelle solvensbehov er et mål for den nødvendige kapital til at dække instituttets risici i forhold til størrelsen, typen og fordelingen af instituttets aktiver m.v. Lån & Spar er godkendt til at anvende den avancerede IRB-metode til opgørelse af kreditrisiko. Kreditinstitutter med IRB godkendelse er underlagt overgangsbestemmelser, der betyder, at kapitalen ikke må komme under 80 % af kapitalkravet opgjort efter de kapitaldækningsregler, som var gældende før 1. januar 2007 (den nødvendige solvens). Tillægget til 8 %-kravet, som følge af det individuelle solvensbehov og den nødvendige solvens, skal dækkes af kapital af samme kvalitet, som gælder for 8 %-kravet.

Der indføres i perioden 2016-2019 en kapitalbevaringsbuffer på 2,5 %. Hvis der ikke er tilstrækkelig med kapital til at dække bufferen, begrænses banken i at betale udbytte, bonus m.v. Over perioden 2015-2019 indføres en virksomhedsspecifik kontracyklisk kapitalbuffer på op til 2,5 %, som også skal dækkes af egentlig kernekapital. Bufferen sættes i kraft i perioder med overnormal udlånsvækst og fastlægges for danske eksponeringer af Erhvervs- og Vækstministeriet. Kapitalbevaringsbufferen og den virksomhedsspecifikke kontracykliske kapitalbuffer skal dækkes af egentlig kernekapital. Der er også krav om en G-SIFI-buffer og en systemisk buffer, som imidlertid ikke er relevante for Lån & Spar. De fire buffere udgør tilsammen det kombinerede kapitalbufferkrav.

Kapitaldækningsreglerne giver mulighed for en gradvis indfasning, hvor Finanstilsynet er bemyndiget til at fastsætte de nærmere regler for danske pengeinstitutter. For Lån & Spar betyder overgangsreglerne primært, at en andel af et fradrag i den egentlige kernekapital delvist kan foretages i den supplerende kapital.

Kapitalen

Til bankens egentlige kernekapital medregnes aktiekapital, værdireguleringer, andre reserver, overført resultat og foreslået udbytte. Heri foretages en række fradrag. Til bankens kapitalgrundlag medregnes endvidere supplerende kapital i form af efterstillede kapitalindskud.

Risikoeksponering

Den samlede risikoeksponering opgøres ved, at eksponeringerne (aktiver, udstedte garantier og kredittilsagn) vægtes. Vægtene for detaileksponeringer i Danmark er baseret på egne estimerede risikovægte, mens øvrige eksponeringer vægtes efter nogle standardvægte, som afhænger af de enkelte eksponerings art og modpart. Ved opgørelsen af risikoeksponeringen tages højde for sikkerhedsstillelser.

Gearing

Som supplement til de meget komplicerede kapitaldækningsregler er der med CRR/CRD IV introduceret et supplerende og mere simpelt mål for bankens gearing. Der er foreløbig tale om et indberetningskrav, hvor der indtil videre ikke er fastsat en grænse for den maksimale gearing.

Noter – Kapitalstyring

NOTE (1.000 KR.)

3 Kapitalstyring fortsat

Kapitaloppgørelse pr. 31. december 2015

Nedenstående oversigt er en opsummering af bankens kapital, risikoeksponering og nøgletal for kapitaldækning pr. 31. december 2015:

	2015	2014
<i>Kapital:</i>		
Egenkapital	1.078.399	992.136
Egentlig kernekapital før fradrag	1.078.399	992.136
Foreslået udbytte	-21.680	-21.680
Immaterielle aktiver	-55.533	-39.019
Udskudte skatteforpligtelser vedrørende immaterielle aktiver	10.225	6.625
Udskudte skatteaktiver	-	-1.041
Forskellen mellem forventet tab efter IRB-metoden og regnskabsmæssige værdireguleringer	-25.140	-21.523
Værdireguleringer som følge af forsigtig værdiansættelse	-1.417	-2.378
Ramme for køb af egne kapitalandele	-14.504	-15.324
Overgangsjusteringer	7.542	8.609
Egentlig kernekapital	977.892	906.405
Kernekapital	977.892	906.405
Supplerende kapital	100.000	100.000
Kapitalgrundlag før fradrag	1.070.892	1.006.405
Overgangsjusteringer	7.542	-8.609
Kapitalgrundlag	1.070.350	997.796
Kreditrisiko	5.452.690	4.321.340
Markedsrisiko	481.192	636.149
Operationel risiko	1.161.067	1.161.067
Samlet risikoeksponering	7.094.949	6.118.556
Egentlig kernekapitalprocent	13,8 %	14,8 %
Kernekapitalprocent	13,8 %	14,8 %
Kapitalprocent	15,1 %	16,3 %
Nødvendig solvens	11,0 %	10,1 %
Kombinerede kapitalbufferkrav	0,2 %	0,0 %

Stigningen i risikoeksponeringen fra kreditrisiko skyldes primært, at banken har øget sit udlån. Risikoeksponeringen fra markedsrisiko er faldet som følge af en lavere risiko fra beholdningen af aktier og obligationer, samt en lavere valutarisiko.

Det kombinerede kapitalbufferkrav udgøres aktuelt af den kontracykliske kapitalbuffer, som pr. 31. december 2015 er opgjort til 0,2 %.

En beregning af kapitaldækningen, efter de regler der vil være gældende, når CRR/CRD IV er fuldt indfaset, viser en egentlig kernekapital og kernekapital pr. 31. december 2015 på 13,7 %. Kapitalprocenten er uændret.

Gearing pr. 31. december 2015

Gearingsgraden pr. 31. december 2015 er beregnet til 5,6 %, baseret på kernekapitalen inklusiv overgangsjusteringerne for kapitalen. Såfremt gearingsgraden blev beregnet med udgangspunkt i fuldt indfasede kapitaldækningsregler, ville gearingsgraden udgøre 5,5 %.

For oplysningsforpligtelsen vedrørende risikostyring, kapital og gearing som følge af CRR, henvises til lsb.dk/risikorapport_2015

Noter – Resultatopgørelse

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
4 Renteindtægter		
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	-11.842	1.058
Udlån og andre tilgodehavender	509.700	502.968
Obligationer	42.343	58.125
Valuta-, rente-, aktie- og andre kontrakter, i alt	818	1.117
- Rentekontrakter	818	1.117
Øvrige renteindtægter	217	199
I alt	541.236	563.467
5 Renteudgifter		
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	829	137
Indlån og anden gæld	117.021	128.119
Efterstillede kapitalindskud	6.650	6.650
I alt	124.500	134.906
6 Udbytte af aktier m.v.		
Udbytte	3.406	2.915
I alt	3.406	2.915
7 Gebyrer og provisionsindtægter		
Værdipapirhandel og depoter	116.972	96.884
Betalingsformidling	46.151	42.927
Lånesagsgebyrer	41.888	26.988
Garantiprovision	3.210	3.968
Øvrige gebyrer og provisionsindtægter	108.849	81.988
I alt	317.070	252.755
8 Afgivne gebyrer og provisionsudgifter		
Værdipapirhandel og depoter	20.377	15.007
Betalingsformidling	5.792	5.020
Lånesagsgebyrer	20.569	12.726
Øvrige gebyrer og provisionsudgifter	6.827	2.763
I alt	53.565	35.516
9 Kursreguleringer		
Obligationer	-32.653	-15.853
Aktier	16.601	17.398
Valuta	6.299	7.453
Valuta-, rente-, aktie- og andre kontrakter, i alt	4.437	8.395
I alt	-5.316	17.393

Noter – Resultatopgørelse

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
10 Andre driftsindtægter		
Udlejning af lokaler	691	461
Udlejning af medarbejdere	864	955
Salg af kreditscoresystemer m.v.	627	747
Øvrige driftsindtægter	1	56
I alt	2.183	2.219
11 Udgifter til personale og administration		
<i>Personaleudgifter</i>		
Lønninger	199.657	192.067
Pensioner	24.412	23.209
Lønsumsafgift	26.979	24.743
Social sikring	2.511	2.225
I alt	253.559	242.244
<i>Øvrige administrationsudgifter</i>		
Kontorartikler m.v.	2.243	2.296
Porto og fragt	4.073	5.041
It-udgifter	138.726	112.152
Undervisning	4.478	3.978
Reklameudgifter	10.925	10.958
Øvrige administrationsudgifter	91.566	76.626
I alt	252.011	211.051
Udgifter til personale og administration i alt	505.570	453.295
Antal beskæftigede		
Det gennemsnitlige antal heltidsbeskæftigede	387	369
12 Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver		
Afskrivninger på kunderelationer	379	300
Afskrivninger på afståelsesrettigheder	10	25
Afskrivninger på egenudviklet software	8.500	8.479
Nedskrivninger på egenudviklet software	0	368
Afskrivninger på domicilejendomme	408	674
Nedskrivninger på domicilejendomme	0	1.116
Tilbageførte nedskrivninger på domicilejendomme	-3.571	-76
Afskrivninger på øvrige materielle aktiver	9.538	9.339
I alt	15.264	20.225
13 Andre driftsudgifter		
Udgifter til Garantiformuen	21.808	20.302
Udgifter til Afviklingsformuen	315	0
I alt	22.123	20.302
14 Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.		
Årets nedskrivninger	50.383	76.956
Tilbageførsel af tidligere foretagne nedskrivninger	-77.775	-69.564
Realiserede tab, tidligere individuelt nedskrevet	38.572	34.654
Realiserede tab, ikke tidligere nedskrevet	6.988	9.900
Indgået på tidligere afskrevne fordringer	-9.727	-7.632
I alt	8.441	44.314

Under indgået på tidligere afskrevne fordringer indgår renteføring efter effektiv rentes metode med en indtægt på 5.690 t.kr. (2014: 5.427 t.kr.)

Noter – Resultatopgørelse

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
15 Skat		
Aktuel skat af årets resultat	25.983	30.282
Udskudt skat af årets resultat	4.129	482
Skat af årets resultat	30.112	30.764
Reguleringer vedrørende tidligere år	7	49
Skat i resultatopgørelsen	30.119	30.813
Aktuarmæssige gevinster og tab	-97	-2.043
Opskrivning af domicilejendomme	2.229	-3.507
Udskudt skat af egenkapitalbevægelser	2.132	-5.550
Skat af egenkapitalbevægelser	2.132	-5.550
<i>Opgørelse af effektiv skatteprocent:</i>		
Selskabsskatteprocent	23,5 %	24,5 %
Ikke-skattepligtig indkomst / Ikke-fradragsberettigede omkostninger	-0,4 %	-1,2 %
Ændring i selskabsskatteprocent	-0,2 %	0,0 %
Effektiv skatteprocent	22,9 %	23,3 %
16 Årets resultat pr. aktie (kr.)		
Årets resultat (tusinde kr.)	101.327	101.465
Gennemsnitligt antal aktier (tusinde stk.)	2.698	2.699
Årets resultat pr. aktie (kr.)	37,6	37,6

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
17 Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker		
Kassebeholdning	76.813	65.798
Anfordringstilgodehavender hos centralbanker	256.936	2.045.773
I alt	333.749	2.111.571
18 Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker		
Tilgodehavender hos centralbanker	2.561.000	0
Tilgodehavender hos kreditinstitutter	145.388	188.035
I alt	2.706.388	188.035
<i>Fordeling efter restløbetid:</i>		
Anfordringstilgodehavender	142.870	105.132
Til og med 3 måneder	2.561.018	80.403
Over 5 år	2.500	2.500
I alt	2.706.388	188.035
19 Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris		
Kreditter	1.232.090	1.091.630
Almindelige udlån	2.062.596	982.588
Markedsrentekreditter	350.044	416.904
Prioritetslån	7.134.297	6.260.293
Øvrige	3.382	6.413
I alt	10.782.409	8.757.828
<i>Fordeling efter restløbetid:</i>		
Anfordringstilgodehavender	179.301	132.708
Til og med 3 måneder	311.008	413.896
Over 3 måneder og til og med 1 år	1.074.855	965.554
Over 1 år og til og med 5 år	1.642.607	1.806.063
Over 5 år	7.574.638	5.439.607
I alt	10.782.409	8.757.828
<i>Udlån og andre tilgodehavender og garantier fordelt på sektorer og brancher:</i>		
Offentlige myndigheder	0,0 %	0,0 %
<i>Erhverv, herunder</i>		
Landbrug, jagt, skovbrug og fiskeri	0,0 %	0,0 %
Industri- og råstofudvinding	0,0 %	0,1 %
Energiforsyning	0,7 %	0,6 %
Bygge og anlæg	0,0 %	0,0 %
Handel	0,0 %	0,1 %
Transport, hoteller og restauration	0,0 %	0,0 %
Information og kommunikation	0,1 %	0,8 %
Finansiering og forsikring	1,3 %	1,9 %
Fast ejendom	0,3 %	0,6 %
Øvrige erhverv	4,7 %	6,7 %
Erhverv i alt	7,1 %	10,8 %
Private	92,9 %	89,2 %
I alt	100,0 %	100,0 %

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

				2015	2014	
20	Obligationer til dagsværdi					
	Statsobligationer			7.396	1.732	
	Realkreditobligationer			1.139.233	2.105.182	
	Øvrige obligationer			642	28.815	
	I alt			1.147.271	2.135.729	
21	Aktier m.v.					
	Handelsbeholdning			27.239	42.616	
	Uden for handelsbeholdning			79.805	62.953	
	I alt			107.044	105.569	
22	Kapitalandele i tilknyttede virksomheder					
	<i>Kapitalandele i tilknyttede virksomheder omfatter:</i>					
		Hjemsted	Aktivitet	Ejerandel %	Egenkapital	Resultat
	2015					
	Invest Administration A/S	København	Investeringsforvaltningsselskab	100	13.367	2.330
	2014					
	Invest Administration A/S	Frederiksberg	Investeringsforvaltningsselskab	100	11.037	2.087

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

23 Immaterielle aktiver

	Goodwill	Kunde- relationer	Afståelses- rettigheder	Egenudviklet software	Immaterielle aktiver i alt
2015					
Kostpris, primo	13.929	3.000	2.854	64.974	84.757
Tilgang	0	1.571	0	23.701	25.272
Valutakursregulering	0	32	0	109	141
Kostpris, ultimo	13.929	4.603	2.854	88.784	110.170
Af- og nedskrivninger, primo	0	1.675	2.836	41.227	45.738
Årets afskrivninger	0	379	10	8.500	8.889
Valutakursregulering	0	1	0	9	10
Af- og nedskrivninger, ultimo	0	2.055	2.846	49.736	54.637
Regnskabsmæssig værdi, ultimo	13.929	2.548	8	39.048	55.533
2014					
Kostpris, primo	13.929	3.000	2.854	57.264	77.047
Tilgang	0	0	0	14.084	14.084
Afgang	0	0	0	-6.374	-6.374
Kostpris, ultimo	13.929	3.000	2.854	64.974	84.757
Af- og nedskrivninger, primo	0	1.375	2.811	38.755	42.941
Årets afskrivninger	0	300	25	8.479	8.804
Årets nedskrivninger	0	0	0	368	368
Tilbageførte af- og nedskrivninger	0	0	0	-6.375	-6.375
Af- og nedskrivninger, ultimo	0	1.675	2.836	41.227	45.738
Regnskabsmæssig værdi, ultimo	13.929	1.325	18	23.747	39.019

Goodwill testes for værdiforringelse mindst en gang årligt. De i 2015 foretagne nedskrivningstests har ikke givet anledning til nedskrivning af goodwill.

Nedskrivningstest af goodwill i Gudme Raaschou Kapitalforvaltning, 6.235 t.kr.:

Goodwill er fordelt på den pengestrømsgenererende enhed Gudme Raaschou Kapitalforvaltning.

Nedskrivningstesten sammenholder den regnskabsmæssige værdi med den estimerede nutidsværdi af forventede fremtidige pengestrømme ifølge budget. De væsentligste parametre for estimering af fremtidige pengestrømme er udviklingen i asset under management og udgifter til personale i en 5-årig budgetperiode.

De estimerede pengestrømme tilbagediskonteres med en diskonteringssats på 8,81 % (2014: 9,1 %) og et årligt væksts-køn efter budgetperioden på 1,25 % (2014: 1,25 %) fastsat på baggrund af forventning til BNP-vækst.

Nedskrivningstest af goodwill i Invest Administration A/S, 7.694 t.kr.:

Goodwill er fordelt på den pengestrømsgenererende enhed Invest Administration A/S.

Nedskrivningstesten sammenholder den regnskabsmæssige værdi med den estimerede nutidsværdi af forventede fremtidige pengestrømme ifølge budget. Forventede fremtidige pengestrømme omfatter pengestrømme i selskabet og pengestrømme i banken relateret til investeringen. Som følge af en forholdsvis enkel forretningsmodel i selskabet er det fundet rimeligt at opstille budgetter/fremskrivninger for en 6-årig periode (budgetperioden).

De estimerede pengestrømme tilbagediskonteres med en diskonteringssats på 11,26 % (2014: 11,53 %) og et årligt væksts-køn efter budgetperioden på 1,25 % (2014: 1,25 %) fastsat på baggrund af forventning til BNP-vækst.

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
24 Domicilejendomme		
Omvurderet værdi, primo	118.818	136.468
Tilgang	360	0
Afskrivninger	-408	-674
Værdiændringer, indregnet i anden totalindkomst	10.325	-15.936
Værdiændringer, indregnet i resultatopgørelse	3.571	-1.040
Omvurderet værdi, ultimo	132.666	118.818
Omvurdering af domicilejendomme, herunder restværdi, foretages med en hyppighed, der sikrer, at den regnskabsmæssige værdi ikke afviger væsentligt fra dagsværdien. Fastsættelse af dagsværdien baseres på afkastmetoden, og opgøres med assistance fra eksterne eksperter. Der er senest foretaget omvurdering i 4. kvartal 2015, hvor der er anvendt forrentningskrav på 5,00 til 7,50 %.		
25 Øvrige materielle aktiver		
Kostpris, primo	128.136	128.323
Tilgang	19.526	7.203
Afgang	-17	-7.390
Valutakursregulering	22	0
Kostpris, ultimo	147.667	128.136
Af- og nedskrivninger, primo	110.539	108.430
Årets afskrivninger	9.538	9.339
Tilbageførte af- og nedskrivninger	-11	-7.230
Valutakursregulering	1	0
Af- og nedskrivninger, ultimo	120.067	110.539
Regnskabsmæssig værdi, ultimo	27.600	17.597
26 Andre aktiver		
Afledte finansielle instrumenter	10.525	8.698
Andre finansielle aktiver	28.341	40.517
Forudbetalt nettoløn	9.145	8.596
Øvrige andre aktiver	91.932	99.017
I alt	139.943	156.828
27 Gæld til kreditinstitutter og centralbanker		
Gæld til kreditinstitutter	23.606	38.444
I alt	23.606	38.444
<i>Fordelt efter restløbetid:</i>		
Anfordring	23.606	38.444
I alt	23.606	38.444
28 Indlån og anden gæld		
Anfordring	12.582.611	10.553.304
Med opsigelsesvarsel	71.417	305.905
Tidsinskud	230.963	276.774
Særlige indlånsformer	953.299	957.555
I alt	13.838.290	12.093.538
<i>Fordelt efter restløbetid:</i>		
Anfordring	12.582.611	10.536.632
Til og med 3 måneder	212.493	296.796
Over 3 måneder og til og med 1 år	34.383	329.950
Over 1 år og til og med 5 år	535.124	444.026
Over 5 år	473.679	486.134
I alt	13.838.290	12.093.538

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
29 Andre passiver		
Afledte finansielle instrumenter	19.837	9.066
Andre finansielle forpligtelser	2.243	3.901
Forskellige kreditorer	343.706	336.735
Personalerelateret	44.264	44.653
Øvrige andre passiver	44.916	51.519
I alt	454.966	445.874

30 Hensættelser til pensioner og lignende forpligtelser

Bankens medarbejdere er omfattet af bidragsbaserede pensionsordninger, hvor banken betaler et løbende bidrag til uafhængige pensionsselskaber.

Banken har afgivet et ydelsesbaseret pensionstilsagn over for en tidligere adm. direktør. Dette indebærer, at banken er forpligtet til at betale en bestemt årlig ydelse som pension. Banken bærer derfor – i modsætning til de bidragsbaserede ordninger – risikoen med hensyn til den fremtidige udvikling i rente, inflation, dødelighed m.v.

	2015	2014
Udgifter til bidragsbaserede pensionsordninger	23.819	23.224
<i>Indregnede omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser:</i>		
Netto renteudgifter	593	-15
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser indregnet i resultatopgørelsen	593	-15
Indregnede aktuarmæssige gevinster og tab for året	439	9.285
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser indregnet i anden totalindkomst	439	9.285
Omkostninger vedrørende ydelsesbaserede pensionsforpligtelser i alt	1.032	9.270
<i>Indregnede pensionsforpligtelser:</i>		
Nutidsværdi af afdækkede pensionsforpligtelser	29.803	28.501
Dagsværdi af pensionsordningernes aktiver	-21.204	-20.919
Underdækning af afdækkede pensionsydelse	8.599	7.582
<i>Indregnet i balancen:</i>		
Pensionsforpligtelser, indregnet under hensættelser til pensionsordninger og lignende forpligtelser	8.599	7.582
I alt	8.599	7.582
<i>Aktuarmæssige forudsætninger:</i>		
Diskonteringsfaktor	2,05 %	2,35 %
Forventet afkast af pensionsordningernes aktiver	2,05 %	2,35 %
Pensionsreguleringssats	2,00 %	2,00 %

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
31 Udskudt skat		
Hensættelser til udskudt skat, primo	-1.041	4.163
Udskudt skat af årets resultat	4.129	482
Reguleringer vedrørende tidligere år	-48	-136
Udskudt skat af egenkapitalbevægelser	2.132	-5.550
Udskudte skattepassiver, ultimo	5.172	-1.041
<i>Indregnet i balancen:</i>		
Udskudte skatteaktiver	0	-1.041
Hensættelse til udskudt skat	5.172	0
I alt	5.172	-1.041
<i>Fordeling af udskudte skatteaktiver og -forpligtelser på balanceposter:</i>		
Udlån	-7.700	-7.312
Immaterielle aktiver	10.225	6.625
Domicilejendomme	7.183	4.258
Øvrige materielle aktiver	-2.574	-2.821
Hensatte forpligtelser	-1.891	-1.668
Egenkapitalen (incitamentsordning/egne aktier)	-71	-123
Udskudte skatteaktiver, ultimo	5.172	-1.041
32 Hensættelser til tab på garantier		
Hensættelser til tab på garantier, primo	14.448	3.632
Tilgang	518	13.313
Afgang	-13.208	-2.497
Hensættelser til tab på garantier, ultimo	1.758	14.448
33 Efterstillede kapitalindskud		
Ansvarlig lånekapital	100.000	100.000

Efterstillet kapitalindskud er gældsforpligtelser i form af ansvarlig lånekapital, som i tilfælde af bankens likvidation eller konkurs først fyldestgøres efter de almindelige kreditorkrav. Førtidsindfrielse af efterstillet kapitalindskud skal godkendes af Finanstilsynet.

Efterstillet kapitalindskud består af udstedte kapitalbeviser i DKK med en hovedstol på 100.000 t.kr. Lånet er optaget i december 2013, og har en løbetid på 10 år. Banken har mulighed for at genkøbe kapitalbeviserne efter 5 år og efterfølgende ved hver rentetermin. Renten er fast de første 5 år og udgør 6,649 %. Herefter forrentes lånet med en variabel kvartårlig kuponrente svarende til CIBOR3-satsen med tillæg af 5,25 % point. Kapitalbeviserne medregnes fuldt ud som supplerende kapital i solvensopgørelsen.

Noter – Balance

NOTE (1.000 KR.)

34 Aktiekapital

Aktiekapitalen består af 2.710.000 aktier à 100 kr. (2014: 2.710.000 aktier). Alle aktier er fuldt indbetalt og har samme rettigheder. Aktierne er frit omsættelige, dog kræver overdragelse, der giver ret til at tegne aktier, til en erhverver, der har eller ved overdragelsen opnår 15 % eller mere af bankens aktiekapital, bankens samtykke. Lån & Spar køber og sælger egne aktier som led i sin forpligtelse til at stille købs- og salgskurs på Københavns Fondsbørs (Market maker).

Beholdning af egne aktier / i procent af aktiekapital:

	2015		2014	
	stk.	%	stk.	%
Antal egne aktier, primo	11.310	0,5 %	10.047	0,4 %
Køb i året	16.982	0,6 %	30.881	1,1 %
Salg i året	-15.017	-0,6 %	-29.618	-1,1 %
Antal egne aktier, ultimo	13.275	0,5 %	11.310	0,4 %

Bestyrelsen er bemyndiget til lade banken erhverve egne aktier svarende til 10 % af bankens nominelle aktiekapital til gældende børskurs +/- 10 %.

Beholdningen af egne aktier må imidlertid maksimalt udgøre 3 % af den samlede udstedte aktiekapital. Da Lån & Spar agerer som market maker i egne aktier, har banken fået tilladelse fra Finanstilsynet til at indfri eller erhverve egne aktier med henblik på videresalg inden for en nettoramme på 20.000 t.kr.

Aktiekapitalen kan efter bestyrelsens nærmere bestemmelse med hensyn til tid og vilkår forhøjes ad en eller flere gange med indtil 200 mio. kr. Bemyndigelsen gælder indtil 17. marts 2019, og kan af generalforsamlingen forlænges i perioder på indtil 5 år ad gangen. Forhøjelsen kan ske uden fortegningsret for bankens hidtidige aktionærer, såfremt dette sker til markedskurs eller som vederlag i forbindelse med virksomhedsovertagelse til en værdi, der modsvarer de udstedte aktiers værdi.

Frem til den 17. marts 2019 er bestyrelsen herudover bemyndiget til at forhøje bankens aktiekapital uden fortegningsret for bankens hidtidige aktionærer med op til 2,0 mio. kr. til fordel for ansatte i Lån & Spar og dets datterselskaber.

35 Værdireguleringer

Opskrivningshenlæggelser

Opskrivningshenlæggelser omfatter reserve for opskrivning af domicilejendomme, og er opgjort som foretagne opskrivninger, fratrukket udskudt skat på opskrivningerne. Opskrivningshenlæggelserne kan ikke udloddes som udbytte.

Valutaomregningsreserve

Valutaomregningsreserve omfatter forskelle i forbindelse med omregning af resultat og nettoinvesteringen i udenlandske enheder fra enhedens funktionelle valuta til danske kroner. Valutaomregningsreserve omfatter desuden valutakursreguleringer af finansielle kontrakter, der indgår i den regnskabsmæssige sikring af udenlandske enheder.

36 Andre reserver

Reserve for nettoopskrivning efter indre værdis metode omfatter reserve for nettoopskrivning af kapitalandele i Invest Administration A/S, jf. note 22.

Noter – Pengestrømsopgørelse

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
37 Andre poster uden likviditetseffekt		
Kursregulering af immaterielle og materielle anlægsaktiver	-152	0
Regnskabsmæssig fortjeneste/tab ved salg af driftsmidler	4	-55
Resultat af kapitalandele i tilknyttede og associerede virksomheder	-2.330	-2.087
Regulering af pensionsforpligtelse	578	-1.134
Andre reguleringer	-162	0
I alt	-2.062	-3.276
38 Ændring i driftskapital		
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	-906.241	-508.747
Obligationer til dagsværdi	988.458	-770.635
Aktier m.v.	-1.475	9.576
Øvrige aktiver	8.266	-48.428
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	-14.838	3.900
Indlån og anden gæld	1.686.236	1.042.163
Øvrige forpligtelser	-4.583	30.686
I alt	1.755.823	-241.485

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

39 Basisindtjening

	Basis- indtjening	Udgifter til nødlidende banker	Øvrige poster	Resultat- opgørelsen i alt
2015				
Renteindtægter	541.236	0	0	541.236
Renteudgifter	124.500	0	0	124.500
Netto renteindtægter	416.736	0	0	416.736
Udbytte af aktier m.v.	3.406	0	0	3.406
Gebyrer og provisionsindtægter	317.070	0	0	317.070
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	53.565	0	0	53.565
Netto rente- og gebyrindtægter	683.647	0	0	683.647
Kursreguleringer	6.299	0	-11.615	-5.316
Andre driftsindtægter	2.183	0	0	2.183
Udgifter til personale og administration	505.570	0	0	505.570
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	15.264	0	0	15.264
Andre driftsudgifter	0	22.123	0	22.123
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	8.441	0	0	8.441
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	0	0	2.330	2.330
Resultat før skat	162.854	-22.123	-9.285	131.446
2014				
Renteindtægter	563.467	0	0	563.467
Renteudgifter	134.906	0	0	134.906
Netto renteindtægter	428.561	0	0	428.561
Udbytte af aktier m.v.	2.915	0	0	2.915
Gebyrer og provisionsindtægter	252.755	0	0	252.755
Afgivne gebyrer og provisionsudgifter	35.516	0	0	35.516
Netto rente- og gebyrindtægter	648.715	0	0	648.715
Kursreguleringer	7.453	0	9.940	17.393
Andre driftsindtægter	2.219	0	0	2.219
Udgifter til personale og administration	453.295	0	0	453.295
Af- og nedskrivninger på immaterielle og materielle aktiver	20.225	0	0	20.225
Andre driftsudgifter	0	20.302	0	20.302
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender	44.314	0	0	44.314
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	0	0	2.087	2.087
Resultat før skat	140.553	-20.302	12.027	132.278

Basisindtjeningen opgøres som resultat før skat eksklusiv kursreguleringer af værdipapirer m.v., udgifter til nødlidende banker og resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder.

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
40 Revisionshonorar		
Honorar vedrørende ordinær revision	536	552
Andre erklæringsopgaver med sikkerhed	136	106
Andre ydelser	104	105
I alt	776	763

41 Ledelsens aflønning m.v.

Bestyrelsens aflønning

Vederlaget til bestyrelsen er et fast årligt honorar, som reguleres med DA's årlige lønstigningstakst. For regnskabsåret 2015 vil der blive udbetalt følgende honorarer: formanden 200 t.kr., næstformænd 139 t.kr. og øvrige bestyrelsesmedlemmer 108 t.kr.

Anders Bondo Christensen	200	196
Peter Ibsen (udtrådt pr. 9 .marts 2015)	-	136
Claus Oxfeldt (indtrådt pr. 9. marts 2015)	139	-
Finn R. Larsen	139	136
Jørn Rise Andersen	108	106
Grete Christensen	108	106
Henrik Horup	108	106
Bente Sorgenfrey	108	106
Lars Wallberg	108	106
Helle Bagge Britze (indtrådt pr. 1. marts 2015)	108	-
Carsten Mærsk Clausen	108	106
Klaus Jespersen	108	106
Karsten Poul Jørgensen	108	106
Peter Christian Sommer (udtrådt pr. 28. februar 2015)	-	106
I alt	1.450	1.422

Direktionens aflønning

Aflønningen af direktionen er baseret på en fast løn. Aflønningen følger i øvrigt bankens generelle lønpolitik. Den generelle lønpolitik er udarbejdet i henhold til bekendtgørelse om lønpolitik samt oplysningsforpligtelser om aflønning i finansielle virksomheder og finansielle holdingvirksomheder, og kan læses på hjemmesiden lsb.dk/loenpolitik_2015

I perioden 2006-2008 var direktionen omfattet af bankens incitamentsordning jf. note 42, Aktiebaserede incitamentsordninger.

Udover medlemmerne af direktionen er der 14 heltidsbeskæftigede (2014: 18 heltidsbeskæftigede) der har væsentlig indflydelse på bankens risikoprofil. Deres samlede vederlag udgør 16.334 t.kr. (2014: 18.477 t.kr.). Af det samlede vederlag udgør 252 t.kr. bonus m.v. (2014: 800 t.kr.).

	Løn	Pension	Ikke-monetær ydelse	Fast aflønning i alt	Variabel aflønning	Aflønning i alt
2015						
John Christiansen	2.865	403	140	3.408	0	3.408
Jesper Schiøler	2.051	278	105	2.434	0	2.434
I alt	4.916	681	245	5.842	0	5.842
2014						
John Christiansen	2.992	421	115	3.528	200	3.728
Jesper Schiøler	2.150	295	105	2.550	200	2.750
I alt	5.142	716	220	6.078	400	6.478

Der er i 2014 foretaget en regulering af direktionens aflønning med tilbagevirkende kraft til 1. januar 2013. For John Christiansen udgør den årlige regulering 175 t.kr. plus pension og for Jesper Schiøler 150 t.kr. plus pension.

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

41 Ledelsens aflønning m.v. fortsat

Direktionens pensions- og fratrædelsesvilkår

Direktionen er omfattet af en bidragsbaseret pensionsordning, hvor banken betaler et pensionsbidrag på 14 % af det pensionsgivende vederlag.

John Christiansen kan fratræde med 6 måneders varsel, mens Jesper Schiøler kan fratræde med 2 måneders varsel. Direktionen skal fratræde senest, når de fylder 70 år. Ved bankens eventuelle opsigelse af John Christiansen skal der gives et varsel på 12 måneder, og han skal ydes en fratrædelsesgodtgørelse på 12 måneders løn. Ved bankens eventuelle opsigelse af Jesper Schiøler skal der gives et varsel på 9 måneder, og han skal ydes en fratrædelsesgodtgørelse på minimum 7 måneders løn.

John Christiansen har accepteret en konkurrenceklausul, så hvis han opsiger sin stilling, kan banken forhindre ham i at arbejde for en konkurrerende virksomhed i 9 måneder efter fratrædelsen. Ønsker banken dette, skal han udbetales et beløb svarende til 18 måneders løn. For Jesper Schiøler er en tilsvarende konkurrenceklausul gældende i 6 måneder efter hans fratrædelse, og kompensationen svarer til 12 måneders løn.

Lån til direktion, bestyrelse og nærtstående parter

Størrelse af lån, pant, kaution eller garantier samt tilhørende sikkerhedsstillelse:

	2015	2014
<i>Direktion</i>		
Lån, garantier m.v.	60	60
Sikkerhed stillet for ovenstående lån, garantier m.v.	0	0
Blanco	60	60
<i>Bestyrelse</i>		
Lån, garantier m.v.	4.478	4.248
Sikkerhed stillet for ovenstående lån, garantier m.v.	277	1.615
Blanco	4.201	2.633

Ovenstående er opgjort i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed § 78.

Engagementer med direktion og aktionærvalgte bestyrelsesmedlemmer er bevilget på almindelige kundevilkår. Engagementer med medarbejdervalgte bestyrelsesmedlemmer er bevilget på personalevilkår. Den gennemsnitlige rentesats for engagementer med direktionen udgør 17,7 % (2014: 17,7 %) og 4,97 % (2014: 5,67 %) for engagementer med bestyrelsen.

Bestyrelsens og direktionens beholdning af aktier (husstanden)

Anders Bondo Christensen	0	0
Peter Ibsen (udtrådt pr. 9. marts 2015)	-	0
Claus Oxfeldt (indtrådt pr. 9. marts 2015)	0	-
Finn R. Larsen	0	0
Jørn Rise Andersen	0	0
Grete Christensen	0	0
Henrik Horup	0	0
Bente Sorgenfrey	0	0
Lars Wallberg	0	0
Helle Bagge Britze (indtrådt pr. 1. marts 2015)	63	63
Carsten Mærsk Clausen	1	0
Klaus Jespersen	166	166
Karsten Poul Jørgensen	0	0
Peter Christian Sommer (udtrådt pr. 28. februar 2015)	-	253
John Christiansen	1.980	2.080
Jesper Schiøler	600	600

Den samlede bestyrelses (inklusive nærtstående) aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank A/S udgør 230 stk. à kurs 414,0, hvilket giver en samlet kursværdi på 95 t.kr. (2014: 173 t.kr.)

Den samlede direktionens (inklusive nærtstående) aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank A/S udgør 2.580 stk. à kurs 414,0, hvilket giver en samlet kursværdi på 1.068 t.kr. (2014: 1.108 t.kr.)

Den samlede aktiebesiddelse i Lån & Spar Bank A/S hos alle personer (inklusive bestyrelse og direktion) omfattet af Værdipapirhandelslovens § 28a udgør 7.373 stk. à kurs 414,0, hvilket giver en samlet kursværdi på 3.052 t.kr. (2014: 3.002 t.kr.)

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

42 Aktiebaserede incitamentsordninger

Banken har ingen aktive incitamentsordninger. Nedenstående vedrører incitamentsordningen, som ophørte ved udgangen af 2008. Udnyttede optioner skal udnyttes inden 18. marts 2016.

Aktieoptioner:	Direktion	Under- og vice- direktører	Øvrige ledende med- arbejdere	Øvrige med- arbejdere	I alt
2015					
Antal, primo	0	0	0	1.776	1.776
Udnyttet	0	0	0	-744	-744
Antal, ultimo	0	0	0	1.032	1032
2014					
Antal, primo	0	0	0	1.900	1.900
Udnyttet	0	0	0	-124	-124
Antal, ultimo	0	0	0	1.776	1.776

Der er i 2015 udnyttet 744 aktieoptioner (2014: 124) til en gennemsnitskurs på 100 (2014: 100). Den gennemsnitlige markedskurs på udnyttelsestidspunkterne var kurs 411,77 (2014: 373,75).

43 Dagsværdi af finansielle instrumenter

	2015		2014	
	Regnskabs- mæssig værdi	Dags- værdi	Regnskabs- mæssig værdi	Dags- værdi
Kassebeholdning og anfordringstilgodehavender hos centralbanker	333.749	333.749	2.111.571	2.111.571
Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker	2.706.388	2.706.388	188.035	188.035
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	10.782.409	10.782.409	8.757.828	8.757.828
Obligationer, handelsbeholdning	1.147.271	1.147.271	2.135.729	2.135.729
Aktier, handelsbeholdning	27.239	27.239	42.616	42.616
Aktier, uden for handelsbeholdning	79.805	79.805	62.953	62.953
Afledte finansielle instrumenter	10.525	10.525	8.698	8.698
Andre finansielle aktiver	28.341	28.341	40.517	40.517
Finansielle aktiver i alt	15.115.727	15.115.727	13.347.947	13.347.947
Gæld til kreditinstitutter og centralbanker	23.606	23.606	38.444	38.444
Indlån og anden gæld	13.838.290	13.838.290	12.093.538	12.093.538
Afledte finansielle instrumenter	19.837	19.837	9.066	9.066
Andre finansielle forpligtelser	2.243	2.243	3.901	3.901
Efterstillede kapitalindskud	100.000	100.000	100.000	100.000
Finansielle forpligtelser i alt	13.983.976	13.983.976	12.244.949	12.244.949

Finansielle indstrumenter måles til dagsværdi eller amortiseret kostpris.

Tilgodehavender hos kreditinstitutter og centralbanker, udlån, gæld til kreditinstitutter og centralbanker og indlån er i langt overvejende grad variabelt forrentet. Dagsværdien svarer derfor tilnærmelsesvist til den regnskabsmæssige værdi.

For obligationer og aktier i handelsbeholdningen opgøres dagsværdien direkte ud fra officielle markedskurser. Aktier uden for handelsbeholdningen omfatter unoterede aktier i forskellige sektorselskaber, hvor dagsværdien fastsættes ud fra mellem aktionæerne aftalte handelskurser. Alternativt anvendes tilgængelige oplysninger om handler eller kapitalværdiberegninger.

Den samlede resultateffekt ved anvendelse af disse metoder er en kursgevinst på 422 t.kr. (2014: kursgevinst på 5.157 t.kr.).

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

	2015	2014
44 Eventualforpligtelser		
<i>Garantier</i>		
Finansgarantier	233.980	169.541
Tabsgarantier for realkreditudlån	765.314	312.885
Tinglysnings- og konverteringsgarantier	1.125.556	784.291
Øvrige garantier	236.536	127.543
I alt	2.361.386	1.394.260

Udnyttede kredittilsagn

I det omfang, kunderne udnytter endnu ikke udnyttede tilsagn om kredit, vil der ske et træk på bankens likviditet. Udnyttede kreditter udgør 8.162.221 t.kr. (2014: 7.365.637 t.kr.), og vil kunne udnyttes på anfordringsvilkår.

Hæftelser som følge af sambeskatning

Lån & Spar er administrationsselskab i en sambeskatning, og hæfter derfor fra og med 2013 for indkomstskatter m.v. for de sambeskattede selskaber.

Genbeskatning af udenlandske underskud

Skatteforpligtelsen ved en eventuel genbeskatning af udenlandske underskud udgør 11.216 t.kr.

45 **Andre forpligtende aftaler**

Forpligtelser ved udtræden af datacentral

Lån & Spar har indgået aftale med datacentralen SDC A/S om it-serviceydelser.

Udtræden af denne aftale inden for aftalens opsigelsesperiode udgør maksimalt op til 320.000 t.kr. (2014: 360.000 t.kr.) svarende til gennemsnitlig månedlig betaling i 48 måneder (2014: 48 måneder), samt andel af datacentralens immaterielle aktiver.

Lejeforpligtelse

Lån & Spar har indgået længerevarende lejekontrakter, hvor årets betalte leje vedrørende disse udgør 14.697 t.kr. (2014: 14.510 t.kr.).

	2015	2014
<i>Lejeforpligtelse:</i>		
0 til 1 år	10.893	13.037
1 til 5 år	15.629	11.791
Over 5 år	0	574
Lejeforpligtelse i alt	26.522	25.402

Medarbejderforpligtelse

Lån & Spar har medarbejderforpligtelser ud over sædvanlige ansættelsesvilkår, der udløses i tilfælde af alvorlig sygdom eller død. Forpligtelserne udgør maksimalt 1.870 t.kr. (2014: 1.838 t.kr.)

46 **Sikkerhedsstillelser**

Lån & Spar har over for danske og udenlandske clearingcentraler m.v. deponeret obligationer til en samlet kursværdi på 104.100 t.kr. (2014: 103.900 t.kr.)

47 **Fælles kontrollerede aktiviteter**

Følgende fælles kontrollerede aktivitet er ophørt pr. 30. september 2015, hvor Lån & Spar overtog Sparbanken Øresunds andel af aktiviteterne:

	Ejerandel	Andre deltagere
Konceptbanken	50 %	Sparbanken Øresund AB, Sverige

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

48 Nærtstående parter

Lån & Spar definerer nærtstående parter som bestående af:

- Lån & Spars direktion og bestyrelse.
- Lån & Spar Fond, hvor 2 af 4 bestyrelsesmedlemmer udpeges iblandt og af Lån & Spar´s bestyrelse.
- Lån & Spar Fond´s bestyrelse, hvor 2 ud af 4 bestyrelsesmedlemmer udpeges iblandt og af Lån & Spar´s bestyrelse.
- Invest Administration A/S, hvor banken ejer 100 % af aktiekapitalen.
- Konceptbanken, som indtil 30. september 2015 var en fælleskontrolleret aktivitet.

Transaktioner med direktion og bestyrelse er beskrevet i note 41, Ledelsens aflønning m.v.

Banken har haft et indlån i Sparbanken Öresund AB på op til 520 mio. kr. (650 mio. sek.) til funding af Konceptbanken. I forbindelse med overtagelsen af Konceptbanken er indlånet tilbagebetalt.

Herudover har der kun været transaktioner af uvæsentlig betydning med de nærtstående parter.

49 Selskabsloven § 55

I henhold til Selskabsloven § 55 kan det oplyses, at følgende aktionærer har anmeldt at eje 5 % eller mere af aktiekapitalen i Lån & Spar Bank A/S:

	Antal aktier	Procent af aktiekapital
Pensionskasser tilknyttet PKA, Tuborg Boulevard 3, 2900 Hellerup	293.604	10,83 %
LB Forsikring A/S, Farvergade 17, 1463 København K.	280.764	10,36 %
Politiforbundet, Det Særlige Fond, H.C. Andersens Boulevard 38, 1553 København V.	271.000	10,00 %
Danmarks Lærerforening, Vandkunsten 12, 1467 København K.	242.939	8,96 %

50 Erhvervelse af virksomhed

Lån & Spar overtog 1. oktober 2015 aktiviteterne i Konceptbanken. Konceptbanken har indtil overtagelsen været et joint venture mellem Lån & Spar og den svenske bank Sparbanken Öresund. Aktiviteterne omfatter en internetbank, som tilbyder forbrugslån, kortkreditter, indlån og andre enkle bankprodukter til svenske privatkunder. Aktiviteterne videreføres som en svensk filial af Lån & Spar.

	Dagsværdi på overtagelses tidspunktet
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	1.118.340
Immaterielle aktiver, kunderelationer	1.571
Andre aktiver	350
Aktiver i alt	1.120.261
Indlån	58.516
Andre passiver	1.212
Finansielle forpligtelser i alt	59.728
Erhvervede nettoaktiver	1.060.533
Goodwill	0
Købspris	1.060.533

Der er i 2015 afholdt transaktionsomkostninger for 100 t.kr., der er indregnet i resultatopgørelsen under udgifter til personale og administration.

Købet er regnskabsmæssigt gennemført på overtagelsesdatoen. Dagsværdien af udlån og andre tilgodehavender er opgjort til nutidsværdien af de pengestrømme, som vi forventer at modtage fra porteføljen. Den opgjorte dagsværdi overstiger det nominelle tilgodehavende med 23.839 t.kr. For andre aktiver, indlån og anden gæld svarer dagsværdien til de nominelle beløb.

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

51 Regnskabsmæssig sikring

Regnskabsmæssig sikring af nettoinvesteringen i udenlandske enheder

Valutaomregningsrisikoen som følge af nettoinvesteringen i bankens svenske filial er sikret ved indgåelse af valutaterminsforretninger. Dagsværdien af nettoinvesteringen ultimo 2015 udgør 1.153.324 t.kr., mens dagsværdien af sikringsinstrumenterne udgør 1.162.685 t.kr.

52 Netto rente- og gebyrindtægter og kursreguleringer fordelt på aktiviteter og geografiske markeder.

	Danmark	Sverige 01/10-31/12	I alt
2015			
Nettorenteindtægter	406.273	10.463	416.736
Nettogebyrindtægter	266.531	380	266.911
Kursreguleringer	-5.316	0	-5.316
I alt	667.488	10.843	678.331

Den forretningsmæssige opdeling af bankens aktiviteter svarer til den geografiske opdeling.

Segmentoplysninger, geografisk

	Antal ansatte	Omsætning	Resultat før skat	Modtagne offentlige tilskud	Skat
2015					
<i>Danmark</i>					
Lån & Spar Bank A/S, Bankvirksomhed	383	844.389	141.748	250	33.088
Invest Administration A/S, datterselskab af					
Lån & Spar Bank A/S, Investeringsforvaltningsselskab	7	14.735	3.053	0	723
<i>Sverige</i>					
Lån & Spar Bank Sverige, Filial af Lån & Spar Bank A/S, Bankvirksomhed 1/10-31/12	15	16.100	-12.632	0	-2.969

Omsætning er defineret som rente-, gebyr- og provisionsindtægter samt andre driftsindtægter.

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

53 Afledte finansielle instrumenter

Opdelt efter restløbetid	2015		2014	
	Nominel værdi	Markeds- værdi netto	Nominel værdi	Markeds- værdi netto
<i>0-3 mdr.</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	1.067.039	10.525	1.966.947	8.341
Terminer/futures, salg	1.173.986	-16.925	1.966.837	-8.452
<i>3-12 mdr.</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	666.681	0	92.931	725
Terminer/futures, salg	820.693	-2.912	93.447	-246
<i>0-3 mdr.</i>				
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	163.669	-10	204.260	2.640
Terminer/futures, salg	176.442	709	160.206	-1.113
Markedsværdi	2015		2014	
	Positiv	Negativ	Positiv	Negativ
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	10.525	0	9.066	0
Terminer/futures, salg	0	19.833	0	8.698
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	0	10	2.640	0
Terminer/futures, salg	709	0	0	1.113
I alt	11.234	19.843	11.706	9.811
<i>Gennemsnitlig markedsværdi</i>				
<i>Valutakontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	10.452	0	14.418	0
Terminer/futures, salg	0	14.434	0	14.332
<i>Rentekontrakter:</i>				
Terminer/futures, køb	2.618	2.768	1.736	281
Terminer/futures, salg	3.974	1.377	216	1.586
I alt	17.044	18.579	16.370	16.199

Noter – Supplerende oplysninger

NOTE (1.000 KR.)

54 Hoved- og nøgletal 2011-2015

Nøgletal er opstillet i overensstemmelse med regnskabsbekendtgørelsens krav herom.

	2015	2014	2013	2012	2011
Netto rente- og gebyrindtægter	683.647	648.715	595.305	570.720	509.166
Kursreguleringer	-5.316	17.393	6.073	20.387	6.872
Udgifter til personale og administration	505.570	453.295	444.555	430.414	402.902
Nedskrivninger på udlån og tilgodehavender m.v.	8.441	44.314	29.559	36.301	29.566
Resultat af kapitalandele i associerede og tilknyttede virksomheder	2.330	2.087	2.183	1.916	1.317
Årets resultat	101.327	101.465	71.727	78.066	43.619
Udlån og andre tilgodehavender til amortiseret kostpris	10.782.409	8.757.828	8.249.081	7.876.091	7.282.535
Egenkapital i alt	1.078.399	992.136	929.870	837.750	773.824
Aktiver i alt	15.511.499	13.692.504	12.550.070	10.991.804	9.840.879
Finanstilsynets nøgletalsmodel					
Kapitalprocent	15,1	16,3	18,9	16,2	17,8
Kernekapitalprocent	13,8	14,8	16,3	15,5	15,3
Egenkapitalforrentning før skat (%)	12,7	13,8	11,0	12,8	7,8
Egenkapitalforrentning efter skat (%)	9,8	10,6	8,1	9,7	5,8
Indtjening pr. omkostningskrone	1,2	1,3	1,2	1,2	1,1
Renterisiko (%)	1,7	3,5	1,9	1,3	2,0
Valutaposition (%)	2,9	5,8	7,1	5,5	7,9
Valutarisiko (%)	0,0	0,1	0,1	0,0	0,1
Udlån i forhold til indlån (%)	78,7	73,5	75,8	82,5	89,1
Udlån i forhold til egenkapital	10,0	8,8	8,9	9,4	9,4
Årets udlånsvækst (%)	23,1	6,2	4,7	8,2	9,2
Overdækning i forhold til lovkrav om likviditet (%)	115,9	160,9	160,0	130,8	106,1
Summen af store eksponeringer (%)	53,7	32,6	17,4	50,9	34,2
Årets nedskrivningsprocent	0,1	0,4	0,3	0,4	0,3
Afkastningsgrad beregnet som forholdet mellem årets resultat og aktiver i alt (%)	0,7	0,7	0,6	0,7	0,4
Årets resultat pr. aktie (kr.)	37,6	37,6	27,3	30,4	17,2
Indre værdi pr. aktie (kr.)	399,9	367,6	344,4	327,0	300,6
Udbytte pr. aktie (kr.)	8,0	8,0	7,0	7,0	5,0
Børskurs/årets resultat pr. aktie	11,0	11,0	10,8	9,0	15,7
Børskurs/indre værdi pr. aktie	1,0	1,1	0,9	0,8	0,9

Sammenligningstal for 2011-2012 er tilpasset som følge af ændringer i anvendt regnskabspraksis i 2013.

Ledelsespåtegning

Bestyrelsen og direktionen har dags dato behandlet og godkendt årsrapporten for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 for Lån & Spar Bank A/S.

Årsrapporten er aflagt i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed, herunder bekendtgørelse om finansielle rapporter for kreditinstitutter og fondsmæglerselskaber m.fl. Årsrapporten er herudover udarbejdet i overensstemmelse med yderligere danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle selskaber.

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af instituttets aktiver og passiver, finansielle stil-

ling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af instituttets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015.

Ledelsesberetningen indeholder efter vores opfattelse en retvisende redegørelse for de forhold, beretningen omhandler samt en beskrivelse af de væsentligste risici og usikkerhedsfaktorer, som instituttet kan påvirkes af.

Årsrapporten indstilles til generalforsamlingens godkendelse.

København, den 9. februar 2016

Direktionen

John Christiansen
Adm. direktør

Jesper Schiøler
Bankdirektør

Bestyrelsen

Anders Bondo Christensen
(Formand)

Claus Oxfeldt
(1. næstformand)

Finn Rosendal Larsen
(2. næstformand)

Jørn Rise Andersen

Grete Christensen

Henrik Horup

Bente Sorgenfrey

Lars Wallberg

Helle Bagge Britze

Carsten Mærsk Clausen

Klaus Jespersen

Karsten Poul Jørgensen

Intern revisors erklæringer

Til kapitalejerne i Lån & Spar Bank A/S

Påtegning på årsregnskabet

Vi har revideret årsregnskabet for Lån & Spar Bank A/S for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiel virksomhed samt danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder.

Den udførte revision

Revisionen er udført på grundlag af Finanstilsynets bekendtgørelse om revisionens gennemførelse i finansielle virksomheder m.v. og efter internationale standarder om revision. Dette kræver, at vi planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, at årsregnskabet ikke indeholder væsentlig fejlinformation.

Revisionen er udført i henhold til den arbejdsdeling, der er aftalt med ekstern revision, og har omfattet vurdering af etablerede forretningsgange og interne kontroller, herunder den af ledelsen tilrettelagte risikostyring, der er rettet mod rapporteringsprocesser og væsentlige forretningsmæssige risici. Ud fra væsentlighed og risiko har vi stikprøvevis efterprøvet grundlaget for beløb og øvrige oplysninger i årsregnskabet. Revisionen har endvidere omfattet vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Vi har deltaget i revisionen af de væsentlige og risikofyldte områder, og det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at de etablerede forretningsgange og interne kontroller, herunder den af ledelsen tilrettelagte risikostyring, der er rettet mod instituttets rapporteringsprocesser og væsentlige forretningsmæssige risici, fungerer tilfredsstillende.

Det er tillige vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af instituttets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af instituttets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar – 31. december 2015 i overensstemmelse med lov om finansiel virksomhed samt danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til lov om finansiel virksomhed gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af årsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet.

København, den 9. februar 2016

Jan Møiniche
Revisionschef

Den uafhængige revisors erklæringer

Til kapitalejerne i Lån & Spar Bank A/S Påtegning på årsregnskabet

Vi har revideret årsregnskabet for Lån & Spar Bank A/S for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015, der omfatter resultatopgørelse, totalindkomstopgørelse, balance, egenkapitalopgørelse, pengestrømsopgørelse og noter, herunder anvendt regnskabspraksis. Årsregnskabet udarbejdes efter lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder.

Ledelsens ansvar for årsregnskabet

Ledelsen har ansvaret for udarbejdelsen af et årsregnskab, der giver et retvisende billede i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder. Ledelsen har endvidere ansvaret for den interne kontrol, som ledelsen anser nødvendig for at udarbejde et årsregnskab uden væsentlig fejlinformation, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl.

Revisors ansvar

Vores ansvar er at udtrykke en konklusion om årsregnskabet på grundlag af vores revision. Vi har udført revisionen i overensstemmelse med internationale standarder om revision og yderligere krav ifølge dansk revisorlovgivning. Dette kræver, at vi overholder etiske krav samt planlægger og udfører revisionen for at opnå høj grad af sikkerhed for, om årsregnskabet er uden væsentlig fejlinformation.

En revision omfatter udførelse af revisionshandlinger for at opnå revisionsbevis for beløb og oplysninger i årsregnskabet. De valgte revisionshandlinger afhænger af revisors vurdering, herunder vurdering af risici for væsentlig fejlinformation i årsregnskabet, uanset om denne skyldes besvigelser eller fejl. Ved risikovurderingen overvejer revisor intern kontrol, der er relevant for instituttets udarbejdelse af et årsregnskab, der giver et retvisende billede. Formålet hermed er at udforme revisionshandlinger, der er passende efter omstændighederne, men ikke at udtrykke en konklusion om effektiviteten af instituttets interne kontrol.

En revision omfatter endvidere vurdering af, om ledelsens valg af regnskabspraksis er passende, om ledelsens regnskabsmæssige skøn er rimelige samt den samlede præsentation af årsregnskabet.

Det er vores opfattelse, at det opnåede revisionsbevis er tilstrækkeligt og egnet som grundlag for vores konklusion.

Revisionen har ikke givet anledning til forbehold.

Konklusion

Det er vores opfattelse, at årsregnskabet giver et retvisende billede af instituttets aktiver, passiver og finansielle stilling pr. 31. december 2015 samt af resultatet af instituttets aktiviteter og pengestrømme for regnskabsåret 1. januar - 31. december 2015 i overensstemmelse med lov om finansiell virksomhed og danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder.

Udtalelse om ledelsesberetningen

Vi har i henhold til lov om finansiell virksomhed gennemlæst ledelsesberetningen. Vi har ikke foretaget yderligere handlinger i tillæg til den udførte revision af årsregnskabet.

Det er på denne baggrund vores opfattelse, at oplysningerne i ledelsesberetningen er i overensstemmelse med årsregnskabet og danske oplysningskrav for børsnoterede finansielle virksomheder.

København, den 9. februar 2016

Deloitte
Statsautoriseret Revisionspartnerselskab

Henrik Wellejus
statsautoriseret revisor

Christian Dalmoose Pedersen
statsautoriseret revisor

Repræsentantskab

Lisa Herold Ferbing, Forbundsformand - Formand

Dorte Lange, Næstformand - Næstformand

Leif Søndergaard, Magister

Christian Smedegaard, Seniorkonsulent

Steen Holse Andersen, Direktør

Kim Østerbye, Forbundsformand

Peter Nielsen, Sektionsdirektør, Økonomi

Søren Dal Thomsen, Adm. direktør

Paul Brüniche-Olsen, Direktør

Ivan Jespersen, Sekretariatsleder

John Rasmussen, Direktør

Annette Nordstrøm Larsen, Formand

Bo Holmsgaard, Sekretariatschef

Jens Kragh, Direktør

Kirsten Halkier, Finansiell Controller

Kim Simonsen, Forbundsformand

Anne Mette Toftegaard, Adm. direktør

Bente Ystrøm, Økonomi- og driftschef

Dorte Steenberg, 2. næstformand

H.C. Drewsen, Fondschef

Susanne Engstrøm, Formand

Jesper Korsgaard Hansen, Formand

Claus Peter Hartmann, Næstformand

Flemming Skov Jensen, Direktør, Cand.polit.

Niels Hedeager, Forhandlingsudvalgsmedlem

Camilla Noelle Rathcke, Formand

Finn Borgquist, Direktør

Peter Damgaard Jensen, Adm. direktør

Vibeke Westh, Kredsformand

Hanne Pontoppidan, Formand

Kirsten Andersen, Forbundshovedkasserer

Ove Brandstrup-Andersen, Investmentmanager

Else Nyvang, Medlemsdirektør

Lars Ellehave-Andersen, Koncerndirektør

Lone Clausen, Næstformand

Jørgen Jensen, Politiassistent

Anni Pilgaard, 1. næstformand

Jan Kamp Justesen, Direktør

Steen Vedsted Sørensen, Økonomichef

Gordon Ørskov Madsen, Lærer

Bente Anderskov, Aktiechef

Preben Steenholdt Pedersen, Forbunds næstformand

Leif Jensen, Forbundsformand

Niels Henrik Nielsen, Togfører

Jørgen Olsen, Forhandlingsudvalgsmedlem

Juliane Marie Neiiendam, Civilingeniør

Finn H. Bengtsen, Sekretariatschef

Niels Tønning, Formand

Lasse Bjerg Jørgensen, Hovedkasserer

Kirsten Petersen, Afdelingschef

Jytte Osbæck Rasmussen, Forretningsfører

Ole Løndal

Lokalråd

76

LOKALRÅD

Esbjerg lokalråd

Susanne B. Jensen, Togfører
Kenneth Nielsen, Kredsformand
Niels Hedeager, Forhandlingsudvalgsmedlem
Søren Brinch-Fischer, Lektor
Hanne Madsen, Kontorfuldmægtig
Allan Christensen, Postbud
Per G. Jacobsen, Foreningsnæstformand
Birgit Kjærside Storm, Civilingeniør
Jytte Pharaon-Bonde, Kreds næstformand
Lars Storgaard Andersen, Lærer
Finn Markussen, Faglærer
Anne Nissen, Tillidsrepræsentant

Hillerød lokalråd

Sonny Person, Politiasistent
Merete Svalgaard Knuhtsen, Kredskasserer
Alice Linning, Regionsformand
Preben Buchholtz Hansen
Mette Sofie Haulrich, Kreds næstformand
Preben S. Pedersen, Forbunds næstformand

Kolding lokalråd

Anders Petersen, Kredsformand
Karsten Hansen, Regionschef
Inger Lis Andresen, Undervisningskonsulent
Jytte Margrethe Kristensen, Kreds næstformand
Rikke Vagn-Hansen, Kredsformand
Erik Malling Eriksen, Lektor
Carsten Weber Hansen, Foreningsformand
Jørgen Jessen, Lektor
John Christiansen, Kredsformand
Ulrik Mosekjær, Viceberedskabsmester
Errol Vium Vestergaard, Lokomotivfører
Carl D. Petersen, Banemester
Niels Thisted Mørk, Foreningsnæstformand

Odense lokalråd

Steffen Daugaard, Foreningsformand
Jane Vagner Pedersen, Kredsformand
Kurt Bønnelykke, Politiasistent
Anne-Mette Kæseler Jensen, Kredsformand
Hans Hansen, Lektor
John Seier Petersen, Seniorsergent
Karsten Boye Rasmussen, Lektor
Gitte Bech Larsen, Tillidsrepræsentant
Jytte Margrethe Kristensen, Kreds næstformand
Lisbeth Veddel Jensen, Kontorfuldmægtig
Frede Skaaning, Togfører
Niels Henrik Nielsen, Togfører
Line Gessø Storm Hansen, Kreds næstformand

Roskilde lokalråd

Mogens Heggelund, Politiasistent
Peter Hansen, Formand
Lars Bonde Eriksen, Formand
Jørn Nielsen, Orlogskaptajn
Nils Kristian Håkansson, Kreds næstformand
Kirsten Andersen, Forbunds hovedkasserer
Ivan Lilleeng, Civilingeniør

Aalborg lokalråd

Jytte Wester, Kredsformand
Stanley Harding Simonsen, Politiasistent
Arne Haugaard, Tidl. formand
Ole K. Hansen, Togfører
Poul Buus, Foreningsnæstformand
Hugo Nielsen, Seniorsergent
Jan Sørensen, Overmekaniker
Helle Kjærager Kanstrup, Kreds næstformand
Lisa Wieweg Rosendahl
Lars Busk Fjelsted Hansen, Kredsformand
Søren Kogsbøll, 2. næstformand
Leif Primdal, Lærer
Lars Munkholm, Major
Uffe Stæhr, Ingeniør

Aarhus lokalråd

Claus Peter Hartmann, Næstformand

Hans Kjærgaard Jensen, Postvagtmester

Peter Hansen, Fuldmægtig. cand. scient. pol

Jesper Weber Skorstengaard, Kredsformand

Johnny Monefeldt Specht, Kredsformand

Bjarne Pedersen, Sikringsmester

Kjeld Folmer Andersen, Ingeniør

Leon Sørensen, Fællestillidsrepræsentant

Anita Frank, Foreningskasserer

Benny Jepsen, Mekaniker

Peter Jørgensen, Politiassistent

Peter Ølgaard, Faglærer

Susanne Kjærsgaard Lindberg, Kreds næstformand

Loyalitetsbanker

CO10, CO10 Bank

co10@lsb.dk, www.lsb.dk/co10, telefon 3378 1906

Centralforeningen for Stampersonel

cs@lsb.dk, www.lsb.dk/cs, telefon 3378 1951

Danmarks Jurist- og Økonomforbund, Lån & Spar Bank

djoef@lsb.dk, www.lsb.dk/djoef, telefon 3378 1975

Danmarks Lærerforening, Lån & Spar Bank

dlf@lsb.dk, www.lsb.dk/dlf, telefon 3378 1930

Dansk Jernbaneforbund, SPOR-Banken

dj@lsb.dk, www.sporbanken.dk, telefon 3378 1960

Dansk Sygeplejeråd, DSR Bank

dsr@lsb.dk, www.dsrbank.dk, telefon 3378 1927

Dansk Told & Skatteforbund, DTS-Bank

dts@lsb.dk, www.dtsbank.dk, telefon 3378 1955

Danske Bioanalytikere, Lån & Spar Bank

dbio@lsb.dk, www.lsb.dk/dbio, telefon 3378 1918

Danske Skov- & Landskabsingeniører og**Have- & Parkingeniører, Lån & Spar Bank**

dsl@lsb.dk, www.lsb.dk/dsl, telefon 3378 1953

Ansatte Tandlægers Organisation, Lån & Spar Bank

ato@lsb.dk, www.lsb.dk/ato, telefon 3378 1962

Den Danske Dyrelægeforening, Lån & Spar Bank

ddd@lsb.dk, www.dddfordelsbanken.dk, telefon 3378 1983

Den Danske Landinspektørforening, Lån & Spar Bank

ddl@lsb.dk, www.lsb.dk/ddl, telefon 3378 1924

DM, DM Bank

dm@lsb.dk, www.dmbank.dk, telefon 3378 1952

Farmakonomforeningen, Farmakonom Bank

ff@lsb.dk, www.farmakonombank.dk, telefon 3378 1905

Forbrugsforeningen, Lån & Spar Bank

forbrugsforeningen@lsb.dk, www.lsb.dk/forbrugsforeningen, telefon 3378 1916

Forbundet Arkitekter og Designere, Lån & Spar Bank

faod@lsb.dk, www.lsb.dk/faod, telefon 3378 1961

Forbundet Kommunikation og Sprog, KS Bank

ksbank@lsb.dk, www.ksbank.dk, telefon 3378 1970

Forenede Danske Motorejere, Lån & Spar Bank

fdm@lsb.dk, www.lsb.dk/fdm, telefon 3378 1909

Foreningen af Danske Lægestuderende, Lån & Spar Bank

fadl@lsb.dk, www.lsb.dk/fadl, telefon 3378 1991

Foreningen af Radiografer i Danmark, Radiografbank

radiografbank@lsb.dk, www.radiografbank.dk, telefon 3378 1987

Forsvarets Civil-Etat, FCE Bank

fce@lsb.dk, www.fcebank.dk, telefon 3378 1972

Frie Skolers Lærerforening, Lån & Spar Bank

fsl@lsb.dk, www.lsb.dk/fsl, telefon 3378 1948

Gymnasieskolernes Lærerforening, Lån & Spar Bank

gl@lsb.dk, www.glfordelsbanken.dk, telefon 3378 1979

HK/Post & Kommunikation, PoKoBank

poko@lsb.dk, www.pokobank.dk, telefon 3378 1954

HK/Trafik & Jernbane, Lån & Spar Bank

hktj@lsb.dk, www.lsb.dk/hktj, telefon 3378 1907

Ingeniørforeningen i Danmark, IDA Bank

ida@lsb.dk, www.idabank.dk, telefon 3378 1950

JA, Lån & Spar Bank

jaf@lsb.dk, www.jafordelsbanken.dk, telefon 3378 1984

Jordbrugsteknologer i Danmark, Lån & Spar Bank

jid@lsb.dk, www.lsb.dk/jid, telefon 3378 1917

Konstruktørforeningen, Lån & Spar Bank

kf@lsb.dk, www.lsb.dk/kf, telefon 3378 1912

**Københavns Kommunes Embedsmandsforening,
KKE Bank**

kke@lsb.dk, www.kkebank.dk, telefon 3378 1968

Københavns Lærerforening, KLF Bank

klf@lsb.dk, www.klfbank.dk, telefon 3378 1904

Lægeforeningen, Lån & Spar Bank

lf@lsb.dk, www.lffordelsbanken.dk, telefon 3378 1977

Lærerstuderendes Landskreds, Lån & Spar Bank

ll@lsb.dk, www.lffordelsbanken.dk, telefon 3378 1967

Maskinmestrenes Forening, Maskinmestrenes Bank

mmf@lsb.dk, www.maskinmestrenesbank.dk,
telefon 3378 1971

Pharmadanmark, Pharmabank

pharma@lsb.dk, www.pharmabank.dk, telefon 3378 1956

Politiforbundet, Politibanken

politibanken@lsb.dk, www.politibanken.dk,
telefon 3378 1966

PROSA, PROSA-Bank

prosa@lsb.dk, www.prosabank.dk, telefon 3378 1974

Præsteforeningen, Lån & Spar Bank

praesteforeningen@lsb.dk, www.lsb.dk/praesteforeningen,
telefon 3378 1908

Sammenslutningen af Funktionærer, SafuBank

safu@lsb.dk, www.safubank.dk, telefon 3378 1963

Skolelederforeningen, Lån & Spar Bank

skolelederne@lsb.dk, www.lsb.dk/skolelederne,
telefon 3378 1992

Søfartens Ledere, Søfartens Bank

sl@lsb.dk, www.soefartensbank.dk, telefon 3378 1969

Tandlægeforeningen, Lån & Spar Bank

tandlaegeforeningen@lsb.dk,
www.lsb.dk/tandlaegeforeningen, telefon 3378 1958

Uddannelsesforbundet, Uddannelsesforbunds-banken

uddannelsesforbundet@lsb.dk,
www.uddannelsesforbundsbanken.dk, telefon 3378 1965

Fondsbørsmeddelelser og finanskalender

Fondsbørsmeddelelser 2015

28. oktober 2015	Kvartalsrapport 1.-3. kvartal 2015
28. august 2015	Finanskalender
20. august 2015	Halvårsrapport 2015
7. maj 2015	Kvartalsrapport 1. kvartal 2015
9. marts 2015	Forløb af ordinær generalforsamling
11. februar 2015	Indkaldelse til generalforsamling
4. februar 2015	Årsrapport 2014
4. februar 2015	Årsregnskabsmeddelelse 2014
2. februar 2015	Ændring i bestyrelsen
30. januar 2015	Ændring i bestyrelsen

Finanskalender 2016

3. november 2016	Kvartalsrapport 1.-3. kvartal 2016
22. august 2016	Halvårsrapport 2016
28. april 2016	Kvartalsrapport 1. kvartal 2016
9. februar 2016	Årsrapport 2015

Rådgivningscentre og adresser

Danmark

Hovedkontor

Højbro Plads 9-11, 1200 København K
Telefon 3378 2000
Telefax 3378 2007
E-mail: lsb@lsb.dk
CVR: 13 53 85 30

Amager

Amagerbrogade 52, 2300 København S
Telefon 3266 1600
Telefax 3266 1609
E-mail: amager@lsb.dk
Filialdirektør Jesper Schow Petersen

Brønshøj

Frederikssundsvej 154D, 2700 Brønshøj
Telefon 3827 5500
Telefax 3827 5509
E-mail: broenshoej@lsb.dk
Filialchef Jacob Cruse

Esbjerg

Strandbygade 21, 6700 Esbjerg
Telefon 7613 4800
Telefax 7613 4809
E-mail: esbjerg@lsb.dk
Filialchef Marianne Ruge

Falkoner

Rolighedsvej 6, 1958 Frederiksberg C
Telefon 3815 5000
Telefax 3815 5009
E-mail: falkoner@lsb.dk
Filialdirektør Jan Tolstrup

Frederiksberg

Gl. Kongevej 121, 1850 Frederiksberg C
Telefon 3821 7100
Telefax 3821 7109
E-mail: frederiksberg@lsb.dk
Filialdirektør Jette Ramsø Larsen

Glostrup

Hovedvejen 108, 2600 Glostrup
Telefon 4325 2500
Telefax 4325 2509
E-mail: glostrup@lsb.dk
Filialchef Rasmus Glyrup

Hellerup

Strandvejen 76, 2900 Hellerup
Telefon 3945 8900
Telefax 3945 8909
E-mail: hellerup@lsb.dk
Filialchef Tonny Langhoff Wilms

Hillerød

Frederiksværksgade 17, 3400 Hillerød
Telefon 4829 7700
Telefax 4829 7709
E-mail: hillerod@lsb.dk
Filialchef Ulrik Ryel-Jepsen

Højbro Plads

Højbro Plads 9-11, 1014 København K
Telefon 3378 2300
Telefax 3378 2309
E-mail: hoejbro@lsb.dk
Filialdirektør Trine Helbrandt

Kolding

Buen 2, 6000 Kolding
Telefon 7630 4600
Telefax 7630 4609
E-mail: kolding@lsb.dk
Filialchef Martin Fugleberg Smed

Lyngby

Lyngby Hovedgade 52,
2800 Kgs. Lyngby
Telefon 4520 2600
Telefax 4520 2609
E-mail: lyngby@lsb.dk
Filialdirektør Mikael Østervig Andersen

Nørreport

Nørre Voldgade 21, 1358 København K
Telefon 3338 2400
Telefax 3338 2409
E-mail: noerrereport@lsb.dk
Filialchef Sabrina Andkjær Christiansen

Odense

Slotsgade 2, 5000 Odense C
Telefon 6314 3000
Telefax 6314 3009
E-mail: odense@lsb.dk
Filialchef Mads Olsen

Peter Bangs Vej

Peter Bangs Vej 61, 2000 Frederiksberg
Telefon 3816 6200
Telefax 3816 6209
E-mail: peterbangsvej@lsb.dk
Filialdirektør Niclas Julius Gaard

Roskilde

Gl. Landevej 1A, 4000 Roskilde
Telefon 4631 2900
Telefax 4631 2909
E-mail: roskilde@lsb.dk
Filialchef Lotte Møller

Valby

Valby Langgade 31, 2500 Valby,
Telefon 3618 8100
Telefax 3618 8109
E-mail: valby@lsb.dk
Filialchef Annette Rønne Gudbergson

Vesterbro

Reventlowsgade 12, 1651 København V
Telefon 3378 2200
Telefax 3378 2209
E-mail: vesterbro@lsb.dk
Filialdirektør Torben Andersen

Østerbro

Triangeln 4, 2100 København Ø
Telefon 3547 1700
Telefax 3547 1709
E-mail: oesterbro@lsb.dk
Filialchef Andreas Lindahl

Aalborg

Algade 58, 9000 Aalborg
Telefon 9936 4400
Telefax 9936 4409
E-mail: aalborg@lsb.dk
Filialdirektør Jesper Strandquist

Aarhus

Ryesgade 23, 8000 Aarhus C
Telefon 8932 4500
Telefax 8932 4509
E-mail: aarhus@lsb.dk
Filialdirektør Jesper Stenholt

Internetadresse:
www.lsb.dk

Sverige**Malmö**

Box 4114, 203 12 Malmö
Besøgsadresse:
Nordenskjöldsgatan 8, 4. sal
Telefon +46 (0)40-205 600
Telefax +46 (0)40-205 692
E-mail: info@lsb.se
Afdelingschef Magnus Bendelin

Internetadresse:
www.lsb.se

Lån & Spar Bank A/S
Højbro Plads 9-11
1200 København K
CVR-nr.: 13538530